Pecyn dogfennau cyhoeddus

Grwp Gorchwyl a Gorffen ar Ragolygon ar gyfer Dyfodol y Cyfryngau yng Nghymru

Lleoliad:
Ystafell Bwyllgora 2 - Senedd

Dyddiad:
Dydd Iau, 12 Ionawr 2012

Amser:
12:30

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
National Assembly for Wales

I gael rhagor o wybodaeth, cysylltwch â:
Marc Wyn Jones
Clerc y Pwyllgor
029 2089 8505
Pwyllgor.CCLLL@cymru.gov.uk

Agenda

1. Cyflwyniad, ymddiheuriadau a dirprwyon

2. Ymchwiliad i'r rhagolygon ar gyfer dyfodol y cyfryngau yng Nghymru

Ofcom (12.30 - 13.00) (Tudalennau 1 - 75)
Media(4)-06-12 : Papur 1

Rhodri Williams, Cyfarwyddwr Ofcom yng Nghymru
David Mahoney, Cyfarwyddwr y Polisi ar Gynnwys, Ofcom
Glyn Mathias, Cadeirydd Pwyllgor Cynghori Ofcom dros Gymru

Panel Sector y Diwydiannau Creadigol (13.00 - 13.30) (Tudalennau 76 - 78)
Media(4)-06-12 : Papur 2

Ron Jones, Cadeirydd Panel Sector y Diwydiannau Creadigol
Natasha Hale, Panel sector y Diwydiannau Creadigol

Llywodraeth Cymru (13.30 - 14.30) (Tudalennau 79 - 84)
Media(4)-06-12 : Papur 3

Huw Lewis AC, y Gweinidog Tai, Adfywio a Threftadaeth
John Howells, Cyfarwyddwr yr Adran Tai, Adfywio a Threftadaeth

Cyngor Celfyddydau Cymru (14.30 - 15.00) (Tudalennau 85 - 94)
Media(4)-06-12: Papur 4

Nick Capaldi, Prif Weithredwr

Media(4)-06-12 : Papur 1

Cyflwyniad Ysgrifenedig i Gynulliad Cenedlaethol Cymru
Grŵp Gorchwyl a Gorffen ar y Cyfryngau yng Nghymru

Ionawr 2012

Cynnwys

Adran		Tudalen
1	**Cyflwyniad – Y Degawd Digidol**	1
2	**Crynodeb Gweithredol**	5
3	**Argaeledd a Defnyddio Gwasanaeth Teledu**	13
4	**Darparu Cynnwys Clywedol yng Nghymru**	17
5	**Y Dirwedd Cyfryngau mewn Cyd-destun – Ein Hadolygiadau o Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus**	22
6	**Modelau ar gyfer y Gwledydd Datganoledig**	24
7	**Patrymau a Datblygiadau Diweddar yn y Farchnad**	28
8	**Y Dirwedd Cyfryngau yng Nghymru ar hyn o bryd – Cydymffurfio â Dyletswyddau Rheoleiddio Darlledu Gwasanaeth Cyhoeddus**	37
9	**Radio yng Nghymru – Cyflwyniad a'n Swyddogaeth Rheoleiddio**	51
10	**Radio yng Nghymru – Gorsafoedd**	54
11	**Radio Cymunedol yng Nghymru**	60
12	**Radio Digidol yng Nghymru**	62

Adran 1

Cyflwyniad – Y Degawd Digidol

1.1 Ofcom yw'r rheoleiddiwr ac awdurdod cystadleuaeth annibynnol i ddiwydiannau cyfathrebu'r Deyrnas Unedig, gyda chyfrifoldeb dros ddarlledu, telegyfathrebu a gwasanaethau post. Rydym yn croesawu'r cyfle hwn i gyflwyno tystiolaeth i Grŵp Gorchwyl a Gorffen Cynulliad Cenedlaethol Cymru ar y rhagolygon ar gyfer y cyfyngau yng Nghymru yn y dyfodol.

1.2 Ein prif ddyletswyddau cyfreithiol yng nghyswllt y cyfryngau yw sicrhau:

- bod ystod eang o raglenni radio a theledu o ansawdd uchel yn cael eu darparu, sy'n apelio at ystod o ddiddordebau a chwaethau;
- bod gwasanaethau radio a theledu yn cael eu darparu gan ystod o sefydliadau gwahanol;
- bod pobl sy'n gwylio teledu ac yn gwrando ar y radio yn cael eu hamddiffyn rhag deunyddiau sy'n achosi niwed neu dramgwydd; a
- bod pobl yn cael eu hamddiffyn rhag cael eu trin yn annheg mewn rhaglenni teledu a radio, a rhag i'w preifatrwydd gael ei darfu.

1.3 Nid ydym yn gyfrifol am reoleiddio:

- cynnwys hysbysebion teledu na radio – mae hwn yn fater i'r Awdurdod Safonau Hysbysebu;
- cwynion am gywirdeb yn rhaglenni'r BBC – mae'r rhain yn fater i'r BBC ei hun;
- ffi trwydded teledu'r BBC – mae hwn yn fater i Lywodraeth y DU; na
- papurau newydd a chylchgronau – mae'r rhain yn fater i Gomisiwn Cwynion y Wasg.

1.4 Yn ddiau, y diwydiant cyfryngau yw un o'r diwydiannau mwyaf arloesol, deinamig a blaengar yn y byd. Dros y blynyddoedd diwethaf, mae gwylwyr a gwrandawyr yng Nghymru wedi elwa o newidiadau sylweddol yn y ffordd caiff gwasanaethau teledu a radio eu cyflenwi ar ystod o ddyfeisiau rhyng-gyfnewidiol a drwy raglenni ar-lein.

1.5 Dros y degawd diwethaf mae marchnad cyfathrebu'r DU wedi gweld cryn newid:

- mae gan y rhan fwyaf o gartrefi nawr gysylltiad â'r rhyngrwyd ac mae cysylltiadau band eang cyflymach bellach ar gael;
- bu twf enfawr mewn defnyddio dyfeisiau symudol ar gyfer data a llais;
- mae'r mwyafrif helaeth o gartrefi wedi mabwysiadu teledu digidol aml-sianel – mae'r treiddiad wedi tyfu o 36% i 93%;
- mae gwasanaethau radio digidol nawr yn cynrychioli dros chwarter yr holl wrando ar radio; ac

- mae ffonau deallus yn galluogi pobl i gael gafael ar y rhyngrwyd ble bynnag y bônt.

1.6 Serch hynny, mae'r newidiadau technolegol cyflym a chyson hyn a'r cynnydd yn y dewisiadau sydd ar gael i ddefnyddwyr yn cyflwyno sialensiau newydd i'r darlledwyr sefydledig, drwy ragor o gystadleuaeth am wrandawyr ac am refeniw; a chostau cynyddol yn sgil gorfod buddsoddi mewn llwyfannau newydd a modelau busnes ar-lein.

1.7 Mae'r nifer sydd â dyfeisiau newydd, megis setiau teledu sy'n barod am HD, recordwyr fideo digidol (DVRs) a chwaraewyr MP3, yn uwch o lawer ac mae gan ddefnyddwyr nawr ddewis a rheolaeth well o lawer dros sut maent yn cael cynnwys clywedol yn y cartref (ac oddi yno) nag oedd ganddynt ar ddechrau'r unfed ganrif ar hugain.

1.8 Yn ogystal â theledu a ddarlledir, gall nifer o ddefnyddwyr nawr wylio cynnwys fideo a gyflenwir dros y rhyngrwyd i nifer o ddyfeisiau (cyfrifiadur personol/gliniadur, dyfais symudol neu gonsol gemau). Mae'n bosibl cadw a storio cynnwys clywedol hefyd er mwyn ei wylio ryw dro eto, ac mae modd ei rewi mewn amser real. Er bod y profiad cyffredin a rennir o wylio'r teledu yn golygu y bydd y mwyafrif helaeth o wylio teledu yn dal i ddigwydd ar ffurf linol i'r rhan fwyaf o ddefnyddwyr yn y dyfodol agos, bydd yn rhaid i deledu llinol addasu er mwyn aros yn berthnasol mewn byd 'ar-alwad'.

1.9 Ar ben hynny, mae'r pwysau ar ddarlledwyr masnachol wedi dwysáu ymhellach yn sgil gofynion defnyddwyr am raglenni lleol a cholli refeniw hysbysebion dros y degawd diwethaf. Mewn termau real, mae gwariant blynyddol hysbysebwyr ar sianeli darlledu wedi gostwng, gan ddisgyn o £5.9 biliwn yn 2000 i £4.5 biliwn yn 2010 (gweler ffigur 1.1 isod).

Ffigur 1.1: Gwariant hysbysebu darlledu termau real, wedi'i addasu yn ôl RPI: Prisiau 2010

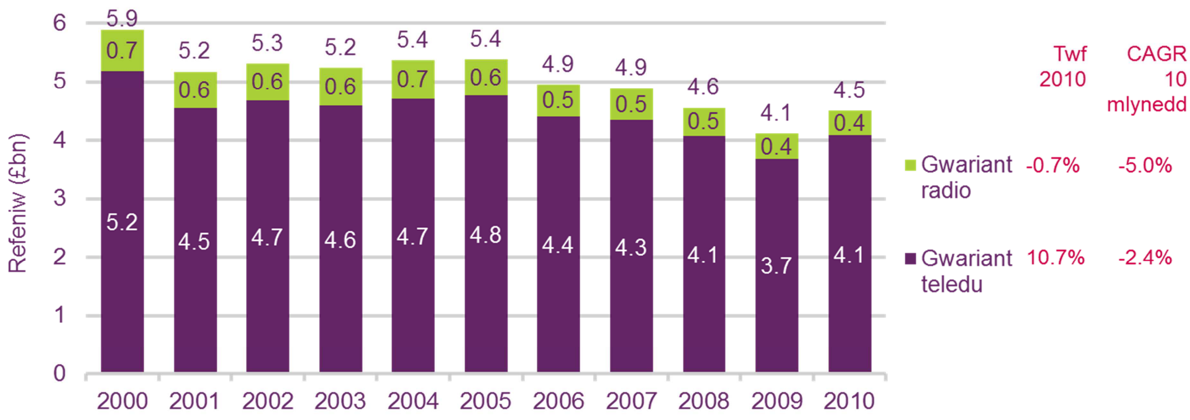

1.10 Er bod ein hymchwil wedi canfod bod y cyhoedd yn gwerthfawrogi cynnwys ar deledu a radio sy'n adlewyrchu hunaniaeth leol, mae'n ddrud cyflenwi rhaglenni lleol ac mae realaeth fasnachol rhagor o gystadleuaeth yn golygu nad yw cynhyrchu llawer o raglenni lleol mor fasnachol gynaliadwy ag arferai fod.

1.11 Yn 2010, roedd darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus wedi gwario £2.9 biliwn ar raglenni teledu, gyda £2.5 biliwn o hwnnw'n cael ei wario ar raglenni gwreiddiol a oedd yn cael eu dangos am y tro cyntaf. Mewn termau real, mae hyn ar yr un lefel a gofnodwyd yn 2000 (gweler ffigur 1.2 isod).

Ffigur 1.2: Gwariant termau real rhwydwaith ar ddarlledu gwasanaeth cyhoeddus

1.12 Mae refeniw radio masnachol hefyd wedi disgyn dros y deng mlynedd diwethaf, gan ddisgyn mewn termau real o £0.7 biliwn yn 2000 i £0.4 biliwn yn 2010. Dros yr un cyfnod, rydym yn amcangyfrif bod gwariant y BBC ar radio wedi aros yn weddol gyson (gweler ffigur 1.3 isod).

Ffigur 1.3 – Refeniw a gwariant y diwydiant radio

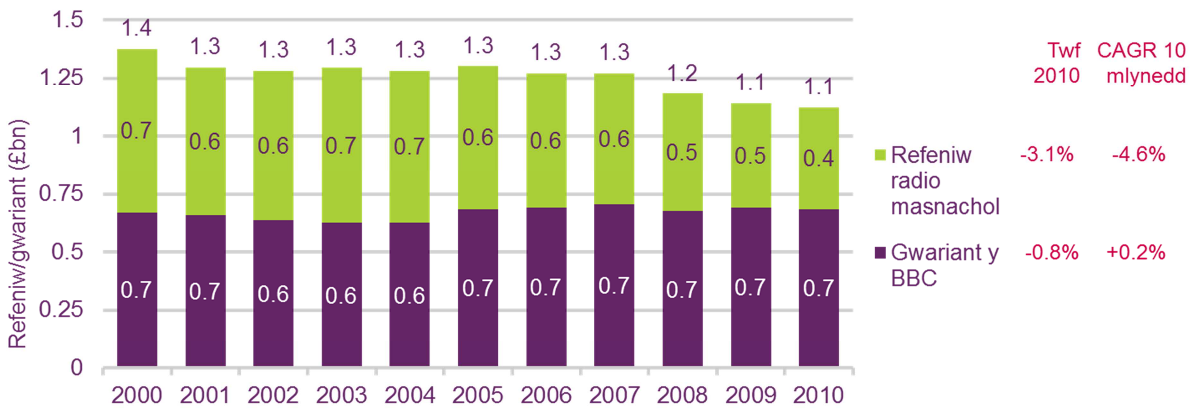

1.13 I grynhoi, mae'r degawd diwethaf wedi gweld marchnad cyfryngau'r DU yn gweddnewid. Y prif reswm am hyn fu'r cynnydd enfawr mewn cystadleuaeth ym mhob rhan o'r sector cyfathrebu, sydd wedi arwain at ostyngiad mewn prisiau, cynnydd mewn dewis ac arloesedd newydd. Mae gwelliannau mewn technoleg, gan gynnwys dyfodiad ffonau deallus, DVRs a chwaraewyr MP3 hefyd wedi arwain at newidiadau enfawr o ran sut mae defnyddwyr yn ymgysylltu â gwasanaethau cyfathrebu.

1.14 Mae'r patrymau cysylltiedig hyn o dwf mewn cystadleuaeth a gwelliannau mewn technoleg yn siŵr o barhau yn y dyfodol, sy'n golygu y bydd gweddnewidiad y sector cyfryngau yn debyg o gyflymu yn hytrach nag arafu. Mae dyfeisiau megis ffonau deallus a chyfrifiaduron tabled yn debyg o ddod yn fwy poblogaidd, ac wrth i fwy a mwy o ddyfeisiau gysylltu â'r rhyngrwyd, bydd gwasanaethau ar-lein yn dod yn fwy amrywiol a bydd modd eu defnyddio ar gyfer amrywiaeth ehangach o ddibenion.

1.15 Ac ystyried y patrymau dyrys hyn yn y farchnad a'r pwysau sylweddol sy'n wynebu'r cyfryngau yn y DU, ein nod ni yw sicrhau bod y drefn reoleiddio yn glir ac yn gyson er mwyn galluogi darparwyr cynnwys i gynhyrchu refeniw; yn ddigon hyblyg i addasu i gydgyfeirio yn y cwmwl ac i amgylchiadau sy'n newid yn gyflym; ac yn ddigon cadarn i sicrhau bod buddiannau sy'n fwyfwy heterogenaidd dinasyddion a defnyddwyr yn dal i gael eu diwallu drwy gyflenwi cynnwys gwasanaeth cyhoeddus o ansawdd uchel gan amrywiaeth o leisiau.

Adran 2

Crynodeb Gweithredol

2.1 Mae modd crynhoi cynnwys y dystiolaeth ysgrifenedig hon fel a ganlyn.

Adran 3: Argaeledd Gwasanaeth Teledu

2.2 Lloeren yw'r llwyfan mwyaf poblogaidd ar gyfer prif setiau teledu yng Nghymru o hyd. Mae gan 51% o gartrefi Cymru deledu lloeren (naill ai drwy dalu neu am ddim).

2.3 Mae gan chwe deg y cant o oedolion sydd â theledu gartref yng Nghymru wasanaeth teledu drwy dalu.

2.4 Dim ond yn ardaloedd trefol de Cymru, Caerdydd, Casnewydd, Abertawe a rhannau o Fro Morgannwg yn bennaf, mae rhwydwaith teledu cebl Virgin Media ar gael, gan wasanaethu 23% o boblogaeth Cymru o'i gymharu â chyfartaledd y DU sef 45%.

2.5 Mae gan chwe unigolyn o bob deg (59%) yng Nghymru set deledu sy'n barod am HD, ac mae oddeutu hanner y rhain hefyd yn dweud bod ganddynt fynediad at sianeli HDTV (drwy gebl, lloeren neu deledu daearol digidol - DTT).

Adran 4: Darparu Cynnwys Clywedol yng Nghymru

2.6 Caiff teledu darlledu gwasanaeth cyhoeddus ei ddarparu gan bum darlledwr yn y DU - BBC, ITV 1, Channel 4, Channel 5 ac S4C. Mae tri ohonynt – ITV Wales, BBC Cymru ac S4C – yn darparu rhaglenni sydd wedi'u hanelu'n benodol at wylwyr yng Nghymru.

2.7 Bu gostyngiad o 11 pwynt canran yng nghyfran gyfun prif sianeli'r darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus yng Nghymru dros bum mlynedd. Mae'r gyfran gyfun nawr yn 53% yng Nghymru.

2.8 Yn 2010, roedd cyfran cynulleidfa ITV 1 Wales (manylder safonol) yn 17.5% o'i gymharu â chyfartaledd y DU ar gyfer ITV 1 sef 16.6%.

2.9 Yn 2010, roedd cyfran cynulleidfa BBC Wales (manylder safonol) yn 19.3% o'i gymharu â chyfartaledd y DU ar gyfer BBC 1 sef 20.6%.

2.10 Roedd y grant a gafodd Awdurdod S4C gan Adran y DU dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn 2010 yn £101.6 miliwn ac ar ben hynny cafodd oddeutu 10 awr o raglenni'r wythnos am ddim gan y BBC (sydd werth £23 miliwn y flwyddyn).

2.11 Yn 2010, yn dilyn Adolygiad o Wariant Llywodraeth y DU, cadarnhaodd yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Gemau Olympaidd, y Cyfryngau a Chwaraeon ostyngiad o 24.4% yng nghyllid S4C dros 4 blynedd a bwriad i ddisodli fformiwla cyllido statudol presennol S4C sydd wedi'i chysylltu ag RPI. Ar ben hynny, o 2013/14 ymlaen bydd cyllid S4C yn cael ei ddarparu drwy gyfuno cyllid gan y Trysorlys, refeniw masnachol a Ffi'r Drwydded dan bartneriaeth ag Ymddiriedolaeth y BBC.

2.12 Ym mis Hydref 2011 daeth Ymddiriedolaeth y BBC ac Awdurdod S4C i gytundeb ynghylch dyfodol a chyllid S4C tan 2017. Byddai dyraniad S4C yn disgyn o £76.3m

yn 2013/14 i £74.5m yn 2016/17 fel rhan o'r berthynas newydd rhwng y ddau ddarlledwr.

2.13 Yn ystod 2010, cafodd rhaglenni Cymraeg S4C eu gwylio am gyfartaledd o 19 awr y flwyddyn gan bob unigolyn yng Nghymru.

2.14 Roedd cyrhaeddiad wythnosol rhaglenni Cymraeg ar S4C yn 17% yn 2010, sef yr un lefel â'r flwyddyn flaenorol. Roedd cyfan S4C o'r holl wylio yn 1.3% yn 2010.

2.15 Gan fod S4C yn ddarlledwr gyhoeddwr, daw'r rhan fwyaf o'i rhaglenni gan amrywiaeth o gynhyrchwyr annibynnol sydd wedi'u lleoli gan fwyaf yng Nghymru.

Adran 5: Y Dirwedd Cyfryngau mewn Cyd-destun – Ein Hadolygiadau o Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus

2.16 Daeth ein Hadolygiad cyntaf o Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus i'r casgliad bod y galw'n parhau am Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus ond na fyddai'r model presennol o sicrhau ei fod yn cael ei ddarparu gan sianeli a gyllidir yn fasnachol yn goroesi'r newid i fyd hollol aml-sianel heb newid.

2.17 Yn yr Adolygiad roeddem wedi ailadrodd y farn mai newyddion rhanbarthol oedd elfen bwysicaf darpariaeth ranbarthol i gynulleidfaoedd yn y gwledydd datganoledig yn ogystal ag yn rhanbarthau Lloegr.

2.18 Yng nghyswllt rhaglenni rhanbarthol nad ydynt yn newyddion, daethom i'r casgliad bod anghenion y gwledydd datganoledig yn y DU yn wahanol i anghenion rhanbarthau Lloegr.

2.19 Daeth yr Adolygiad i'r casgliad bod gofyn parhaus am raglenni sy'n adlewyrchu hunaniaethau, diwylliannau, hanes a diddordebau gwahanol Cymru.

2.20 Serch hynny, roedd cydnabyddiaeth wrth ddynesu at y newid i'r digidol, y byddai gwerth gwarged trwyddedau analog darlledwyr Sianel 3 (ar ôl ystyried dyletswyddau Darlledu Gwasanaeth Cyhoeddus) yn lleihau, ac fe wnaethom gynnig lleihau'r gofyniad sylfaenol am raglenni rhanbarthol nad ydynt yn rhaglenni newyddion yn y gwledydd datganoledig, o bedair awr yr wythnos i dair awr, wrth i ranbarth cyntaf y DU newid i'r digidol er mwyn helpu cynaliadwyedd cyffredinol gwasanaethau ITV yn y gwledydd.

2.21 Ers cwblhau'r Adolygiad cyntaf o Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus yn gynnar yn 2005, esblygodd y dirwedd cyfryngau'n gyflym. Roedd nifer y gwylwyr a fabwysiadodd dechnoleg ddigidol wedi tyfu'n sylweddol, ac roedd cyfran gyfun y pum sianel Darlledu Gwasanaeth Cyhoeddus daearol wedi parhau i ddisgyn. O ganlyniad, roeddem wedi cyhoeddi ym mis Mai 2007 y byddem yn dod â'n hail Adolygiad o Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus ymlaen.

Adran 6: Modelau ar gyfer y Gwledydd Datganoledig

2.22 Rydym yn cytuno bod y wleidyddiaeth newydd sydd wedi deillio o ddatganoli yn gofyn am gyfryngau bywiog sydd ar gael yn eang er mwyn ei chynnal ac adrodd arni. Dylai cynulleidfaoedd yng Nghymru gael dewis o raglenni newyddion a

rhaglenni gwreiddiol nad ydynt yn newyddion o ansawdd uchel sy'n berthnasol i'w bywydau a'r ardal lle maent yn byw, wedi'u darparu gan nifer o leisiau.

2.23 Mewn ymateb i'n hymgynghoriad ar yr ail Adolygiad o Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus, roedd cydnabyddiaeth gyffredinol bod cynnal lluosogrwydd mewn darpariaeth newyddion yn arbennig o bwysig, ac ystyried y ddarpariaeth newyddion gymharol denau a geir gan gyfryngau print cynhenid Cymru.

2.24 Yn ein hail Adolygiad, roeddem wedi dadlau oherwydd y gwerth mae cynulleidfaoedd yn y gwledydd datganoledig yn ei roi ar luosogrwydd darpariaeth, ei bod yn annhebyg y byddai model BBC-yn-unig yn ddigonol.

2.25 Mae deddfwrfeydd datganoledig y DU yn gallu cefnogi sefydliadau a modelau newydd i ddarparu ystod ehangach o gynnwys cyhoeddus tu hwnt i newyddion, ond nid ydym o'r farn bod un ateb ar gael a fydd yn diwallu anghenion pob gwlad.

2.26 Serch hynny, ceir rhai nodweddion sy'n gyffredin rhyngddynt. Y brif nodwedd gyffredin yw'r ymlyniad at y gwasanaethau a ddarperir ar hyn o bryd gan y rheini sy'n dal trwyddedau Sianel 3 a ffafriaeth at strwythur sydd â thrwydded Sianel 3 ar wahân i bob gwlad. Rydym yn derbyn y ddadl dros greu trwydded ar wahân i Gymru.

2.27 Yn 2008, roedd Grŵp Cynghori ar Ddarlledu Llywodraeth Cymru wedi cynnig creu Comisiwn Cyfryngau Cymru. Roedd ein hagwedd at gyllido newyddion y gwledydd yn cyd-fynd yn agos â'r model asiantaeth cyllido hwn gyda ffocws ar ITV Wales fel cyfrwng ar gyfer cyflenwi.

2.28 Yn ein hail Adolygiad o Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus, roeddem wedi cynnig tri model ar gyfer y byd digidol, a byddai pob un ohonynt yn gofyn am newid y fframwaith deddfwriaethol cyfredol yn sylweddol – model esblygiad uwch; model BBC/Channel 4 wedi'i ailddiffinio; model cyllido cystadleuol wedi'i ailddiffinio.

2.29 I grynhoi, daethom i'r casgliad mai'r dewisiadau oedd:

- gwneud dim, a chaniatáu i ddarpariaeth ddirywio dros amser, yn erbyn dymuniadau amlwg y gynulleidfa;
- darparu cyllid cyhoeddus newydd i'r rheini sy'n dal trwyddedau Sianel 3 yn y gwledydd datganoledig a rhanbarthau Lloegr;
- cyflwyno cyllid cystadleuol i wasanaethau yn y gwledydd datganoledig a rhanbarthau Lloegr er mwyn galluogi darparwyr eraill i gyflwyno cynigion, a allai o bosibl olygu creu gwasanaethau traws-gyfryngol yng Nghymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon; a
- cyllido creu sianeli penodol ar gyfer y gwledydd datganoledig, megis yr hyn a gynigwyd gan greu Comisiwn Cyfryngau Cymru.

2.30 Dyma oedd ein casgliadau dros dro o'n hail Adolygiad o Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus:

- dylai'r BBC barhau i fod yn gonglfaen cynnwys gwasanaeth cyhoeddus, a dylid diogelu ei chyllideb graidd ar gyfer rhaglenni a gwasanaethau;
- dylai cynulleidfaoedd gael dewis o ddarparwyr cynnwys gwasanaeth cyhoeddus yn y rhan fwyaf o ardaloedd, na fydd y farchnad ar ei phen ei hun yn darparu.

- dylid cyflenwi cylchoedd gwaith gwasanaeth cyhoeddus ar draws llwyfannau digidol yn y dyfodol, er bod teledu llinol yn dal yn hanfodol;

- mae darparu cynnwys i'r gwledydd datganoledig – yn enwedig newyddion penodol – yn dal yn ofyniad hanfodol ar gyfer unrhyw fodel yn y dyfodol;

- gallai cyllid sefydliadol a chystadleuol ill dau chwarae rhannau cyflenwol pwysig yn y model ar gyfer cynnwys gwasanaeth cyhoeddus yn y dyfodol;

- Dylai Channel 4 gael swyddogaeth gwasanaeth cyhoeddus sylweddol yn yr oes ddigidol, gan adeiladu ar ei gyfraniad ar hyn o bryd. Mae arno angen model economaidd a mecanwaith cyllido i gefnogi hyn; a

- rhwng nawr a 2014, dylai ITV1 a Five gadw swyddogaethau pwysig sy'n canolbwyntio ar raglenni gwreiddiol o'r DU a newyddion, ac (ar gyfer ITV 1) y gwledydd datganoledig a rhanbarthau Lloegr ac (ar gyfer Five) cynnwys i blant.

2.31 Yng Nghymru, fel amod o gadw newyddion y gwledydd ar ITV Wales, roeddem wedi lleihau'r gofyniad sylfaenol ar gyfer nifer y munudau o newyddion o 5 awr 20 munud i 4 awr, ac wedyn lleihau'r gofynion sylfaenol ar gyfer rhaglenni'r gwledydd a rhanbarthau nad ydynt yn newyddion o 3 awr i 1.5 awr.

Adran 7: Patrymau a Datblygiadau Diweddar yn y Farchnad

2.32 Ers ein hail Adolygiad o Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus, mae datblygiadau technolegol a thwf y llwyfan teledu daearol digidol wedi cynyddu'r dewisiadau sydd ar gael i wylwyr a'r gystadleuaeth rhwng darparwyr am amser a sylw gwylwyr. Ar ben hynny, mae'n bosibl y gallai dibyniaeth rhwydweithiau masnachol ar refeniw hysbysebion fygwth cynaliadwyedd y trwyddedau gwasanaeth cyhoeddus mewn blynyddoedd i ddod.

2.33 Serch hynny, mae'r galw am deledu llinol – gan gynnwys cynnwys gwasanaeth cyhoeddus – wedi aros yn gadarn er gwaethaf cyflymder y newid technolegol a'r twf mewn dewisiadau i wylwyr.

2.34 Roedd gwariant ar allbwn y gwledydd datganoledig a rhanbarthau Lloegr gan y BBC a Sianel 3 gyda'i gilydd wedi disgyn £93 miliwn neu 26%, o £359 miliwn yn 2006 i £266 miliwn yn 2010.

2.35 Cafodd cyfanswm o £25 miliwn ei wario ar gynnwys Saesneg i wylwyr yng Nghymru yn ystod 2010, a oedd 13% yn is na 2009.

2.36 Roedd S4C wedi gwario cyfanswm o £79 miliwn ar raglenni a ddangoswyd am y tro cyntaf yn ystod 2010, a oedd 3% yn uwch na 2009 mewn termau nominal.

Adnewyddu Trwyddedau Sianel 3 a Sianel 5

2.37 Bydd pob un o bymtheg trwydded ranbarthol Sianel 3, trwydded brecwast genedlaethol Sianel 3 a thrwydded Sianel 5 yn dod i ben ar 31 Rhagfyr 2014.

2.38 Ar 1[af] Gorffennaf 2011, gofynnodd yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon i ni roi cyngor i'r Ysgrifennydd Gwladol am y dewisiadau ar gyfer ail-drwyddedu Sianel 3 a Sianel 5.

2.39 Dan y Ddeddf, mae'r Ysgrifennydd Gwladol yn gallu:

- ein cyfarwyddo i fwrw ymlaen â'r broses adnewyddu a all arwain at ddyfarnu trwyddedau deng mlynedd i'r rheini sydd eisoes yn dal trwyddedau o 1 Ionawr 2015 ymlaen;
- rhwystro adnewyddu'r trwyddedau, gan ganiatáu i ni ddyfarnu trwyddedau gwag, sy'n arwain at ddyfarnu trwyddedau deng mlynedd i gyrff newydd o 1 Ionawr 2015 ymlaen; neu
- ymestyn y trwyddedau cyfredol am gyfnod o'i ddewis ef (unrhyw bryd).

Mesur Lluosogrwydd ar draws y Cyfryngau

2.40 Mae'r Ysgrifennydd Gwladol wedi gofyn i ni ddarparu cyngor i Ymchwiliad Leveson am luosogrwydd y cyfryngau. Byddwn yn gwneud hynny erbyn mis Mehefin 2012.

Llywodraeth Cymru – Y Diwydiannau Creadigol

2.41 Yn dilyn Adolygiad yr Athro Ian Hargreaves o'r Diwydiannau Creadigol yng Nghymru, mae Llywodraeth Cymru wedi dechrau gweithredu ei argymhellion gan gynnwys creu Canolfan Strategol Diwydiannau Creadigol newydd; lansio Bwrdd Cynghori Cymru Ddigidol; gweithredu fframwaith Llywodraeth Cymru ar gyfer *Cyflawni Cymru Ddigidol*; a chreu Cronfa Diwydiannau Creadigol newydd.

Llywodraeth y DU – Teledu Lleol

2.42 Ym mis Gorffennaf 2011, roedd Llywodraeth y DU wedi cyhoeddi fframwaith newydd ar gyfer teledu lleol a oedd yn rhoi cynigion i greu nifer o drwyddedau gwasanaeth teledu lleol. Rydym wedi darparu gwybodaeth am y lleoliadau lle gallai gwasanaethau darlledu lleol drwy deledu daearol digidol fod yn bosibl yn dechnegol.

2.43 Roeddem wedi dod o hyd i 6 lleoliad yng Nghymru: Bangor, Caerdydd (gan gynnwys Pen-y-bont ar Ogwr/Casnewydd); Caerfyrddin; Hwlffordd; yr Wyddgrug (gan gynnwys Dinbych/Rhuthun); ac Abertawe (gan gynnwys Llanelli)

Adran 8: Y Dirwedd Cyfryngau yng Nghymru ar hyn o bryd – Cydymffurfio â Dyletswyddau Rheoleiddio Darlledu Gwasanaeth Cyhoeddus

2.44 Mae'n rhaid i ddarlledwyr teledu gydymffurfio â nifer o reoliadau sy'n deillio o ddeddfwriaeth y DU neu ddeddfwriaeth Ewropeaidd. Mae Deddf Cyfathrebiadau 2003 yn disgrifio ystod o ddyletswyddau sydd wedi'u dylunio i sicrhau bod digon o rai mathau o raglenni'n cael eu cynhyrchu a'u darlledu. Mae'r Ddeddf yn rhoi dyletswydd arnom i gytuno ar gwotâu gyda'r darlledwyr a monitro cydymffurfiad ar gyfer rhai mathau o raglenni.

2.45 Mae'r cwotâu canlynol yn berthnasol i'r BBC, ITV 1, Channel 4, Channel 5 ac S4C:

- cynyrchiadau annibynnol – rhaglenni sydd wedi cael eu gwneud gan gwmnïau sy'n annibynnol ar ddarlledwyr;
- cynyrchiadau gwreiddiol – rhaglenni sy'n cael eu comisiynu gan ddarlledwyr o adnoddau cynhyrchu mewnol neu gynhyrchwyr annibynnol cymwys;
- cynyrchiadau tu allan i Lundain – rhaglenni rhwydwaith sy'n cael eu gwneud yn y DU tu allan i'r M25;
- rhaglenni'r gwledydd datganoledig a rhanbarthau Lloegr ar Sianel 3 a'r BBC – sy'n cael eu gwneud a'u dangos yn y gwledydd a'r rhanbarthau; a
- Newyddion a Materion Cyfoes y DU a Rhyngwladol

Adran 9: Radio yng Nghymru – Cyflwyniad a'n Swyddogaeth Rheoleiddio

2.46 Mae ein hymchwil wedi canfod bod y cyhoedd yn gwerthfawrogi cynnwys lleol ar radio masnachol sy'n adlewyrchu hunaniaethau lleol. Serch hynny, mae'n ddrud cyflenwi rhaglenni lleol ac mae realaeth fasnachol rhagor o gystadleuaeth yn golygu nad yw cynhyrchu llawer iawn o raglenni lleol bellach mor fasnachol gynaliadwy ag arferai fod.

2.47 Ein swyddogaeth ni yw sicrhau bod y rheoleiddio'n briodol i sialens ganolog sicrhau bod cynnwys radio lleol yn cael ei gyflenwi yng ngoleuni realaeth ariannol, ar yr un pryd â chreu strwythur diwydiant ar gyfer y dyfodol.

2.48 O ganlyniad, rydym eisoes wedi cymryd camau gweithredol i leihau'r baich rheoleiddio ar y sector radio masnachol ac rydym wedi ceisio dod â'r trefniadau analog a digidol yn nes at ei gilydd, gan ystyried y dyletswyddau a'r nodau, a bennwyd gan Senedd y DU.

Adran 10: Radio yng Nghymru – Gorsafoedd

2.49 Mae'r BBC yn darparu dau wasanaeth cenedlaethol i Gymru: Radio Cymru (ar FM) yn Gymraeg a Radio Wales (ar AM ac FM) yn Saesneg. Ar ben hynny, mae gan 18 o orsafoedd radio analog masnachol drwydded i ddarlledu yng Nghymru ac mae 9 gorsaf radio cymunedol drwyddedig yng Nghymru.

2.50 Mae gwasanaeth FM Radio Cymru yn cyrraedd 94.8% o'r boblogaeth. Fodd bynnag, gan fod Radio Wales wedi dechrau'n bennaf fel rhwydwaith AM, mae ei gyrhaeddiad FM yn fwy cyfyngedig, gan gyrraedd dim ond 68% o'r boblogaeth.

2.51 Ar gyfartaledd o 23.3 awr yr wythnos, mae'r oriau a dreulir yn gwrando ar y radio yn uwch yng Nghymru nag yn unrhyw un o wledydd eraill y DU (cyfartaledd y DU - 22.3 awr).

2.52 Mae llawer iawn o wrandawyr BBC Radio Wales yn dibynnu ar wasanaeth AM. Ar hyn o bryd ni all 55-60% o bobl Cymru dderbyn BBC Radio Cymru na BBC Radio Wales ar DAB, ac ni all oddeutu 70% o siaradwyr Cymraeg dderbyn BBC Radio Cymru ar DAB, sy'n cyferbynnu â darpariaeth o 80% ar gyfer gorsafoedd Radio Rhwydwaith y BBC yng Nghymru.

2.53 Ac ystyried topograffi Cymru gydag ardaloedd mynyddig sylweddol lle mae'n anodd derbyn FM, heb sôn am DAB, bydd darparu signal AM mewn ceir yn dal i fod yn bwysig yn y dyfodol rhagweladwy.

2.54 Roedd cyfran y gwrando ar orsafoedd radio masnachol yng Nghymru ychydig dros chwarter (26%). Roedd hyn yn is na gwledydd eraill y DU gyda'r Alban yn 41%, Gogledd Iwerddon yn 32% a Lloegr yn 31%.

2.55 Roedd y refeniw a gynhyrchwyd gan y gorsafoedd masnachol yng Nghymru yn £16.3 miliwn yn ystod 2010. Gan addasu yn ôl maint poblogaeth, roedd gan Gymru'r refeniw isaf y pen o holl wledydd y DU, sef £5.41.

Adran 11: Radio Cymunedol yng Nghymru

2.56 Yng Nghymru, mae naw o wasanaethau trwyddedig ar yr awyr ar hyn o bryd.

2.57 Ym mis Ebrill 2011, roeddem wedi cyhoeddi trydedd rownd o drwyddedu radio cymunedol. Serch hynny, ni fydd yn bosibl lansio gwasanaethau newydd mewn sawl ardal yng Nghymru, gan gynnwys Casnewydd ac Abertawe, oherwydd prinder amleddau.

Adran 12: Radio Digidol yng Nghymru

2.58 Ar hyn o bryd caiff radio DAB ei gyflenwi ledled Cymru drwy amlblecs BBC y DU ac amlblecs Digital One, sy'n berchen i Arqiva. Mae darpariaeth gyfun y ddau amlblecs yn gwasanaethu oddeutu 68% o boblogaeth Cymru. Ar ben hynny caiff de Cymru ei gwasanaethu gan amlblecs rhanbarthol Aber Afon Hafren sydd hefyd yn gwasanaethu gorllewin Lloegr, a dau amlblecs masnachol lleol sy'n gwasanaethu Caerdydd/Casnewydd ac Abertawe.

2.59 Mae gwrandawyr radio digidol sy'n byw yng nghytrefi mwy Caerdydd, Abertawe a Chasnewydd yn derbyn hyd at 32 o orsafoedd DAB. Mae'r rhain yn cynnwys 23 o orsafoedd y BBC a gorsafoedd masnachol ar gyfer y DU i gyd, a BBC Radio Cymru / BBC Radio Wales a gwasanaethau lleol ychwanegol sy'n gwasanaethu De Cymru sy'n cael eu cludo ar y ddau amlblecs masnachol lleol.

2.60 Serch hynny, caiff gwasanaethau'r BBC ar gyfer Cymru ddim ond eu cludo ar amlblecsau masnachol lleol ac er mwyn ymestyn eu cyrhaeddiad rydym wedi dyfarnu trwyddedau amlblecs lleol dros y ddwy flynedd diwethaf i wasanaethu'r rhan fwyaf o weddill Cymru. Ar hyn o bryd nid oes dim gwasanaethau DAB lleol ar yr awyr yng Ngogledd na Chanolbarth Cymru. Felly mae darpariaeth BBC Radio Cymru a Radio Wales yn dal wedi'i chyfyngu i dde a dwyrain Cymru ar hyn o bryd.

2.61 Fodd bynnag, mewn ymateb i bryderon a fynegwyd gan Lywodraeth Cymru, Cyngor Cynulleidfa Cymru Ymddiriedolaeth y BBC a'n Pwyllgor Cynghori ar gyfer Cymru, ynghylch darpariaeth Radio Cymru a Radio Wales ar DAB, dros y blynyddoedd diwethaf rydym wedi blaenoriaethu hysbysebu amlblecsau masnachol lleol ar gyfer rhannau eraill o Gymru.

2.62 Ar ben hynny, mae Llywodraeth y DU wedi datgan y byddwn yn cael y pŵer i ymestyn ardal darpariaeth amlblecsau lleol i ardaloedd nad ydynt yn cael eu gwasanaethu heb orfod dyfarnu trwyddedau newydd.

2.63 Ym mis Mawrth 2011, cyhoeddodd Llywodraeth y DU Gynllun Gweithredu Radio Digidol. Ar gais Llywodraeth y DU, rydym wedi cadeirio grŵp cynllunio darpariaeth a sbectrwm DAB i 'bennu lefel bresennol darpariaeth FM a datblygu ystod o ddewisiadau i gynyddu darpariaeth DAB i gyfateb i FM'.

Adran 3

Argaeledd a Defnyddio Gwasanaeth Teledu

Defnyddio Teledu Digidol yng Nghymru

3.1 Yn hanesyddol, mae topograffi Cymru wedi golygu sialensiau peirianneg sylweddol i'r nod o sicrhau bod signal teledu yn cael ei dderbyn ym mhob man. Er bod poblogaeth Cymru yn ddim ond 5% o boblogaeth y DU, caiff ei gwasanaethu gan 20% o drosglwyddyddion y DU mewn rhwydwaith gymhleth o 214 o brif drosglwyddyddion ac is drosglwyddyddion.

3.2 Ar 31 Mawrth 2010, Cymru oedd y wlad gyntaf yn y DU i newid yn gyfan gwbl i deledu digidol. Ynghyd â'r deg safle a oedd eisoes yn trosglwyddo teledu daearol digidol (DTT) cafodd y 204 is drosglwyddydd arall eu newid i drosglwyddo digidol. Dywed bron i bob cartref sydd â theledu yng Nghymru nawr (99%) eu bod yn gallu cael gafael ar wasanaeth teledu digidol.

Ffigur 3.1 – Defnyddio Teledu Digidol yng Nghymru

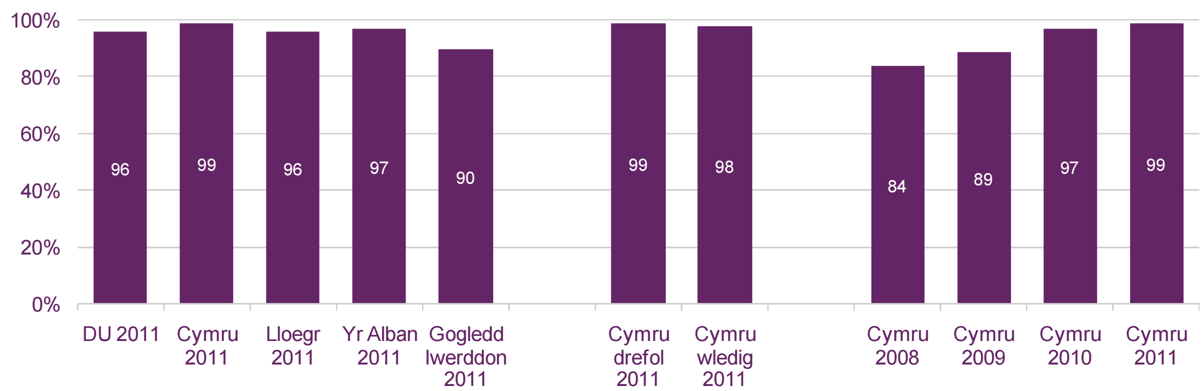

3.3 Yn unol ag amcan Llywodraeth y DU y dylai fersiynau digidol o'r hen sianeli analog (BBC Wales, BBC 2, ITV 1, S4C a Five) fod ar gael mor eang ar deledu daearol ag oeddent cyn newid i'r digidol, mae pob trosglwyddydd yng Nghymru yn darlledu tri signal digidol, a elwir yn "amlblecsau", sy'n cludo fersiwn digidol o'r hen sianeli analog. Mae'r signalau hyn yn cynnwys hyd at 37 o sianeli teledu, radio a rhyngweithiol.

3.4 Er bod pob trosglwyddydd yn darlledu tri amlblecs, dim ond y trosglwyddyddion mwy (megis Gwenfô, Carmel, Preseli, Bryn Cilfái, Blaenplwyf, Moel-y-Parc, Llanddona a Chefn Digoll) sy'n darlledu tri amlblecs masnachol ychwanegol. Nid oes yn rhaid i'r amlblecsau masnachol hyn gyfateb i ddarpariaeth y signalau gwasanaeth cyhoeddus gan nad ydynt yn cludo unrhyw sianeli gwasanaeth cyhoeddus. Mae darpariaeth chwe amlblecs llawn ar gael i oddeutu 73% o gartrefi Cymru, lle gellir derbyn hyd at 110 o sianeli teledu, radio a rhyngweithiol.

Ffigur 3.2 – Argaeledd Sianeli Darlledu Gwasanaeth Cyhoeddus (Mehefin 2011) – Cymru

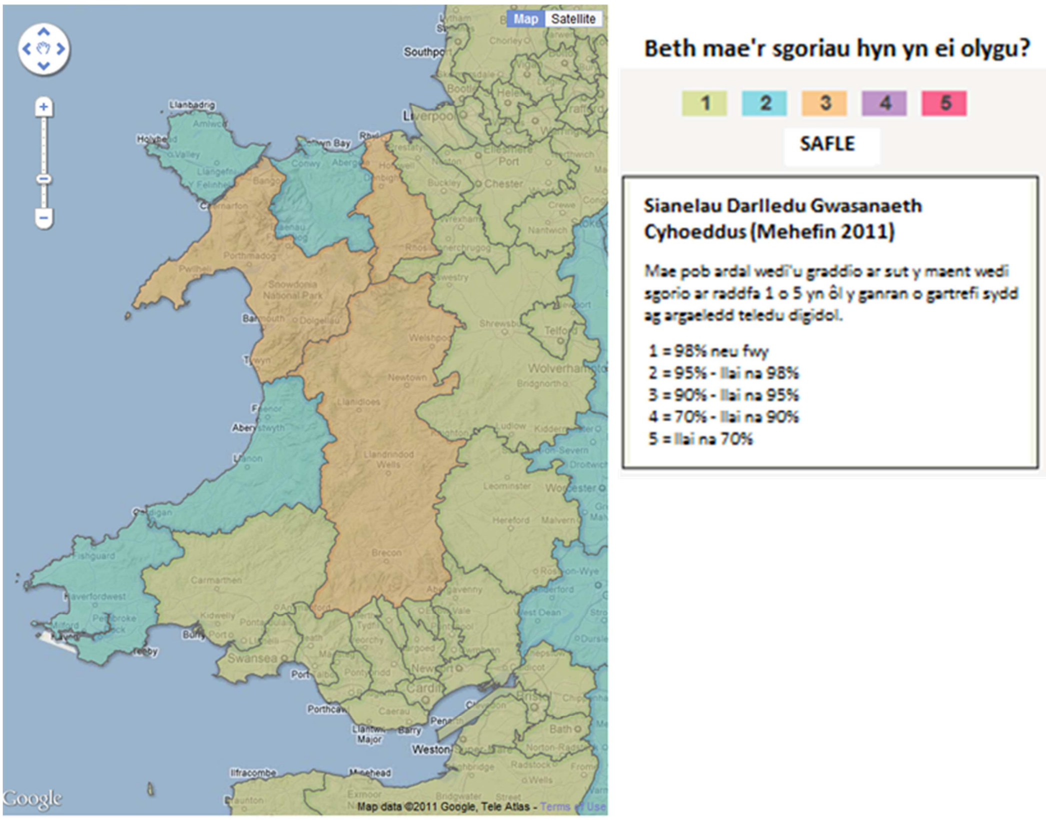

Ffigur 3.3 – Argaeledd Pob Sianel (Mehefin 2011) – Cymru

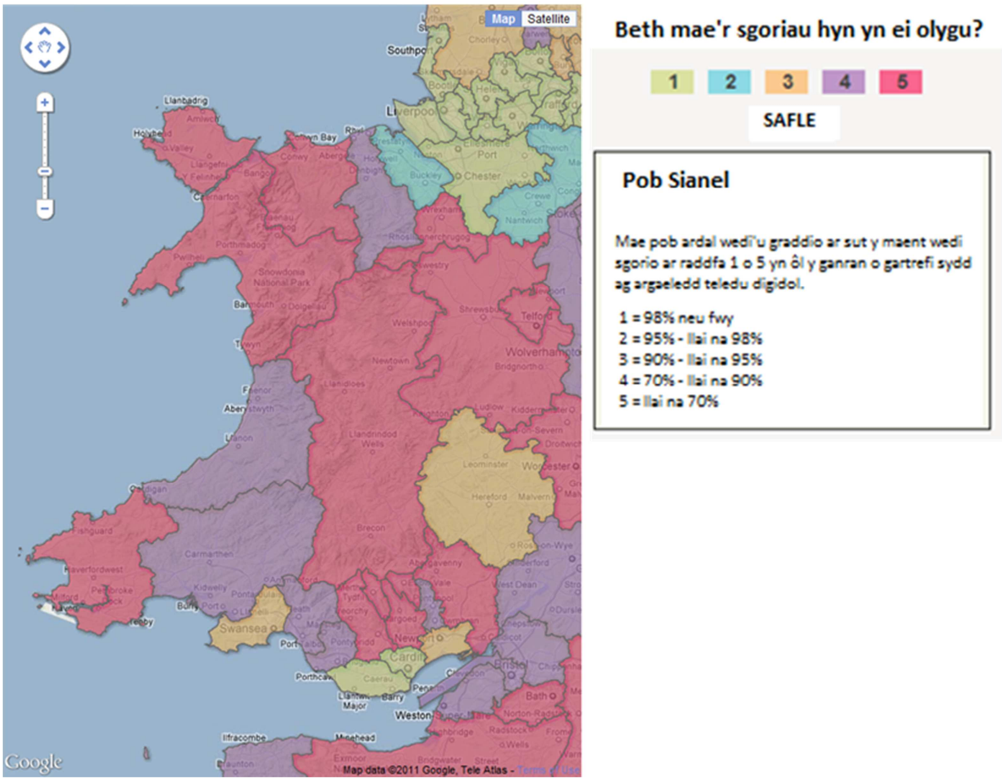

Llwyfannau Gwylio

3.5 Lloeren yw'r llwyfan mwyaf poblogaidd ar gyfer prif setiau teledu yng Nghymru o hyd. Mae gan 51% o gartrefi Cymru deledu lloeren (naill ai drwy dalu neu am ddim).

3.6 Mae gan chwe deg y cant o oedolion sydd â theledu gartref yng Nghymru wasanaeth teledu drwy dalu.

3.7 Dim ond yn ardaloedd trefol de Cymru, Caerdydd, Casnewydd, Abertawe a rhannau o Fro Morgannwg yn bennaf, mae rhwydwaith teledu cebl Virgin Media ar gael, gan wasanaethu 23% o boblogaeth Cymru o'i gymharu â chyfartaledd y DU sef 45%.

Ffigur 3.4 – Cyfran prif set deledu yng Nghymru, yn ôl llwyfan

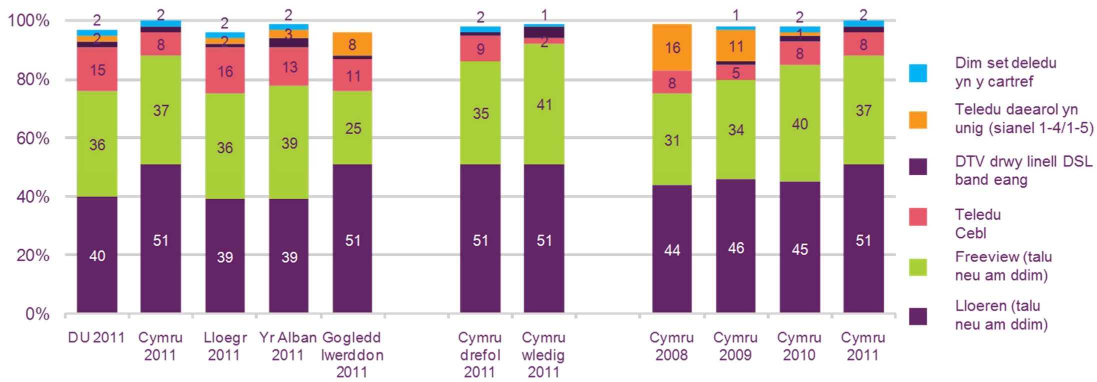

Mynediad i HDTV

3.8 Mae gan chwe unigolyn o bob deg (59%) yng Nghymru set deledu sy'n barod am HD, ac mae oddeutu hanner y rhain hefyd yn dweud bod ganddynt fynediad at sianeli HDTV (drwy gebl, lloeren neu Deledu Daearol Digidol). Mae hyn yn golygu bod gan 30% o oedolion Cymru fynediad at sianeli HDTV, sydd fymryn yn is na chyfartaledd y DU (32%). Y llwyfan a ddefnyddir gan amlaf i gael sianeli HDTV.

Ffigur 3.5 – Cyfran y cartrefi yng Nghymru sydd â setiau teledu sy'n barod am HD a HDTV

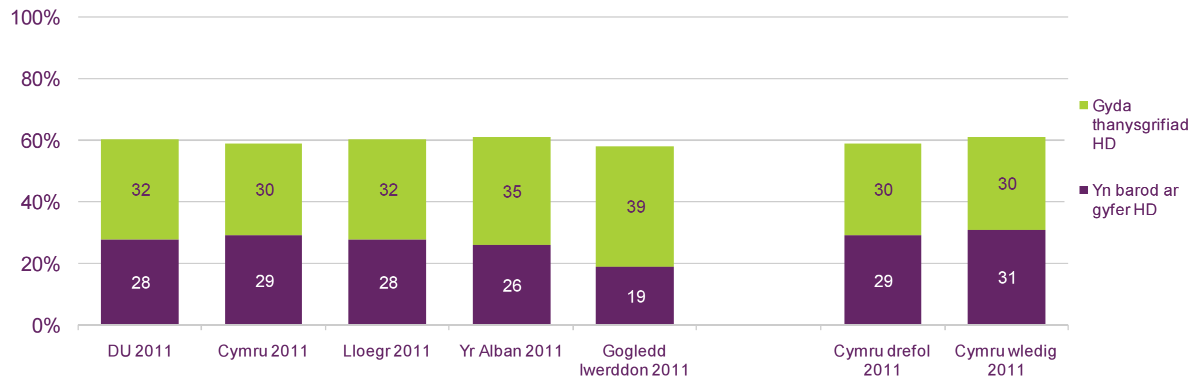

Gwylio Teledu Darlledu

3.9 Bu gostyngiad o 11 pwynt canran yng nghyfran gyfun y prif sianeli darlledu gwasanaeth cyhoeddus yng Nghymru dros bum mlynedd. Mae’r gyfran gyfun nawr yn 53% yng Nghymru.

Ffigur 3.6 – Cyfran gyfun sianeli darlledu gwasanaeth cyhoeddus

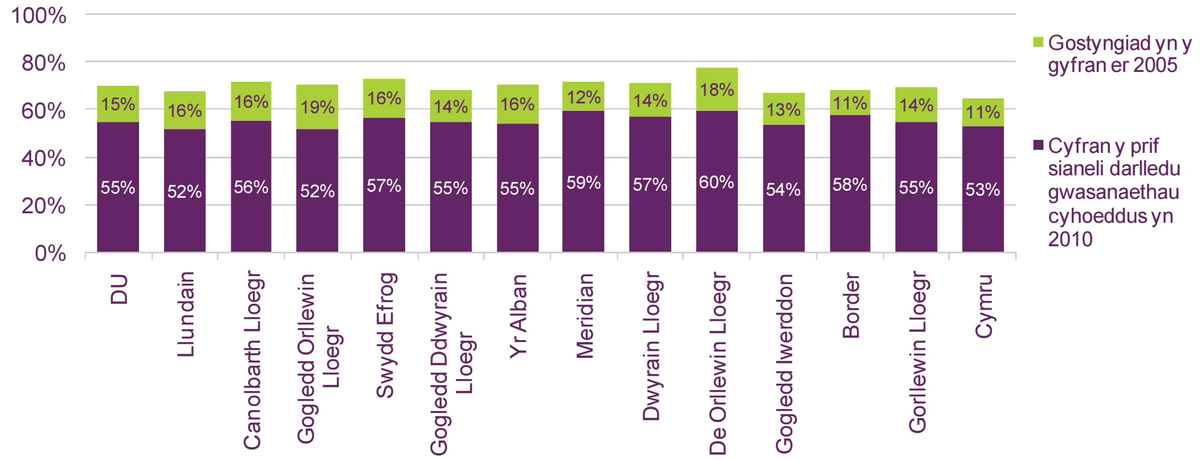

Ffynonellau Newyddion Lleol

3.10 Yn 2010, dywedodd 54% o oedolion Cymru mai’r teledu oedd eu prif ffynhonnell o newyddion lleol, sydd ychydig yn uwch na chyfartaledd y DU sef 52%. Roedd 15% wedi crybwyll “siarad â phobl”, sy’n uwch o lawer na chyfartaledd y DU sef 8%.

Ffigur 3.7 – Ffynonellau Newyddion Lleol ym mhob gwlad: 2010

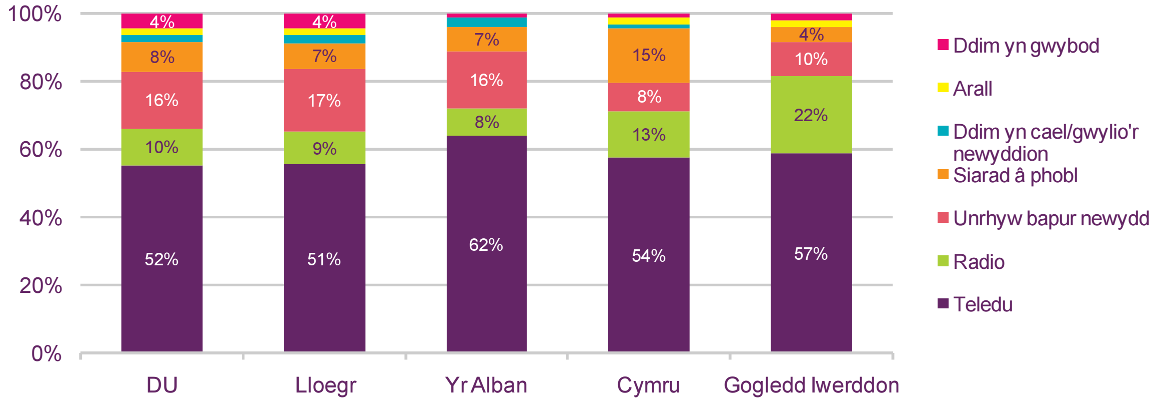

Adran 4

Darparu Cynnwys Clywedol yng Nghymru

4.1 Caiff teledu darlledu gwasanaeth cyhoeddus ei ddarparu gan bum darlledwr yn y DU - BBC, ITV 1, Channel 4, Channel 5 ac S4C. Mae tri ohonynt – ITV Wales, BBC Cymru ac S4C – yn darparu rhaglenni sydd wedi'u hanelu'n benodol at wylwyr yng Nghymru.

ITV Wales

4.2 Ar ôl cyflwyno teledu masnachol yng Nghymru ar ddiwedd y 1950au, cafodd ardal drwydded Sianel 3 ddeuol a oedd yn gwasanaethu Cymru a Gorllewin Lloegr ei chreu yn y pen draw. Roedd y drwydded hon yn cael ei dal gan TWW yn wreiddiol a gan HTV o 1967 ymlaen. Yn ystod y 1970au, sefydlodd HTV ddau wasanaeth, HTV Cymru a HTV West, ac ar ôl newid perchnogaeth nifer o weithiau, mae'r drwydded hon nawr yn berchen i ITV Plc.

4.3 Er 1954 mae'r rhwydwaith Sianel 3 sydd â strwythur ffederal – ar sail trwyddedau rhanbarthol ar wahân – wedi gallu cystadlu'n effeithiol â'r BBC o ran rhaglenni newyddion y gwledydd a'r rhanbarthau ac o ran rhaglenni eraill ar gyfer y gwledydd a'r rhanbarthau, gan gynnwys materion cyfoes.

4.4 Yn ystod y 1990au, roedd prynu ac uno cwmnïau wedi newid y strwythur ffederal llawn hwn o 15 cwmni ar wahân yn weithrediad mwy canolog. Mae'r rhwydwaith nawr yn cynnwys ITV plc (11 trwydded sy'n cynnwys trwydded ITV i Gymru a Gorllewin Lloegr) a'r tri chwmni arall nad ydynt yn perthyn i ITV plc (mae dwy drwydded yn cael eu dal gan STV, ac un yr un gan UTV a Channel).

4.5 Bydd y system ffederal hon yn gynaliadwy dim ond os yw manteision y statws darlledu gwasanaeth cyhoeddus i ITV plc yn fwy o lawer na'r dyletswyddau a roddir arno. Yn ystod ein dau Adolygiad o Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus, roeddem wedi rhagweld y byddai newid i'r digidol a'r twf aml-sianel yn lleihau manteision trwyddedau Sianel 3 i'r fath raddau y gallai ITV fodd â chymhellion masnachol dros ildio ei statws Darlledu Gwasanaeth Cyhoeddus. Rydym yn ystyried hyn mewn rhagor o fanylder yn adran 4 y cyflwyniad hwn.

4.6 Yn 2010, roedd cyfran cynulleidfa ITV Wales (manylder safonol) yn 17.5% o'i gymharu â chyfartaledd y DU ar gyfer ITV 1 sef 16.6%. Yn ystod yr oriau brig roedd cyfran cynulleidfa ITV 1 Wales yn 23.7%, o'i gymharu â chyfartaledd y DU ar gyfer ITV1 yn ystod yr oriau brig sef 21.7%.

BBC Cymru

4.7 Cafodd y BBC ei sefydlu gan Siarter Brenhinol yn 1927, gyda mandad i ddarparu gwybodaeth, addysg ac adloniant i'w chynulleidfa. Cafodd Rhanbarth Cymru'r BBC ei amledd ei hun ar gyfer darlledu teledu yn 1964 a chafodd ei ailenwi yn BBC Cymru. Cafodd rhaglenni Cymraeg eu darlledu ar deledu am y tro cyntaf yn 1953, a chafodd rhaglenni teledu Cymraeg eu darparu bob dydd o 1957 tan fis Tachwedd 1982 pan symudodd rhaglenni Cymraeg y BBC i S4C.

4.8 Mae BBC Cymru yn darparu rhaglenni teledu Saesneg i wylwyr yng Nghymru ar BBC 1 Wales a BBC 2 Wales.

4.9 Yn 2010, roedd cyfran cynulleidfa BBC Cymru (manylder safonol) yn 19.3% o'i gymharu â chyfartaledd y DU ar gyfer BBC 1 sef 20.6%. Yn ystod yr oriau brig roedd cyfran cynulleidfa BBC Cymru yn 22%, o'i gymharu â chyfartaledd y DU ar gyfer BBC 1 yn ystod yr oriau brig sef 22.9%.

S4C

4.10 Cafodd S4C ei sefydlu dan Ddeddf Darlledu 1980 ynghyd â'i rheoleiddiwr, Awdurdod Sianel Pedwar Cymru. Dechreuodd S4C ddarlledu ym mis Tachwedd 1982. Cyn hynny roedd rhaglenni teledu Cymraeg wedi cael eu darlledu yn ystod yr oriau brig ar BBC 1 Wales a HTV Wales. Roedd creu S4C yn diwallu'r galw gan siaradwyr Cymraeg am wasanaeth teledu gwell. Roedd hyn hefyd yn tynnu rhaglenni Cymraeg oddi ar BBC Wales a HTV Wales yn ystod yr oriau brig, rhywbeth a arferai wylltio'r rheini nad oeddent yn siarad Cymraeg.

4.11 Roedd Deddf Darlledu 1980 hefyd yn rhoi'r hawl i S4C gael mynediad i raglenni Channel 4, am ddim, y byddai modd eu darlledu o boptu'r rhaglenni Cymraeg a fyddai'n cael eu darlledu yn ystod yr oriau brig. Serch hynny, pan ddaeth y gwasanaeth analog i ben ar ôl gorffen newid i'r digidol yng Nghymru ar 30ain Mawrth 2010, daeth S4C yn sianel gwbl Gymraeg, gan ddarlledu dros 115 awr o raglenni bob wythnos, ar draws ystod o lwyfannau, gan gynnwys ar-lein.

4.12 Roedd y grant a gafodd Awdurdod S4C gan Adran y DU dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn 2010 yn £101.6 miliwn ac ar ben hynny cafodd oddeutu 10 awr o raglenni'r wythnos am ddim gan y BBC (sydd werth £23 miliwn y flwyddyn). Disgwylir y bydd yn disgyn oddeutu £20 miliwn erbyn 2013. Dan ddarpariaethau yn Neddf Darlledu 1980, roedd yn rhaid i'r BBC ddarparu rhaglenni Cymraeg am ddim er mwyn diwallu "gofynion rhesymol" Awdurdod Cymru. Cafodd hyn ei addasu yn Neddf Darlledu 1990 i "ddim llai na deg awr o raglenni bob wythnos".

4.13 Mae'r ddarpariaeth hon wedyn wedi bod yn destun tensiynau cynhenid ac yn ystod Cam 3 ein Hadolygiad Cyntaf o Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus, roeddem wedi mynegi'r farn y dylai S4C ddatblygu perthynas newydd wedi'i gyrru gan dair egwyddor graidd sef tryloywder, ymrwymiad ariannol a rheolaeth olygyddol.

4.14 Yn dilyn hynny, yn ystod hydref 2006, daeth S4C a'r BBC i gytundeb a gafodd ei ddisgrifio fel "Partneriaeth Strategol", a oedd yn mynd i'r afael â'r materion hyn. Roedd y cytundeb hwn yn cynnwys ymrwymiad cyllido gan y BBC ar gyfer ei chyflenwad statudol i S4C ac roedd yn cynnwys darpariaeth i Ymddiriedolaeth y BBC ac Awdurdod S4C gytuno ar ymrwymiadau rhaglen a dyletswyddau craidd yn unol â dibenion cyhoeddus y BBC a dyletswyddau Siarter.

4.15 Yn 2010, yn dilyn Adolygiad o Wariant Llywodraeth y DU, cadarnhaodd yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Gemau Olympaidd, y Cyfryngau a Chwaraeon ostyngiad o 24.4% yng nghyllid S4C dros 4 blynedd a bwriad i ddisodli fformiwla cyllido statudol presennol S4C sydd wedi'i chysylltu ag RPI. Ar ben hynny, o 2013/14 ymlaen bydd cyllid S4C yn cael ei ddarparu drwy gyfuno cyllid gan y Trysorlys, refeniw masnachol a Ffi'r Drwydded dan bartneriaeth ag Ymddiriedolaeth y BBC.

4.16 Ym mis Hydref 2011 daeth Ymddiriedolaeth y BBC ac Awdurdod S4C i gytundeb ynghylch dyfodol a chyllid S4C tan 2017. Byddai dyraniad S4C yn disgyn o £76.3m yn 2013/14 i £74.5m yn 2016/17 fel rhan o'r berthynas newydd rhwng y ddau ddarlledwr. Nid yw'r cyllid yn cynnwys y 10 awr statudol o raglenni bob wythnos y

mae'r BBC yn eu darparu ar hyn o bryd i S4C am ddim, sy'n cynnwys prif raglenni megis yr opera sebon, Pobol y Cwm, a'r gwasanaeth newyddion, Newyddion.

4.17 Yn 2010, cafodd rhaglenni Cymraeg S4C eu gwylio ar gyfartaledd am 19 awr yr wythnos gan yr holl unigolion yng Nghymru; mae hyn yn ostyngiad ar yr oriau cyfartalog a gafodd eu gwylio yn 2006 (20.4 awr), ac mae'n is na'r oriau cyfartalog a gafodd eu gwylio yn 2009 (21.1 awr).

4.18 Roedd cyrhaeddiad wythnosol rhaglenni Cymraeg ar S4C yn 17% yn 2010, sy'n gyfartal â'r flwyddyn flaenorol, ond roedd y cyrhaeddiad wythnosol ar sail miloedd wedi cynyddu o un flwyddyn i'r llall gyda 467,000 o unigolion yn gwylio'r sianel.

Ffigur 4.1 – Gwylio Rhaglenni Cymraeg ar S4C, 2006 – 2010

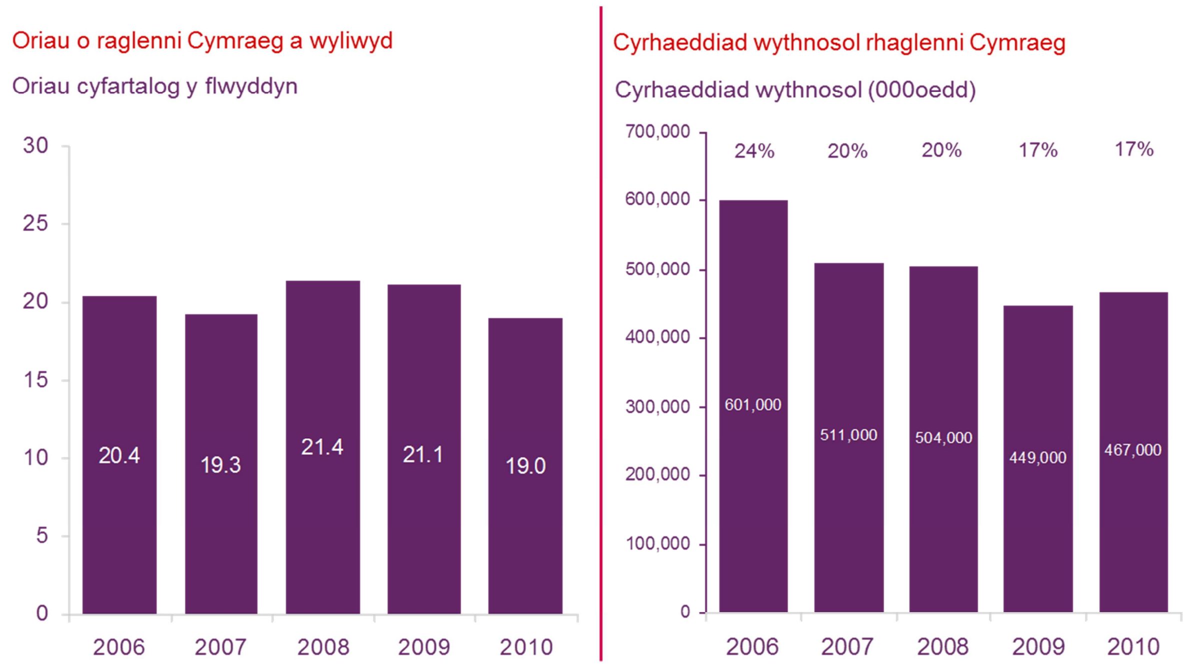

4.19 Yn ystod 2010, roedd cyfran S4C o'r holl wylio yn 1.3% ac roedd ei chyfran o wylio yn ystod yr oriau brig yn 1.9%.

Ffigur 4.2 – Cyfran o wylio yng Nghymru, yr holl wylwyr, yr holl oriau a'r oriau brig, 2006 - 2010

	Cyfran (%)	
	Pob awr (0600-3000)	**Oriau brig (1800-2230)**
2006	3.6%	3.3%
2007	3.0%	2.9%
2008	2.7%	2.9%
2009	2.2%	2.6%
2010 *	1.3%	1.9%

4.20 Wrth edrych ar y gyfran a oedd yn gwylio genres gwahanol ar S4C, Drama (gan gynnwys operâu sebon, cyfresi a dramâu unigol) (21%), Chwaraeon (23%) a Materion Cyfoes (13%) oedd y genres a gafodd eu gwylio fwyaf.

Ffigur 4.3 - Cyfran gwylio fesul genre ar S4C, 2010

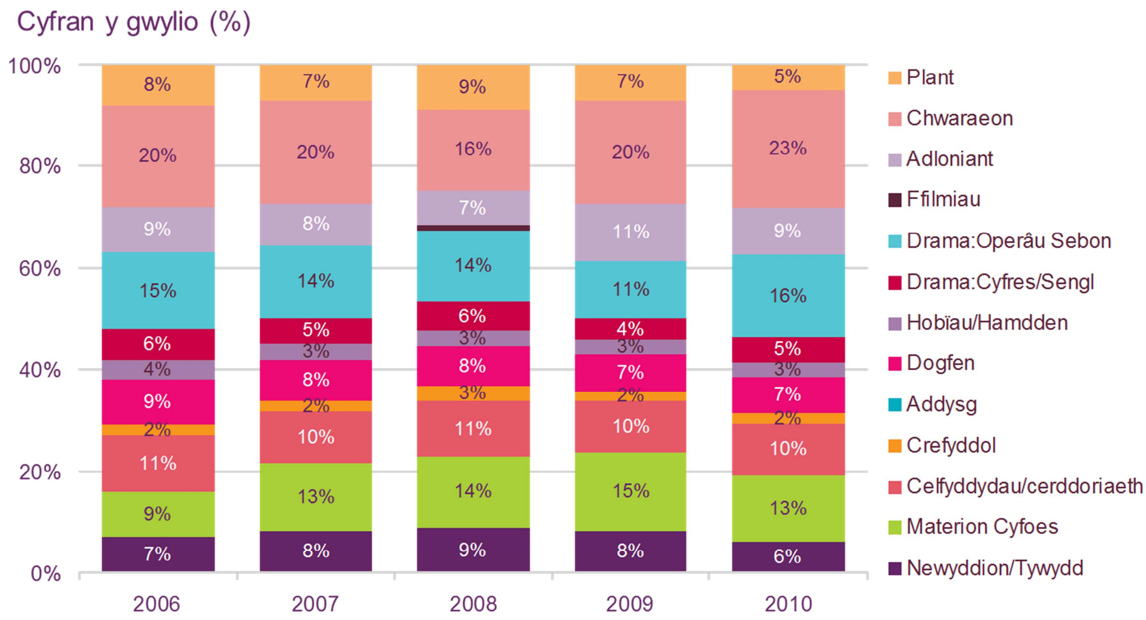

Ffynhonnell: S4C/BARB/Infosys (BARB). Rhanbarth S4C, Pob Unigolyn.

Cynhyrchwyr Annibynnol

4.21 Roedd creu S4C ar ddechrau'r 1980au yn gofyn am gyflenwad sylweddol o raglenni Cymraeg a oedd yn mynd tu hwnt i'r hyn a oedd yn cael ei ddarparu gan y BBC a HTV (ITV). Tyfodd y sector cynhyrchu annibynnol yn sylweddol yng Nghymru i ddiwallu'r galw hwn yn ystod yr 80au a'r 90au.

4.22 Gan fod S4C yn ddarlledwr gyhoeddwr, daw'r rhan fwyaf o'i rhaglenni gan amrywiaeth o gynhyrchwyr annibynnol sydd wedi'u lleoli gan fwyaf yng Nghymru. Ar ben hynny, roedd y gofyniad am raglenni Saesneg yng Nghymru, yn BBC Cymru a HTV (ITV wedyn) hefyd wedi tyfu'n sylweddol, gan esgor ar gyfleoedd newydd i gynhyrchwyr annibynnol yn Saesneg.

4.23 **Tinopolis** yw un o gynhyrchwyr cyfryngau mwyaf y DU. Mae'r cwmni yn Llanelli a'i is-gwmnïau yn gyfrifol am dros 1600 awr o raglenni drama, ffeithiol, chwaraeon a phlant bob blwyddyn i dros 200 o ddarlledwyr ym mhedwar ban byd.

4.24 Mae **Boomerang** a'i is-gwmnïau yn darparu rhaglenni adloniant, ffeithiol, chwaraeon, cerddoriaeth, drama a phlant ar gyfer teledu, radio a'r we. Mae Boomerang wedi cynhyrchu ar gyfer allbwn S4C i blant ac mae'n cynhyrchu darllediadau allanol byw ar sawl llwyfan ar gyfer rhai o brif ddigwyddiadau Cymru gan gynnwys Sioe Frenhinol Cymru ac Eisteddfod yr Urdd. Mae Boomerang hefyd yn cynhyrchu oddeutu 200 awr o raglenni radio bob blwyddyn, gan gyflenwi BBC Radio Cymru a BBC Radio Wales.

4.25 Mae **Green Bay** yn gwmni cynhyrchu cyfryngau yng Nghaerdydd sydd wedi ennill gwobrau. Mae'n cynhyrchu rhaglenni o ansawdd uchel ar draws ystod eang o genres, gan gynnwys rhaglenni dogfen, ffeithiol arbenigol, y celfyddydau, nodwedd ac adloniant ffeithiol. Mae Green Bay yn cynhyrchu rhaglenni i'r BBC, S4C, Channel 4, National Geographic, yr History Channel a darlledwyr mawr eraill yn y DU ac yn rhyngwladol.

4.26 **Cwmni Da** yw un o'r cwmnïau cynhyrchu annibynnol uchaf ei barch yng Nghymru. Mae allbwn cenedlaethol a rhyngwladol y cwmni'n cynnwys rhaglenni ffeithiol, plant, comedi, adloniant, drama, ffordd o fyw, digwyddiadau a chwaraeon. Mae Cwmni Da yn gynhyrchydd mawr i S4C ac mae hefyd yn gwneud rhaglenni i BBC Cymru ac ITV Wales.

4.27 Mae **Rondo Media** yn gwmni cynhyrchu annibynnol sydd â swyddfeydd parhaol yng Nghaerdydd, Caernarfon a Phorthaethwy. Ffurfiwyd y cwmni yn 2008 wrth i ddau o gwmnïau annibynnol mwyaf profiadol Cymru – Ffilmiau'r Nant ac Opus TF – ddod at ei gilydd er mwyn creu cwmni darlledu aml-genre. Mae Rondo Media yn creu cynnwys cerddoriaeth, chwaraeon, drama a nodwedd ar gyfer y teledu a chynnwys rhyngweithiol aml-lwyfan.

4.28 Mae **Telesgop** yn gwmni cynhyrchu amlgyfrwng sy'n cynhyrchu cynnwys ar gyfer teledu, radio, DVDs, y Rhyngrwyd a Chyrsiau Hyfforddi/Digwyddiadau. Mae gan y cwmni arbenigedd mewn cynhyrchu rhaglenni gwyddoniaeth, ecoleg, materion gwledig a rhaglenni cyfoes a rhaglenni dogfen i ddarlledwyr gan gynnwys y BBC, S4C, Animal Planet a'r Discovery Channel.

4.29 Mae **Avanti Media** yn cynhyrchu ystod o raglenni dogfen, cerddoriaeth, plant ac adloniant. Mae'n gynhyrchwr mawr i S4C.

4.30 **Dinamo Productions** yn Nhrefforest sydd wedi creu Rastamouse sydd wedi ennill gwobrau. Mae'n cynhyrchu Animeiddiadau Digidol 2D a 3D ac Effeithiau Gweledol o ansawdd uchel ar gyfer y teledu (gan gynnwys BBC CBeebies ac S4C), ffilm a'r we.

Adran 5

Y Dirwedd Cyfryngau mewn Cyd-destun – Ein Hadolygiadau o Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus

Ein Hadolygiad Cyntaf o Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus

5.1 Mae Adran 264 y Ddeddf Cyfathrebiadau'n mynnu ein bod yn cynnal adolygiad pob pum mlynedd i'r graddau y mae darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus wedi cyflawni'r dibenion darlledu gwasanaeth cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig gyda golwg ar gynnal a chryfhau ansawdd darpariaeth darlledu gwasanaeth cyhoeddus yn y DU. Roeddem wedi cwblhau ein hadolygiad cyntaf ar 8 Chwefror 2005, ac yn dilyn hynny cafwyd datganiad am raglenni ar gyfer y gwledydd a'r rhanbarthau, a gyhoeddwyd ym mis Mehefin 2005.

5.2 Daeth ein Hadolygiad cyntaf o Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus i'r casgliad bod y galw'n parhau am Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus ond na fyddai'r model presennol o sicrhau ei fod yn cael ei ddarparu gan sianeli a gyllidir yn fasnachol yn goroesi'r newid i fyd hollol aml-sianel heb newid.

5.3 Roeddem wedi datgan mai newyddion rhanbarthol oedd elfen bwysicaf darpariaeth ranbarthol i gynulleidfaoedd yn y Gwledydd yn ogystal ag yn rhanbarthau Lloegr. Daethom i'r casgliad hefyd bod cystadleuaeth wrth ddarparu rhaglenni darlledu gwasanaeth cyhoeddus yn bwysig er mwyn cynnal ansawdd uchel; ac na fyddai BBC ynysig fel unig neu brif ddarparwr darlledu gwasanaeth cyhoeddus yn gwasanaethu buddiannau gwylwyr sy'n gwerthfawrogi lluosogrwydd darpariaeth.

5.4 Yng nghyswllt rhaglenni rhanbarthol nad ydynt yn newyddion, daethom i'r casgliad bod anghenion y gwledydd datganoledig yn y DU yn wahanol i anghenion rhanbarthau Lloegr, am dri rheswm:

- Yr angen i ddarlledu yn y DU adlewyrchu realaeth sefydliadau cymdeithasol, diwylliannol a gwleidyddol datganoledig.
- Y berthynas agosach, yn gyffredinol, rhwng rhanbarthau teledu a gwir hunaniaethau diwylliannol yn y Gwledydd nag yn rhanbarthau Lloegr; a
- Canfyddiadau ein hymchwil cynulleidfa ar y mater hwn a oedd, ar y cyfan, yn awgrymu bod gwylwyr yn y gwledydd datganoledig yn dangos mwy o ddiddordeb mewn darpariaeth benodol ar gyfer eu Gwlad nag oedd gwylwyr yn Lloegr yn ei ddangos ar gyfer eu rhanbarthau perthnasol nhw.

5.5 Daeth yr Adolygiad i'r casgliad bod gofyn parhaus am raglenni sy'n adlewyrchu hunaniaethau, diwylliannau, hanes a diddordebau gwahanol Cymru. Nodwyd nad oedd yn debyg y byddai'r gofyniad hwn yn cael ei ddiwallu gan raglenni ar gyfer y DU i gyd yn unig, na gan leihau'r gofynion sylfaenol ar ITV1 yn y Gwledydd yn unol â'n penderfyniadau ar gyfer rhanbarthau Lloegr.

5.6 Fodd bynnag, roedd cydnabyddiaeth y byddai newid i'r digidol yn golygu bod gorwerth trwyddedau analog darlledwyr Sianel 3 (ar ôl ystyried dyletswyddau darlledu gwasanaeth cyhoeddus) yn lleihau. Yn y pen draw, byddai'r gorwerth yn cyrraedd dim, ac ar yr adeg honno byddai'n amhosibl cynnal yr un lefel o ddarlledu gwasanaeth cyhoeddus.

5.7 Ers cwblhau'r Adolygiad cyntaf o Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus yn gynnar yn 2005, esblygodd y dirwedd cyfryngau'n gyflym. Roedd nifer y gwylwyr a fabwysiadodd dechnoleg ddigidol wedi tyfu'n sylweddol, ac roedd cyfran gyfun y pum sianel gwasanaeth cyhoeddus daearol wedi parhau i ddisgyn, yn enwedig o ran rhaglenni plant; ac roedd gwariant ar hysbysebion teledu wedi disgyn. Ym mis Mai 2007 fe wnaethom gyhoeddi y byddem yn dod â'n hail Adolygiad o Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus ymlaen.

Ein Hail Adolygiad o Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus

5.8 Roedd yr ymchwil cynhwysfawr a wnaed yn ein hail adolygiad o Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus, a gafodd ei gwblhau yn 2009, yn dangos y pwysigrwydd mae cynulleidfaoedd yn ei roi ar argaeledd parhaus cynnwys gwreiddiol o'r DU o ansawdd uchel sy'n diwallu dibenion gwasanaeth cyhoeddus, gan ystod o ddarparwyr.

5.9 Serch hynny, roeddem yn cydnabod y newidiadau sylweddol a welwyd yn yr amgylchedd darlledu yn sgil twf teledu aml-sianel a'r pwysau cynyddol a roddodd hyn ar y darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus. Yn benodol, roeddem yn cydnabod bod mwy o densiwn rhwng y cymhelliannau ar y cyrff masnachol hynny a oedd yn dal trwyddedau darlledu gwasanaeth cyhoeddus i gynnal modelau busnes proffidiol wrth barhau i fuddsoddi mewn ystod eang o gynnwys gwasanaeth cyhoeddus.

5.10 Roeddem wedi canfod bod cynulleidfaoedd yn y gwledydd, rhanbarthau ac ardaloedd lleol y DU yn teimlo mai darparu newyddion a gwybodaeth am lle'r oeddent yn byw oedd y pwysicaf un o'r holl feysydd cynnwys gwasanaeth cyhoeddus ond nad oedd y model cyfredol yn gallu cyflawni'r lefel a ddymunir o luosogrwydd mewn rhaglenni ar gyfer y gwledydd yn y dyfodol. Ac ystyried hyn, ac yng ngoleuni'r gefnogaeth gan y rhan fwyaf o ymatebwyr at swyddogaeth barhaus i rwydweithiau masnachol yn y fframwaith gwasanaeth cyhoeddus, roeddem yn eiriol agwedd newydd a fyddai'n golygu bod Sianel 3 a Sianel 5 yn cadw ymrwymiadau gwasanaeth cyhoeddus rhesymol ond pwysig.

5.11 Roedd ein hymchwil wedi dangos bod mwy na 90% o bobl yn y gwledydd datganoledig yn credu bod "teledu yn ffynhonnell bwysig o newyddion am eu gwlad" a bod 88% yn credu ei bod "yn bwysig bod y prif sianeli teledu yn darparu newyddion i'r gwledydd a'r rhanbarthau". Pan ofynnwyd i bobl yn benodol a oedd hi'n bwysig i ITV 1 yn ogystal â'r BBC ddarparu rhaglenni newyddion i'r gwledydd a'r rhanbarthau, roedd lefelau uchel o gytundeb ymysg cynulleidfaoedd yn y gwledydd datganoledig.

5.12 Ar ben hynny, roedd ymchwil ystyriol a wnaed ar gyfer ein hail adolygiad wedi canfod bod pobl yn y gwledydd datganoledig yn ffafrio model darlledu gwasanaeth cyhoeddus sy'n cadw swyddogaeth glir i'r rheini sy'n dal trwydded Sianel 3. Roedd gwarantu parhad ITV Wales ar ei ffurf bresennol yn bwysig iawn i'r rhan fwyaf o'r cyfranogwyr yng Nghymru. Roedd gan Sianel 3 werth symbolaidd yn y gwledydd datganoledig ac fe'i gwelir fel sianel sy'n cynrychioli hunaniaeth genedlaethol mewn ffyrdd nad yw sianeli teledu eraill yn gwneud.

Adran 6

Modelau ar gyfer y Gwledydd Datganoledig

6.1 Yn ein hail adolygiad o Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus, roeddem wedi dadansoddi nifer o fodelau cyfryngau ar gyfer y gwledydd yn erbyn cefndir o ddatganoli ac agendâu gwleidyddol, gwasanaethau cyhoeddus a diwylliannol gwahanol y gwledydd.

6.2 Rydym yn cytuno bod y wleidyddiaeth newydd sydd wedi deillio o ddatganoli yn gofyn am gyfryngau bywiog sydd ar gael yn eang er mwyn ei chynnal ac adrodd arni. Dylai cynulleidfaoedd yng Nghymru gael dewis o raglenni newyddion a rhaglenni gwreiddiol nad ydynt yn newyddion o ansawdd uchel sy'n berthnasol i'w bywydau a'r ardal lle maent yn byw, wedi'u darparu gan nifer o leisiau.

6.3 Mewn ymateb i'n hymgynghoriad ar yr ail adolygiad o Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus, roedd cydnabyddiaeth gyffredinol bod cynnal lluosogrwydd mewn darpariaeth newyddion yn arbennig o bwysig, ac ystyried y ddarpariaeth newyddion gymharol denau a geir gan gyfryngau print cynhenid Cymru.

6.4 Rydym wedi cydnabod bod mwy o swyddogaeth i gynnwys gwasanaeth cyhoeddus yn y gwledydd a bod angen cynnal dewis o ddarparwyr i ddinasyddion a'u sefydliadau democrataidd newydd.

6.5 Yn ein hail adolygiad, roeddem wedi dadlau oherwydd y gwerth mae cynulleidfaoedd yn y gwledydd yn ei roi ar luosogrwydd darpariaeth, ei bod yn annhebyg y byddai model BBC-yn-unig yn ddigonol. Mae'r ddadl hon yn arbennig o berthnasol yng Nghymru, gyda threfniadau gwleidyddol ar wahân ym meysydd datganoledig polisi cyhoeddus a'i hamgylchiadau diwylliannol gwahanol.

6.6 Roedd ymchwil cynulleidfa yn awgrymu tri o ofynion penodol ar gyfer y gwledydd:-

- Cynnwys digonol yn y gwledydd datganoledig, er mwyn rhoi sylw i'w hanghenion gwleidyddol a diwylliannol gwahanol (gan gynnwys digon o luosogrwydd); ac yn yr un modd ar lefelau rhanbarthol a lleol.
- Portreadu ardaloedd a chymunedau gwahanol o'r DU mewn rhaglenni a ddarlledir ar draws y DU.
- Lefel briodol o allbwn mewn ieithoedd cynhenid.

6.7 Ar hyn o bryd mae Cymru yn rhannu trwydded sy'n croesi'r ffin â Gorllewin Lloegr. Mae nifer yn teimlo y byddai un drwydded i Gymru yn dod â mwy o atebolrwydd ac y byddai'n golygu bod modd i drefniadau'r drwydded adlewyrchu anghenion penodol Cymru yn well a bod yn sylfaen i ddyletswyddau gwasanaeth cyhoeddus ITV i Gymru. Rydym yn derbyn y ddadl dros greu trwydded ar wahân i Gymru.

6.8 Tu hwnt i newyddion, y prif bryder i bobl yng Nghymru oedd pwysigrwydd sicrhau bod rhaglenni Saesneg nad ydynt yn newyddion i Gymru sy'n adlewyrchu bywyd a diwylliant Cymru yn cael eu diogelu a'u cyflenwi gan ystod o ddarparwyr i gydbwyso'r gwasanaeth a ddarperir gan y BBC.

6.9 Yn 2008, roedd Grŵp Cynghori ar Ddarlledu Llywodraeth Cymru yn cynnig creu Comisiwn Cyfryngau Cymru a fyddai'n gwahodd tendrau cystadleuol am nifer bach o gontractau sylweddol tymor canolig a fyddai'n para rhwng tair a phedair blynedd.

Byddai sbectrwm yn cael ei ddyrannu a fyddai'n rhoi'r dewis i greu sianel deledu Saesneg i Gymru. Amcangyfrifwyd y byddai'n costio oddeutu £50 miliwn o gyllid bob blwyddyn. Roedd Is-bwyllgor Darlledu y Cynulliad Cenedlaethol hefyd wedi argymell yn y gorffennol y dylid sefydlu cronfa cynnwys gwasanaeth cyhoeddus i Gymru.

6.10 Roedd ein hagwedd at gyllido newyddion y gwledydd yn cyd-fynd yn agos â'r model asiantaeth cyllido hwn gyda ffocws ar ITV Wales fel cyfrwng ar gyfer cyflenwi.

6.11 Er bod y BBC yn cael ei gwerthfawrogi'n fawr, mae ar randdeiliaid a chynulleidfaoedd eisiau dewisiadau ar wahân iddi, ac nid ydynt yn cytuno sut mae cyflawni hyn. Roedd bron i neb yn ffafrio bod y BBC yn dod yn unig ddarparwr cynnwys gwasanaeth cyhoeddus. Ceir cefnogaeth a dadleuon cryf gan gynulleidfaoedd ar gyfer darpariaeth gwasanaeth cyhoeddus wahanol i ategu'r BBC.

6.12 Serch hynny, mae'r model i ddarparu cynnwys gwasanaeth cyhoeddus tu hwnt i'r BBC nawr yn wynebu ei sialens fwyaf – sut mae harneisio'r cyfleoedd sydd wedi cael eu creu gan gyfryngau digidol ar yr un pryd ag ymateb i bwysau cynyddol ar gyllid a chysoni anghenion gwahanol cynulleidfaoedd gwahanol.

6.13 Mae gwylwyr yn gallu cael gafael ar ystod ehangach o gynnwys nag erioed o'r blaen, ar deledu digidol ac ar-lein. Mae darlledwyr aml-sianel nawr yn gwneud cyfraniad sylweddol at gynnwys gwasanaeth cyhoeddus, yn enwedig mewn chwaraeon, adloniant, rhaglenni o'r archif a rhaglenni sy'n cael eu prynu ac, mewn un achos, newyddion. Serch hynny, ychydig iawn o raglenni gwreiddiol yn y genres sydd dan y pwysau mwyaf ar sianeli gwasanaeth cyhoeddus masnachol maent yn eu darparu – materion cyfoes, rhaglenni i'r gwledydd a'r rhanbarthau, drama DU heriol, comedi'r DU wedi'i sgriptio, a drama'r DU a rhaglenni ffeithiol i blant. Mae hyn yn annhebyg o newid wrth i ddarpariaeth ar y darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus masnachol ddisgyn; oherwydd nad yw'r rhan fwyaf o aml-sianeli yn cyrraedd y cynulleidfaoedd angenrheidiol er mwyn cyfiawnhau buddsoddiadau mawr a mentrus yn y meysydd hyn a byddant yn wynebu mwy o bwysau economaidd.

6.14 Yng nghyswllt cyfryngau digidol, mae'r potensial yn bodoli ar gyfer darpariaeth fasnachol newydd o gynnwys sy'n diwallu dibenion gwasanaeth cyhoeddus, yn enwedig ar-lein. Serch hynny, roedd ein hasesiad yn dangos bod modelau busnes ar-lein yn dal yn ansicr iawn, yn enwedig ar gyfer cynnwys sydd eisoes dan bwysau ar deledu masnachol. Ar ben hynny, mae'n annhebyg iawn y bydd gan gynnwys o fath yr un cyrhaeddiad ac effaith â theledu am gryn amser.

6.15 Yn ein hail adolygiad o Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus, roeddem yn cynnig tri model ar gyfer y byd digidol, byddai pob un ohonynt yn galw am gryn newid i'r fframwaith deddfwriaethol presennol.

Model Esblygu gwell

6.16 Yn y model hwn, byddai'r prif ddarlledwyr gwasanaeth cyhoeddus masnachol yn cadw dyletswyddau. Gallai ITV1 ddod yn rhwydwaith o drwyddedau sy'n seiliedig ar y gwledydd gyda dyletswyddau ar gyfer rhaglenni gwreiddiol o'r DU a newyddion y DU, rhyngwladol, ac ar gyfer y gwledydd datganoledig a rhanbarthau Lloegr. Mae'n debyg y byddai angen cyllid cyfnewid ar gyfer hyn. Byddai gan Channel 4 gylch gwaith estynedig i arloesi a darparu cynnwys gwasanaeth cyhoeddus gwahanol ar draws llwyfannau, gyda chyllid ychwanegol. Byddai swyddogaeth Channel Five yn canolbwyntio ar raglenni gwreiddiol o'r DU, yn enwedig rhaglenni i blant a newyddion o'r DU.

Model BBC/Channel 4 wedi'i ailddiffinio

6.17 Yn y model hwn, y BBC a Channel 4 fyddai'n derbyn y mwyaf o gyllid cyhoeddus ac asedau rheoleiddio. Byddai trwyddedau Sianel 3 a Sianel 5 yn cael eu gwerthu mewn arwerthiant neu byddai'r hawliau sbectrwm ac asedau rheoleiddio eraill yn cael eu trosglwyddo'n uniongyrchol i Channel 4 a'r BBC i wella eu cynigion gwasanaeth cyhoeddus. Gellid cyflwyno cystadleuaeth am gyllid newydd ar gyfer newyddion gwledydd a rhanbarthau ac o bosibl newyddion lleol. Ni fyddai gan y rheini sy'n dal trwyddedau Sianel 3 fanteision na ddyletswyddau gwasanaeth cyhoeddus parhaus, ond gallent gystadlu am gyllid i ddarparu newyddion gwledydd a rhanbarthau, ochr yn ochr ag eraill. Byddai Five hefyd yn colli statws gwasanaeth cyhoeddus ond gallai gynnig yn yr un modd.

Model cyllido cystadleuol wedi'i ailddiffinio

6.18 Yn y model hwn byddai'r BBC yn aros yn gonglfaen darpariaeth, ond byddai cyllid ychwanegol yn cael ei agor i gronfa ehangach o ddarparwyr. Gallai Channel 4 gadw ei statws Darlledu Gwasanaeth Cyhoeddus ynghyd â'i hasedau rheoleiddio presennol, ond byddai'n rhaid iddi ymgeisio am unrhyw arian ychwanegol ochr yn ochr â darparwyr eraill. Gallai'r rheini sy'n dal trwyddedau Sianel 3 ar hyn o bryd hefyd gynnig am gyllid, ochr yn ochr ag eraill, os byddent yn dymuno parhau i gyfrannu.

Crynodeb

6.19 Os yw costau darpariaeth i'r rheini sy'n dal trwyddedau Sianel 3 yn fwy na manteision statws Darlledu Gwasanaeth Cyhoeddus, mae'n debyg y bydd angen cyllid cyfnewid ar gyfer gwasanaethau'r gwledydd a'r rhanbarthau, yn enwedig newyddion. Yn ein hail adolygiad o Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus, daethom i'r casgliad mai'r dewisiadau oedd:

- Gwneud dim, a chaniatáu i ddarpariaeth ddirywio dros amser, yn erbyn dymuniadau amlwg y gynulleidfa;
- Darparu cyllid cyhoeddus newydd i'r rheini sy'n dal trwyddedau Sianel 3 yn y gwledydd a'r rhanbarthau;
- Cyflwyno cyllid cystadleuol i wasanaethau yn y gwledydd a'r rhanbarthau er mwyn galluogi darparwyr eraill i gyflwyno cynigion, a allai o bosibl olygu creu gwasanaethau traws-gyfryngol yng Nghymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon;
- Cyllido creu sianeli penodol ar gyfer y gwledydd datganoledig, megis yr hyn a gynigwyd gan greu Comisiwn Cyfryngau Cymru.

6.20 Dyma oedd ein casgliadau dros dro o'n Hail Adolygiad:

- dylai'r BBC barhau i fod yn gonglfaen cynnwys gwasanaeth cyhoeddus, a dylid diogelu ei chyllideb graidd ar gyfer rhaglenni a gwasanaethau;
- dylai cynulleidfaoedd gael dewis o ddarparwyr cynnwys gwasanaeth cyhoeddus yn y rhan fwyaf o ardaloedd, na fydd y farchnad ar ei phen ei hun yn darparu.
- dylid cyflenwi cylchoedd gwaith gwasanaeth cyhoeddus ar draws llwyfannau digidol yn y dyfodol, er bod teledu llinol yn dal yn hanfodol;

- mae darparu cynnwys i'r gwledydd datganoledig – yn enwedig newyddion penodol – yn dal yn ofyniad hanfodol ar gyfer unrhyw fodel yn y dyfodol;

- gallai cyllid sefydliadol a chystadleuol ill dau chwarae rhannau cyflenwol pwysig yn y model ar gyfer cynnwys gwasanaeth cyhoeddus yn y dyfodol;

- dylai Channel 4 gael swyddogaeth gwasanaeth cyhoeddus sylweddol yn yr oes ddigidol, gan adeiladu ar ei chyfraniad ar hyn o bryd. Mae arni angen model economaidd a mecanwaith cyllido i gefnogi hyn;

- rhwng nawr a 2014, dylai ITV1 a Five gadw swyddogaethau pwysig sy'n canolbwyntio ar raglenni gwreiddiol o'r DU a newyddion, ac (ar gyfer ITV1) y gwledydd a'r rhanbarthau ac (ar gyfer Five) cynnwys i blant.

6.21 Hefyd, adeg ein Hail Adolygiad, roedd ITV plc yn cynnig cyfres o feysydd lle'r oedd arno eisiau gweld gostyngiad y dyletswyddau ar ITV1. Roeddem wedi ystyried y rhain yn ofalus a cheisio cysoni dyletswyddau â gwerth parhaus trwyddedau ITV1 cyn gorffen newid i'r digidol.

6.22 O ystyried y rhain gyda'i gilydd, roedd y cynigion hyn yn ceisio sicrhau bod blaenoriaethau cynulleidfaoedd yn cael eu gwasanaethu sef rhaglenni o'r DU, newyddion y DU a'r gwledydd a'r rhanbarthau. Er mwyn gwneud hynny, roeddem wedi cynnig gostyngiad sylweddol yng nghostau dyletswyddau Darlledu Gwasanaeth Cyhoeddus mewn meysydd eraill, sy'n cyd-fynd â deddfwriaeth bresennol.

6.23 Yng Nghymru, fel amod o gadw newyddion y gwledydd ar ITV Wales, roeddem wedi lleihau'r gofyniad sylfaenol ar gyfer nifer y munudau o newyddion o 5 awr 20 munud i 4 awr, ac wedyn lleihau'r gofynion sylfaenol ar gyfer rhaglenni'r gwledydd a rhanbarthau nad ydynt yn newyddion o 3 awr i 1.5 awr.

6.24 Roeddem hefyd yn cynnig:

- lleihau cwotâu ITV1 ar gyfer cynyrchiadau tu allan i Lundain o 50% i 35%, yng nghyd-destun ymrwymiadau newydd i gynyrchiadau o'r fath gan y BBC a Channel 4;

- cynnal cwotâu ITV1 ar gyfer cynyrchiadau gwreiddiol o'r DU, cynyrchiadau annibynnol a newyddion cenedlaethol a rhyngwladol.

- cynyddu cwota tu allan i Lundain Channel 4 o 30% i 35% o 2010 ymlaen, a chyflwyno cwota newydd ar gyfer cynyrchiadau Channel 4 o'r gwledydd datganoledig, sef 3%, a ddaeth i rym ar ddechrau 2010.

Adran 7

Patrymau a Datblygiadau Diweddar yn y Farchnad

7.1 Ers ein hail Adolygiad o Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus, bu nifer o ddatblygiadau a allai effeithio ar allu'r darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus masnachol yn benodol (ITV a Channel 5) i gyflawni ymrwymiadau gwasanaeth cyhoeddus ystyrlon yng Nghymru dros gyfnod y drwydded nesaf. Ymysg pethau eraill:

- newidiadau strwythurol gan gynnwys darnio cynulleidfaoedd teledu a thwf mewn gwylio ar-alwad/ar-lein.
- y tebygolrwydd cynyddol y bydd IPTV yn cystadlu â gwasanaethau darlledu;
- ffocws polisi darlledu'r llywodraeth ar greu sector cyfryngau cryf sydd â'r potensial i chwarae rhan sylweddol yn y gwaith o gyflenwi dibenion gwasanaeth cyhoeddus;
- rhagolwg archwiliad manwl o ddarlledu gwasanaeth cyhoeddus yn y Bil Cyfathrebiadau nesaf;

7.2 Serch hynny, mae gan y DU ecoleg darlledu gymysg a chryf ar sail amrywiaeth o fodelau gwasanaeth a strwythurau perchnogaeth gwahanol. Ac ystyried y sector i gyd mae wedi cyflawni nifer o ganlyniadau cadarnhaol:

- Lluosogrwydd ar draws nifer o genres gwasanaeth cyhoeddus allweddol, gan gynnwys darparu newyddion ar lefel DU, Cenedlaethol a rhanbarthol;
- Lefelau buddsoddiad uchel mewn amrywiaeth o gynnwys sy'n apelio i gynulleidfaoedd;
- Arloesi mewn technoleg a dosbarthu sydd wedi gwella'r dewis i gwsmeriaid; a
- Creu eiddo deallusol sy'n parhau i greu gwerth i economi'r DU o farchnadoedd rhyngwladol.

7.3 Er gwaethaf y darlun gweddol gadarnhaol hwn, mae esblygiad parhaus yn y farchnad am gynnwys clywedol wedi creu sialensiau i'r model darlledu gwasanaeth cyhoeddus traddodiadol y mae'n rhaid i'r rhwydweithiau ymateb iddynt.

7.4 Cyn lansio teledu aml-sianel, roedd y dewisiadau gwylio a oedd ar gael i ddefnyddwyr yn y DU yn cael eu rheoli gan y darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus. Serch hynny, roedd lansio cebl analog ac wedyn digidol a gwasanaethau lloeren, ynghyd â datblygiadau technolegol pellach a thwf y llwyfan teledu daearol digidol wedi cynyddu'r dewisiadau sydd ar gael i wylwyr a'r gystadleuaeth rhwng darparwyr am amser a sylw gwylwyr. Heddiw, mae 60% o gartrefi yng Nghymru yn talu am wasanaethau teledu ychwanegol. Mae recordwyr fideo digidol sy'n galluogi gwylwyr i recordio a storio rhaglenni teledu ar gael yn 46% o gartrefi'r DU, ac mae 22% yn y DU wedi gwylio rhaglenni sydd wedi cael eu darparu "ar-alwad" gan eu darparwr gwasanaeth teledu.

7.5 Er bod y twf sefydlog mewn teledu drwy dalu wedi dangos na fu llawer o effaith arno yn sgil amodau macroeconomaidd, mae refeniw o hysbysebion teledu wedi dioddef yn sgil natur gylchol cyllidebau hysbysebu sector preifat a chyhoeddus. Ar yr un

pryd, mae cyfran y rhyngrwyd o gyfanswm hysbysebion y DU ar fin goddiweddyd teledu eleni.

7.6 Er bod y darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus fel grŵp wedi dal i gyllido'r rhan fwyaf o gynnwys o'r DU, wrth i'r farchnad teledu digidol barhau i aeddfedu ceir arwyddion o fwy o fuddsoddiad mewn cynnwys gwreiddiol gan weithredwyr cebl a lloeren.

7.7 Mae darlledwyr sy'n dibynnu ar refeniw hysbysebion wedi mynd ati fwyfwy i chwilio am gyfleoedd i arallgyfeirio eu ffrydiau refeniw. Mae newidiadau mewn technoleg a dulliau dosbarthu wedi arwain at ystod o fodelau newydd sy'n galluogi darlledwyr i gynhyrchu incwm, gan gynnwys gwasanaethau fideo ar-alwad, nawdd a thelesiopa. Serch hynny, mae'r rhain yn dal yn fach wrth gymharu â'r prif ffynonellau o refeniw'r diwydiant.

7.8 Mae'n bosibl y gallai dibyniaeth rhwydweithiau masnachol ar refeniw hysbysebion fygwth cynaliadwyedd y trwyddedau gwasanaeth cyhoeddus mewn blynyddoedd i ddod. Mae'r patrymau hyn yn y farchnad yn awgrymu y bydd galw parhaus i'r system darlledu gwasanaeth cyhoeddus addasu i newidiadau o ran defnyddio cynnwys a thechnoleg, yn enwedig wrth i ddarlledwyr ddatblygu strategaethau i wneud iawn am y gostyngiad mewn refeniw hysbysebion.

7.9 Wedi dweud hynny, mae'r galw am deledu llinol – gan gynnwys cynnwys gwasanaeth cyhoeddus – wedi aros yn gadarn er gwaethaf cyflymder y newid technolegol a'r twf mewn dewisiadau i wylwyr. Er gwaethaf mwy o ddewis o ran y mathau o ffyrdd sydd ar gael i ddosbarthu cynnwys i ddefnyddwyr, mae gwylio teledu llinol wedi'i amserlennu ar setiau teledu wedi aros yn gadarn: mae darllediadau teledu byw yn dal i gyfrif am dros 80% o'r cynnwys clywedol mae gwylwyr yn y DU yn ei wylio. Ar ben hynny, nid oes arwydd bod yr archwaeth i wylio teledu yn dirywio. Yng Nghymru, mae gwylio'r teledu y pen ar ei uchaf o blith holl wledydd y DU (cyfartaledd o 4.5 awr y diwrnod yn 2010).

Ffigur 7.1 – Oriau Gwylio Teledu a Radio Bob Dydd

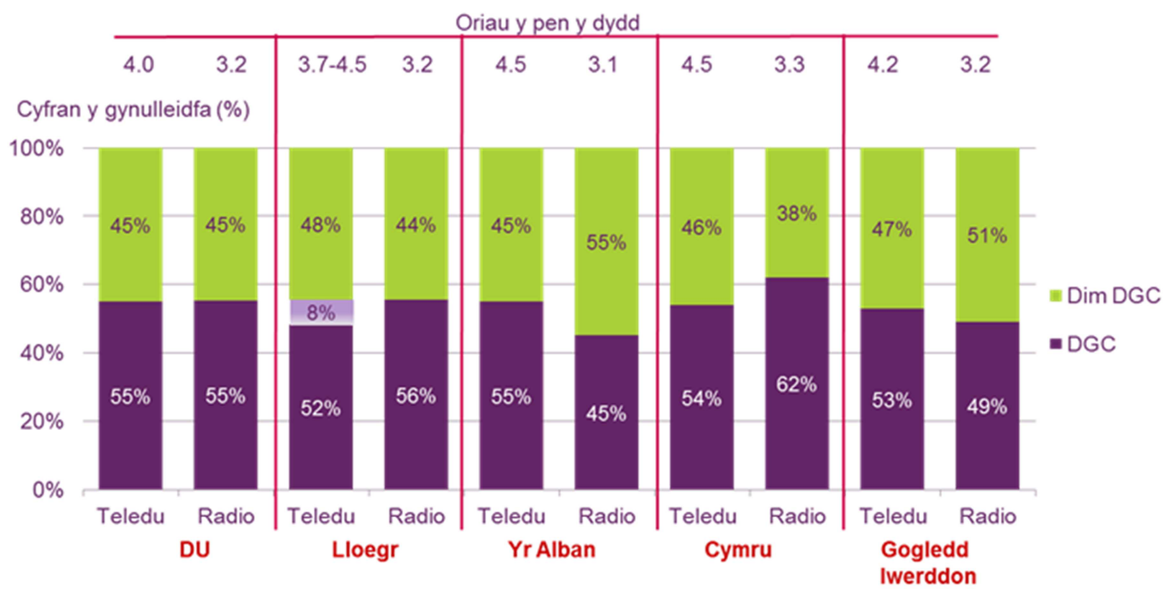

7.10 Y darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus sy'n dal i ddarparu'r gwasanaethau teledu mwyaf poblogaidd, gan gyfrif am 2.5 awr (neu 63%) o'r gwylio dyddiol cyfartalog. Mae'r gwasanaethau dal i fyny ar-lein sy'n cael eu rhedeg gan ddarlledwyr

gwasanaeth cyhoeddus, gan gynnwys y BBC iPlayer ac ITV Player, yn cyfrif am y rhan fwyaf o wylio ar-lein. Mae darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus fel grŵp hefyd yn parhau i gyllido'r rhan fwyaf o gynnwys o'r DU – oddeutu 90% o gyfanswm y buddsoddiad mewn rhaglenni gwreiddiol o'r DU – er bod eu lefelau gwariant absoliwt wedi disgyn. Mae buddsoddiad mewn rhaglenni gwreiddiol sy'n cael eu dangos am y tro cyntaf ar y prif sianeli darlledu gwasanaeth cyhoeddus, er enghraifft, wedi disgyn o'r pwynt uchaf sef £2.7 biliwn yn 2004, i £2.3 biliwn o ganlyniad i refeniw hysbysebion is a setliadau ffi'r drwydded anoddach.

7.11 Roedd gwariant ar allbwn y gwledydd a'r rhanbarthau gan y BBC a Sianel 3 gyda'i gilydd wedi disgyn £93 miliwn neu 26% o £359 miliwn yn 2006 i £266 miliwn yn 2010. Roedd gwariant Sianel 3 wedi disgyn 43% i £85 miliwn; ar gyfer y BBC roedd wedi disgyn £30 miliwn neu 14% dros yr un cyfnod i £181 miliwn.

7.12 Cafodd cyfanswm o £25 miliwn ei wario ar gynnwys Saesneg i wylwyr yng Nghymru, sydd 13% yn is na 2009. Mae hyn yn cynrychioli'r gostyngiad mwyaf o un flwyddyn i'r llall ar draws y pedair gwlad a dros bum mlynedd, roedd gwariant cyffredinol wedi disgyn 33%, o'i gymharu â gostyngiad o 31% ar draws y DU.

Ffigur 7.2 – Gwariant ar allbwn gwreiddiol o'r gwledydd a'r rhanbarthau gan y BBC, ITV1/STV/UTV

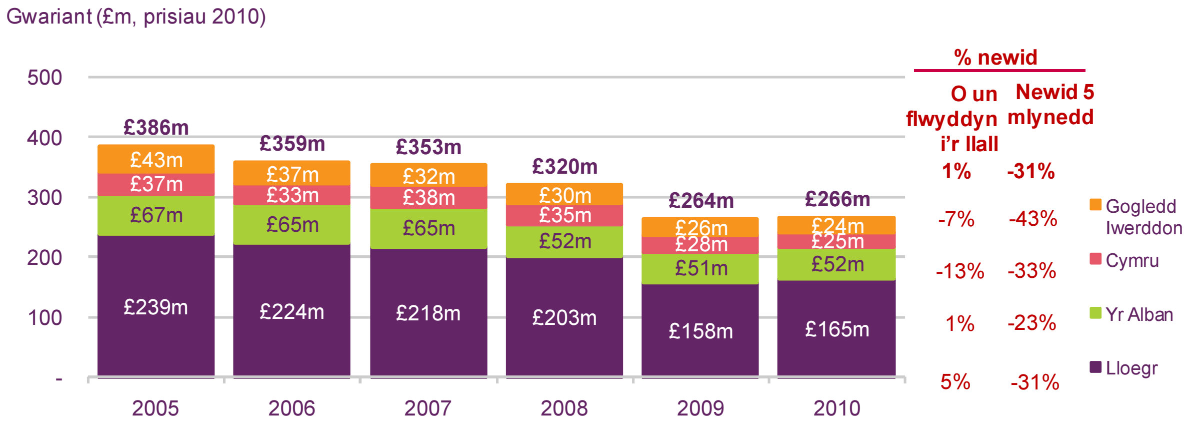

7.13 O'i gymharu â 2009, roedd gwariant Cymru ar newyddion wedi gweld y cynnydd mwyaf ar draws y gwledydd, sef 22%. I'r gwrthwyneb, roedd gwariant o un flwyddyn i'r llall ar raglenni heb fod yn newyddion/heb fod yn faterion cyfoes yng Nghymru wedi disgyn 32%.

7.14 Mae gwariant y pen o'r boblogaeth yng Nghymru wedi disgyn 13%; o £9.46 yn 2009 i £8.27 yn 2010, y gostyngiad mwyaf o'r pedair gwlad. Yng Nghymru, roedd gwariant y pen ar raglenni nad ydynt yn newyddion yn cynrychioli 48% o gyfanswm y gwariant yn 2010, roedd newyddion yn cyfrif am 40% arall ac roedd materion cyfoes yn cynrychioli'r 12% arall.

Ffigur 7.3 – Gwariant y pen gan y BBC ac ITV1 mewn allbwn gwledydd a rhanbarthol

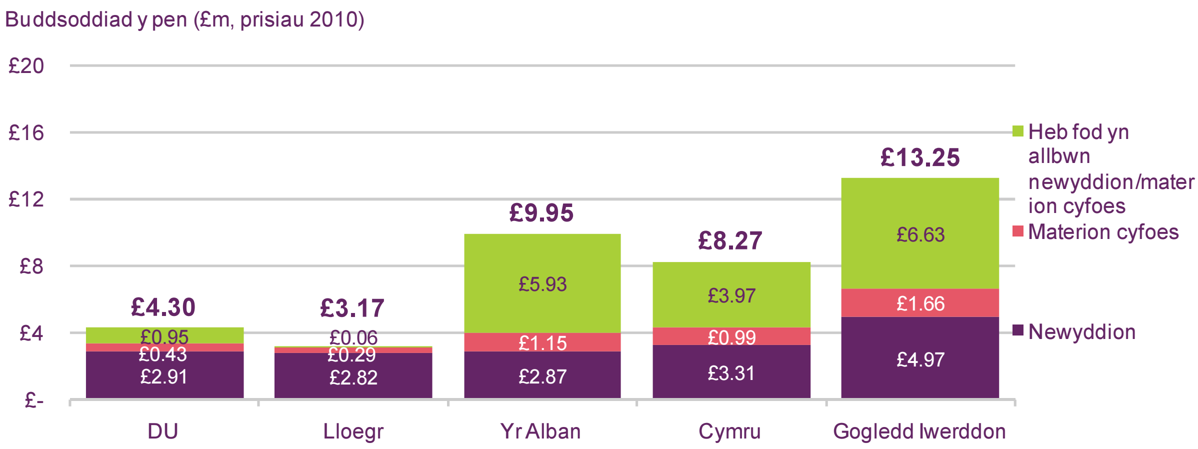

Oriau allbwn cynnwys i wylwyr

7.15 Roedd y BBC ac ITV1/STV/UTV wedi cynhyrchu cyfanswm o 11,046 awr o raglenni ar gyfer Cymru, rhanbarthau Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon yn 2010, a oedd 6% yn uwch na'r 10,439 awr yn 2009. Roedd nifer yr oriau a gynhyrchwyd yn benodol i wylwyr yng Nghymru yn 2010 wedi disgyn 3% o 1,036 awr yn 2009, o'i gymharu â gostyngiad o 24% er 2005. Roedd oriau'r allbwn materion cyfoes gan ITV1 Wales a'r BBC wedi codi o un flwyddyn i'r llall 8% a 10% y naill a'r llall.

Ffigur 7.4 – Oriau allbwn rhanbarthol yn ôl genre a darlledwr: 2010

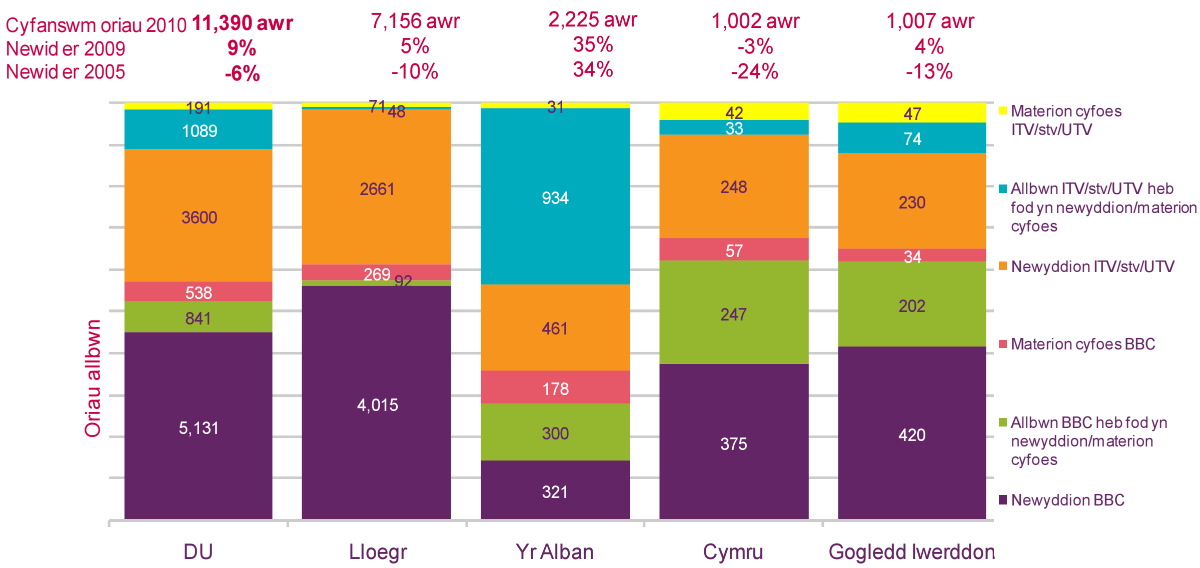

Buddsoddiad ac oriau allbwn Cymraeg

7.16 Roedd S4C wedi gwario cyfanswm o £79 miliwn ar raglenni a ddangoswyd am y tro cyntaf yn 2010, a oedd 3% yn uwch na 2009 mewn termau nominal. Roedd pob categori genre ac eithrio drama a rhaglenni plant wedi gweld cynnydd mewn gwariant o un flwyddyn i'r llall. Yn yr un modd, ac eithrio drama, roedd pob categori hefyd wedi gweld cynnydd blynyddol yn nifer yr oriau darlledu a ddangoswyd am y

tro cyntaf, gyda chyfanswm y rhaglenni a ddangoswyd am y tro cyntaf yn codi bron i chwarter (24%) rhwng 2009 a 2010 i 1,786 awr.

Ffigur 7.5 – Gwariant ar raglenni Cymraeg a ddangosir am y tro cyntaf gan S4C

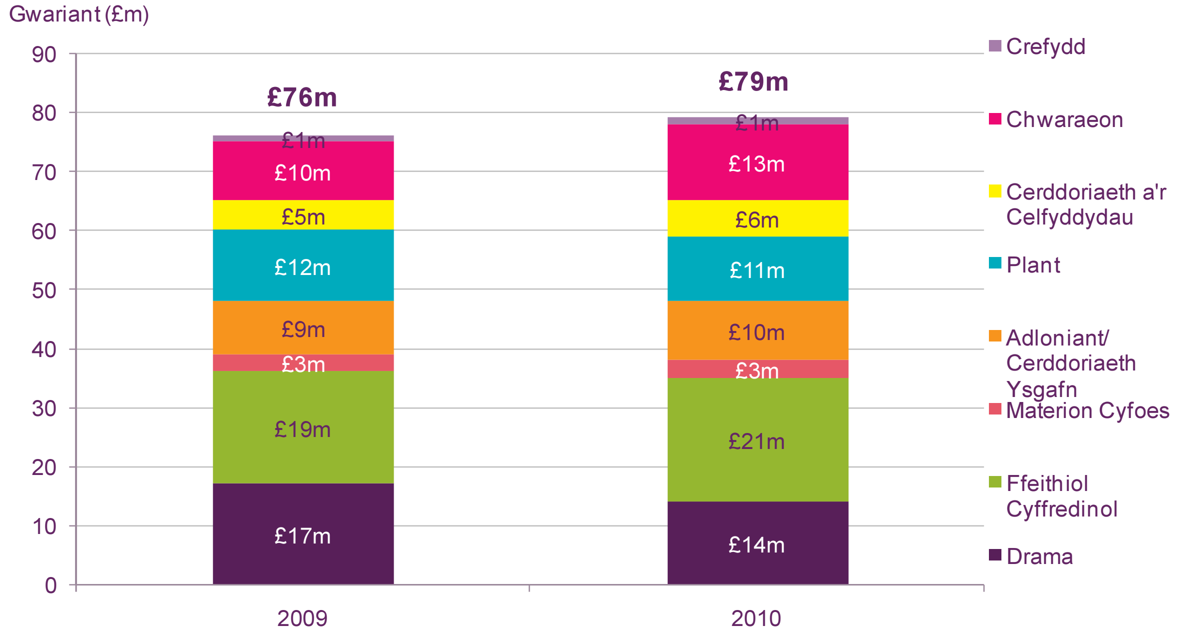

7.17 Roedd cyfanswm nifer yr oriau a ddarlledwyd gan S4C yn 2010 wedi codi 9% o un flwyddyn i'r llall, gan wneud cyfanswm o 6,219 awr. Roedd ailddarllediadau wedi cynrychioli'r rhan fwyaf o allbwn y sianel yn 2010 er bod oriau ailddarlledu wedi disgyn 4% er 2009. Roedd nifer y rhaglenni wedi'u prynu a oedd yn cael eu dangos am y tro cyntaf chwe gwaith yn fwy (o fan cychwyn bach) gan ddod â chyfanswm 2010 i 351 awr, y cynnydd cymharol mwyaf ar draws y categorïau.

Ffigur 7.6 – Math o allbwn Cymraeg ar S4C, yn ôl oriau

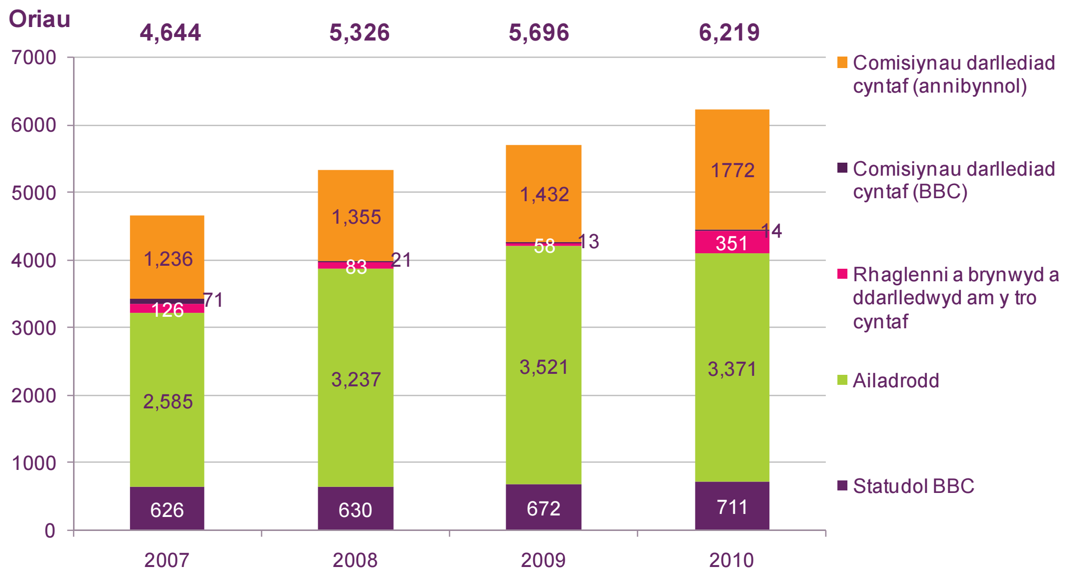

Adnewyddu Trwyddedau Sianel 3 a Sianel 5

7.18 Bydd pob un o bymtheg trwydded ranbarthol Sianel 3, trwydded brecwast genedlaethol Sianel 3 a thrwydded Sianel 5 yn dod i ben ar 31 Rhagfyr 2014.

7.19 Er bod y Ddeddf yn caniatáu i'r rheini sy'n dal trwyddedau wneud cais i adnewyddu eu trwyddedau am gyfnod newydd o ddeng mlynedd, cyn i ni wneud unrhyw benderfyniadau am adnewyddu, rhaid i ni gyflwyno adroddiad i'r Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon sy'n asesu gallu'r rheini sy'n dal trwyddedau Sianel 3 a Sianel 5 ar hyn o bryd i:

"cyfrannu, yng nghyfnod y drwydded nesaf, at gyflawni dibenion darlledu teledu gwasanaeth cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig am gost i'r rheini sy'n dal y drwydded sy'n fasnachol gynaliadwy."

7.20 Ar 1af Gorffennaf 2011, gofynnodd yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon i ni ddarparu'r canlynol i'r Ysgrifennydd Gwladol:

- cyngor am y dewisiadau ar gyfer ail-drwyddedu Sianel 3 a Sianel 5; ac
- asesiad o fanteision a goblygiadau pob un o'r dewisiadau hyn.

7.21 Ar 2il Medi 2011, roeddem wedi cyhoeddi adroddiad interim. Byddwn yn cyflwyno ein hadroddiad statudol i Lywodraeth y DU cyn diwedd mis Mehefin 2010.

7.22 Dan y Ddeddf, mae'r Ysgrifennydd Gwladol yn gallu:

- Ein cyfarwyddo i fwrw ymlaen â'r broses adnewyddu a all arwain at ddyfarnu trwyddedau deng mlynedd i'r rheini sydd eisoes yn dal y trwyddedau o 1 Ionawr 2015 ymlaen;
- Rhwystro adnewyddu'r trwyddedau, gan ganiatáu i ni ddyfarnu trwyddedau gwag, sy'n arwain at ddyfarnu trwyddedau deng mlynedd i gyrff newydd o 1 Ionawr 2015 ymlaen; neu
- Ymestyn y trwyddedau cyfredol am gyfnod o'i ddewis ef (unrhyw bryd).

7.23 Yn y bôn bydd y dewisiadau sydd ar gael i'r Ysgrifennydd Gwladol ynghylch adnewyddu trwyddedau'n cynnig dewis rhwng sefydlogrwydd ac amharu ar ffurfiau presennol darlledu gwasanaeth cyhoeddus.

7.24 Nid yw'n glir eto a fydd y setliad rheoleiddio presennol gyda'r darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus masnachol yn gynaliadwy drwy gydol cyfnod y drwydded nesaf. Yn benodol, nid yw'n sicr a fyddai'r mecanweithiau gorfodi rheoleiddio sydd ar waith ar hyn o bryd yn ddigon i atal y rheini sy'n dal y trwyddedau rhag ceisio cyflenwi llai o gynnwys gwasanaeth cyhoeddus yn y dyfodol mewn ymateb i amodau anffafriol yn y farchnad.

Mesur Lluosogrwydd ar draws y Cyfryngau

7.25 Efallai y bydd ar y Pwyllgor eisiau nodi bod yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon wedi gofyn i ni ddarparu cyngor ar

luosogrwydd y cyfryngau[1]. Bydd y cyngor yn cael ei roi i'r Ysgrifennydd Gwladol ac Ymchwiliad Leveson erbyn mis Mehefin 2012.

7.26 Dyma'r cwestiynau a ofynnwyd i ni:

- Beth yw'r dewisiadau ar gyfer mesur lluosogrwydd y cyfryngau ar draws llwyfannau? Beth yw'r dull gweithredu gorau rydych yn ei argymell?
- A yw'n ymarferol neu'n ddoeth gosod terfynau absoliwt ar gyfran marchnad newyddion?
- Beth allai sbarduno adolygiad o luosogrwydd os nad oes achos o uno, sut gellid monitro hyn a gan bwy?
- A allai neu a ddylai fframwaith ar gyfer mesur lefelau lluosogrwydd gynnwys gwefannau ac, os felly, pa rai?
- A ddylai hyn gynnwys y BBC neu sut?

7.27 Er mwyn rhoi rhywfaint o gefndir, cafodd rheoleiddio lluosogrwydd ei roi ar waith oherwydd bod "lluosogrwydd yn bwysig ar gyfer cymdeithas ddemocrataidd wybodus ac iach"[2]. Yr egwyddor sylfaenol yw y byddai'n beryglus i unrhyw unigolyn reoli gormod o'r cyfryngau oherwydd ei allu i ddylanwadu ar safbwyntiau a gosod yr agenda wleidyddol.

7.28 Ar hyn o bryd, mae modd sbarduno asesiad o luosogrwydd drwy ymyriad "budd y cyhoedd" wrth i gwmnïau cyfryngau uno. Ar ben hynny:

7.29 Mae rheolau ar berchnogaeth traws-gyfryngol genedlaethol ar waith i reoli traws berchnogaeth trwydded Sianel 3 ac un papur newydd cenedlaethol neu ragor gyda chyfran marchnad gyfun o dros 20%; ceir cyfyngiadau ar ddal trwyddedau darlledu i atal neu gyfyngu rheolaeth ar deledu a radio gan berchnogion penodol y gallai eu dylanwad achosi pryder; a cheir hefyd reolau sy'n mynnu bod darparwr newyddion Sianel 3 yn annibynnol ar y BBC, nad yw dan reolaeth cyrff gwleidyddol na chrefyddol a'i fod wedi'i gyllido'n addas.

7.30 Mae rheolau eraill sy'n effeithio ar luosogrwydd yn y cyfryngau yn y DU yn cynnwys darpariaethau yn y Cod Darlledu sy'n ymwneud â bod yn gywir ac yn ddiduedd. Mae'r rhain yn gweithredu ochr yn ochr â rheolau perchnogaeth cyfryngau drwy sicrhau ei bod yn rhaid adrodd ar newyddion teledu a radio yn gywir ac yn ddiduedd. Ar ben hynny, mae'r fframwaith darlledu gwasanaeth cyhoeddus yn gweithredu i sicrhau bod lefelau penodol o gynnwys yn cael eu darparu, gan gynnwys newyddion, gan y BBC a darparwyr darlledu gwasanaeth cyhoeddus eraill.

7.31 Byddwn yn ystyried y cyd-destun rheoleiddio hwn wrth ddarparu ein hatebion i gwestiynau'r Ysgrifennydd Gwladol.

Llywodraeth Cymru – Y Diwydiannau Creadigol

[1] http://www.culture.gov.uk/news/news_stories/8431.aspx
[2] Arglwydd McIntosh o Haringey (Is-ysgrifennydd Seneddol, yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon) 2 Gorffennaf 2003, Hansard

7.32 Ym mis Gorffennaf 2009, roedd Pwyllgor Cymunedau a Diwylliant Cynulliad Cenedlaethol Cymru wedi galw am adolygiad annibynnol o weithgareddau Llywodraeth Cymru ym maes y diwydiannau creadigol.

7.33 Gofynnodd y Dirprwy Brif Weinidog bryd hynny, Ieuan Wyn Jones AC, i'r Athro Ian Hargreaves, Cadeirydd Economi Ddigidol ym Mhrifysgol Caerdydd gynnal yr adolygiad hwn o'r diwydiannau creadigol yng Nghymru.

7.34 Roedd prif argymhellion Adolygiad yr Athro Hargreaves "Calon Cymru Ddigidol" yn cynnwys:

- o Dylai Cronfa Diwydiannau Creadigol gael ei sefydlu a ddylai fod ar gael i holl ddiwydiannau'r cyfryngau digidol: ffilm; teledu; cerddoriaeth; a'r cyfryngau rhyngweithiol.
- o Sefydlu Bwrdd Cymru Ddigidol, a reolir gan Gyfarwyddwr Cymru Ddigidol a'i gadeirio gan unigolyn sydd â'r profiad addas o'r tu allan i'r Llywodraeth, er mwyn darparu'r fframwaith trosfwaol.
- o Creu Canolfan Strategol Diwydiannau Creadigol newydd, a arweinir gan Bennaeth Diwydiannau Creadigol ac a gefnogir gan Fwrdd Diwydiannau Creadigol, a gaiff ei gadeirio hefyd gan unigolyn allanol sy'n arbenigol yn y sector ac y bydd nifer fach o aelodau allanol ychwanegol yn ymuno ag ef.
- o Dylai fod yn ofynnol i S4C, y BBC a Channel 4 gynnal archwiliad blynyddol o'u heffaith economaidd ar Gymru ac asesiad o faterion economaidd sy'n edrych o leiaf flwyddyn i'r dyfodol.
- o Dylai Llywodraeth y Cynulliad sicrhau bod pob darlledwr gwasanaeth cyhoeddus arall yn y DU, gan gynnwys Channel 4, yn diffinio ac yn cyflawni'n llawn eu cyfrifoldebau i Gymru.

Gweithredu – Adnewyddu'r Economi: Cyfeiriad Newydd a Chyflawni Cymru Ddigidol

7.35 Ym mis Gorffennaf 2010, roedd Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi ei strategaeth economaidd – *Adnewyddu'r Economi: Cyfeiriad Newydd* – a oedd yn ymgorffori nifer o argymhellion yr Athro Hargreaves.

7.36 Ym mis Medi 2010, roedd Llywodraeth Cymru wedi creu Canolfan Strategol Diwydiannau Creadigol newydd a phenodi Pennaeth Diwydiannau Creadigol.

7.37 Ym mis Hydref 2010, roedd Llywodraeth Cymru wedi mapio 13 is-sector y diwydiannau creadigol a sefydlu'r Bwrdd Diwydiannau Creadigol dan gadeiryddiaeth Ron Jones, Cadeirydd Gweithredol Tinopolis.

7.38 Ym mis Tachwedd 2010, cafodd Bwrdd Cynghori Cymru Ddigidol ei lansio dan gadeiryddiaeth Simon Gibson OBE i gynghori Gweinidogion ar agweddau allweddol yr agenda ddigidol – gan gynnwys seilwaith, sgiliau, cystadleurwydd, cyflenwi gwasanaeth cyhoeddus a chynhwysiant digidol.

7.39 Ym mis Rhagfyr 2010, cafodd fframwaith Llywodraeth Cymru ar gyfer *Cyflawni Cymru Ddigidol* ei gyhoeddi i arwain *"datblygu fframwaith strategol trosfwaol ar gyfer y sector diwydiannau creadigol."*

7.40 Ym mis Ebrill 2011, roedd Llywodraeth Cymru wedi sefydlu Cronfa Diwydiannau Creadigol newydd i gefnogi sylfaen ehangach o fusnesau creadigol.

Llywodraeth y DU – Teledu Lleol

7.41 Mae Llywodraeth y DU wedi egluro bod sefydlu Teledu Lleol yn y DU yn flaenoriaeth polisi ac yn 2010, sefydlodd ymchwiliad Shott i archwilio pa amodau allai fod yn angenrheidiol er mwyn gwneud Teledu Lleol yn fasnachol hyfyw.

7.42 Yn dilyn trafodaethau manwl gyda'r Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon, Nicholas Shott a'i dîm, roeddem wedi gosod y dewisiadau technegol ar gyfer cyflwyno gwasanaethau teledu lleol ar draws y DU ym mis Medi 2010.

7.43 Ym mis Gorffennaf 2011, roedd Llywodraeth y DU wedi cyhoeddi fframwaith newydd ar gyfer teledu lleol a oedd yn rhoi cynigion i greu nifer o drwyddedau gwasanaeth teledu lleol gyda chefnogaeth darparwr amlblecs unigol. Mae'r ddogfen yn egluro'n fanwl natur y fframwaith arfaethedig, y darpariaethau deddfwriaethol mae Llywodraeth y DU yn cynnig eu gweithredu a sut bydd y broses drwyddedu yn cael ei datblygu ar ôl cyhoeddi ystod o leoliadau teledu lleol posibl.

7.44 Rydym wedi darparu gwybodaeth am y lleoliadau lle gallai gwasanaethau darlledu lleol fod yn bosibl yn dechnegol ynghyd â nifer y cartrefi rydym yn rhagweld a allai dderbyn y gwasanaethau hynny, a mapiau sy'n dangos darpariaeth ddangosol.

7.45 Mae'n bwysig nodi nad ydym eto wedi cael y pwerau angenrheidiol i gynnal proses trwyddedu teledu lleol. Roedd dogfen fframwaith Llywodraeth y DU yn awgrymu y byddai deddfwriaeth o'r fath yn cael ei gosod maes o law, ond tan hynny, dim ond darparu cyngor technegol ydym ni.

7.46 Roeddem wedi dod o hyd i 6 lleoliad yng Nghymru:-

- Bangor
- Caerdydd (gan gynnwys Pen-y-bont ar Ogwr/Casnewydd)
- Caerfyrddin
- Hwlffordd
- Yr Wyddgrug (gan gynnwys Dinbych/Rhuthun)
- Abertawe (gan gynnwys Llanelli)

7.47 Nid yw hon yn rhestr o leoliadau lle bydd trwyddedau teledu lleol yn sicr yn cael eu hysbysebu, nid yw chwaith yn gofyn am fynegi diddordeb na chyflwyno ceisiadau ar gyfer gwasanaethau teledu lleol. Dim ond asesiad technegol yw hyn o lle gallai gwasanaethau fod yn bosibl. Petai deddfwriaeth yn cael ei gosod sy'n rhoi'r pŵer i ni gynnal proses trwyddedu teledu lleol, byddem yn disgwyl ymgynghori ynghylch ein dull gweithredu cyn gwahodd ceisiadau am unrhyw wasanaethau o'r fath.

Adran 8

Y Dirwedd Cyfryngau yng Nghymru ar hyn o bryd – Cydymffurfio â Dyletswyddau Rheoleiddio Darlledu Gwasanaeth Cyhoeddus

Ein Swyddogaeth Rheoleiddio

8.1 Rhaid i ni sicrhau bod allbwn darlledwyr teledu o ansawdd uchel a bod ystod eang o raglenni yn cael eu darparu, sydd o ddiddordeb i wahanol fathau o gynulleidfaoedd. Mae'n rhaid i ddarlledwyr teledu gydymffurfio â nifer o reoliadau sy'n deillio o ddeddfwriaeth y DU neu Ewropeaidd a, (ac eithrio'r BBC a gwasanaethau cyhoeddus S4C) rhaid iddynt hefyd gydymffurfio â thelerau eu trwyddedau i ddarlledu, yr ydym yn eu cyhoeddi.

8.2 Mae lefel yr ymyriadau rheoleiddio mae'n rhaid i ni eu defnyddio yn dibynnu ar gategori'r darlledwr. Mae gan ddarlledwyr gwasanaeth cyhoeddus megis gwasanaethau Sianel 3 (ITV), Channel 4 a Channel Five gylchoedd gwaith sydd wedi'u pennu yn y Ddeddf Cyfathrebiadau a byddwn yn trwyddedu ac yn rheoleiddio'r gwasanaethau hyn ynghyd â gwasanaethau teledu masnachol eraill nad ydynt yn darlledu gwasanaeth cyhoeddus sy'n darlledu o ac i'r Deyrnas Unedig.

8.3 Fel sianeli gwasanaeth cyhoeddus, ac yn gyfnewid am fanteision penodol, mae'r rheini sy'n dal trwyddedau masnachol Sianel 3 a Sianel 5 yn destun nifer o amodau trwydded nad ydynt yn cael eu gosod ar ddarlledwyr masnachol eraill. Mae'r dyletswyddau ychwanegol hyn yn cael eu dylunio i sicrhau, yn gyfnewid am eu statws arbennig, bod y rheini sy'n dal trwyddedau Sianel 3 a Sianel 5 yn cyfrannu at ddibenion darlledu gwasanaeth cyhoeddus.

8.4 Ymysg pethau eraill, mae dibenion darlledu gwasanaeth cyhoeddus a bennir yn y Ddeddf wedi cael eu dylunio i sicrhau bod rhaglenni o ansawdd uchel yn cael eu cyflenwi sy'n diwallu anghenion a buddiannau cynulleidfaoedd gwahanol, yn darparu newyddion cynhwysfawr ac awdurdodol ac yn adlewyrchu bywydau a phryderon cymunedau gwahanol yn y DU. Yn gyfnewid am gyflawni'r dyletswyddau sydd wedi'u dylunio i sicrhau'r nodau hyn, mae'r rheini sy'n dal trwyddedau Sianel 3 a Sianel 5 yn cael ystod o fanteision gan gynnwys amlygrwydd ar restri electronig o raglenni a chapasiti wedi'i gadw ar amlblecsau sy'n eu galluogi i ddarlledu i dros 98.5% o boblogaeth y DU.

8.5 Rydym yn rhannu'r gwaith o reoleiddio'r BBC ag Ymddiriedolaeth y BBC a'r gwaith o reoleiddio S4C ag Awdurdod S4C. Mae Ymddiriedolaeth y BBC ac Awdurdod S4C yn gosod targedau ar gyfer eu gwasanaethau ond rhaid iddynt ymgynghori a chytuno â ni ar ymrwymiadau penodol megis cwotâu ar gyfer newyddion a materion cyfoes.

8.6 Mae'r Ddeddf Cyfathrebiadau'n disgrifio ystod o ddyletswyddau sydd wedi'u dylunio i sicrhau bod digon o rai mathau o raglenni'n cael eu cynhyrchu a'u darlledu. Mae'r Ddeddf yn rhoi dyletswydd arnom i gytuno ar gwotâu gyda'r darlledwyr a monitro cydymffurfiad ar gyfer rhai mathau o raglenni.

Cwotâu Darlledu Gwasanaeth Cyhoeddus a'r Ddeddf Cyfathrebiadau

8.7 Mae'r Ddeddf yn rhoi ystod o ddyletswyddau sy'n berthnasol i sianeli gwasanaeth cyhoeddus, ac rydym yn pennu cwotâu priodol i ddiwallu'r rhain. Wrth bennu'r cwotâu, rydym yn ystyried cylch gwaith unigol pob sianel a meini prawf perthnasol eraill.

8.8 Dyma grynodeb o’r cwotâu sy’n berthnasol i sianeli darlledu gwasanaeth cyhoeddus. Mae’r rhain yn berthnasol i’r BBC, ITV1, Channel 4, Channel 5 ac S4C:

- Cynyrchiadau annibynnol – rhaglenni sydd wedi cael eu gwneud gan gwmnïau sy’n annibynnol ar ddarlledwyr.
- Cynyrchiadau gwreiddiol – rhaglenni sy’n cael eu comisiynu gan ddarlledwyr o adnoddau cynhyrchu mewnol neu gynhyrchwyr annibynnol cymwys.
- Cynyrchiadau tu allan i Lundain – rhaglenni rhwydwaith sy’n cael eu gwneud yn y DU tu allan i’r M25.
- Rhaglenni’r gwledydd a’r rhanbarthau ar Sianel 3 a’r BBC – sy’n cael eu gwneud a’u dangos yn y gwledydd a rhanbarthau Lloegr.
- Newyddion a Materion Cyfoes y DU a Rhyngwladol

Gwasanaethau Cyfryngau Clywedol (Cyfarwyddeb AVMS)

8.9 Mae’r holl ddarlledwyr teledu rydym yn eu trwyddedu yn y DU, gan gynnwys gweithredwyr aml-sianel, hefyd yn rhwym wrth ddyletswyddau’r Gyfarwyddeb Gwasanaethau Cyfryngau Clywedol (AVMS). Roedd y Gyfarwyddeb AVMS wedi disodli’r Gyfarwyddeb Teledu Heb Ffiniau (TVWF) ar 10 Rhagfyr 2007 a chafodd ei throsi i ddeddfwriaeth y DU ym mis Rhagfyr 2009. Mae hyn yn golygu ar bob sianel, rhaid i'r rhan fwyaf o raglenni fod yn Ewropeaidd (gan gynnwys o’r DU) a rhaid i o leiaf 10% gael eu gwneud gan gwmnïau annibynnol. O blith y rhain, mae’n rhaid i’r rhan fwyaf fod wedi cael eu gwneud yn ystod y pum mlynedd diwethaf. Mae’r Comisiwn Ewropeaidd yn cyhoeddi adroddiad ar gydymffurfiaeth holl Aelod-wladwriaethau’r UE bob dwy flynedd.

Ffigur 8.1 – Perfformiad yn erbyn gofynion rhaglenni Ewropeaidd, 2010

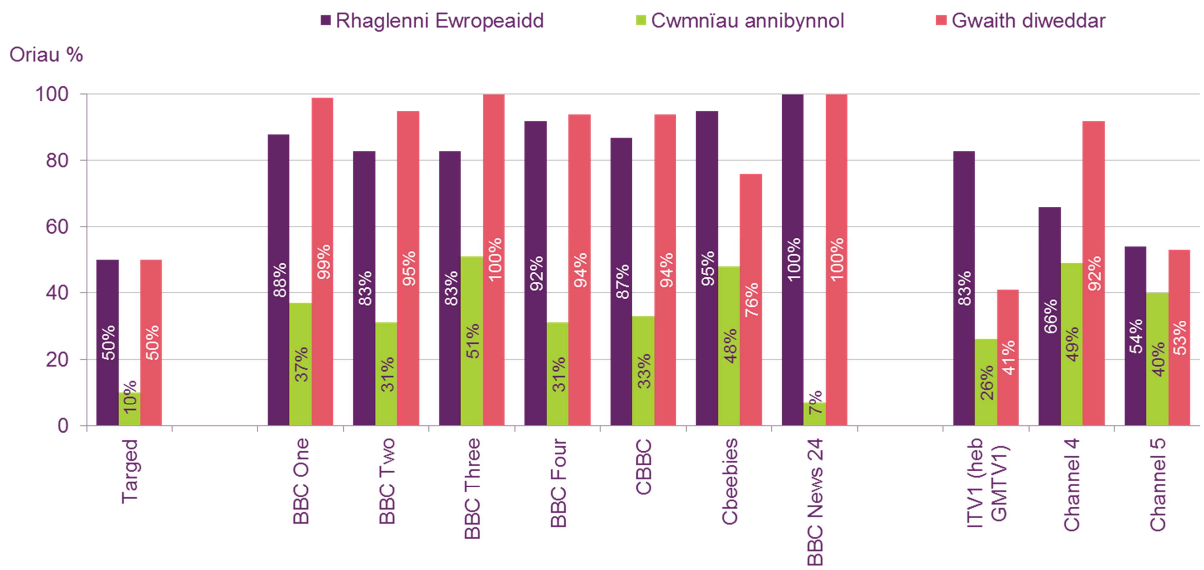

Ffigur 8.2 – Perfformiad S4C yn erbyn gofynion rhaglenni Ewropeaidd, 2010

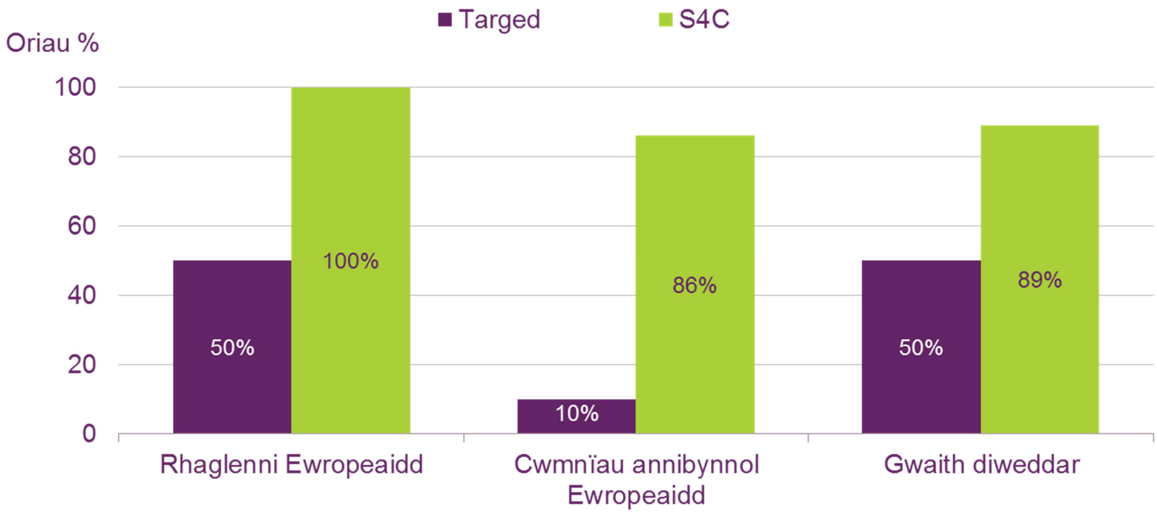

Gwasanaethau Mynediad Teledu

8.10 Mae cwotâu sy'n gosod y lefelau sylfaenol ar gyfer is-deitlo, arwyddo a disgrifiadau sain i bobl sydd â nam ar eu synhwyrau hefyd yn berthnasol i'r holl sianeli darlledu gwasanaeth cyhoeddus a phob gwasanaeth teledu arall sy'n cael cyfran gyfartalog dros 12 mis o 0.05% neu fwy (yn amodol ar basio trothwy fforddiadwyedd a pheidio ag wynebu anawsterau technegol nad oes modd eu datrys).

1. Cynyrchiadau Annibynnol Cymwys

8.11 Mae Adran 277 o'r Ddeddf yn mynnu ein bod yn gosod dyletswyddau ar y darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus trwyddedig i sicrhau na chaiff dim llai na 25% o gyfanswm y rhaglenni cymwys eu dyrannu i ddarlledu ystod ac amrywiaeth o gynyrchiadau annibynnol. Ar ben hynny, mae'n rhaid iddynt lunio, cynnal a chydymffurfio â Chodau Ymarfer sy'n llywodraethu'r telerau a ddefnyddir i gomisiynu rhaglenni gan gynhyrchwyr annibynnol.

8.12 Mae cyfyngiad y cwota rhaglenni 'cymwys' yn bwysig oherwydd mae lefel absoliwt y ddyletswydd yn disgyn wrth ddangos mwy o raglenni wedi'u prynu nad ydynt yn gymwys. Mae Channel 5, yn yr un modd â Channel 4, yn ddarlledwr gyhoeddwr gan fwyaf, gydag uned cynhyrchu mewnol fach.

8.13 I'r gwrthwyneb, yn draddodiadol mae'r rheini sy'n dal trwydded Sianel 3 wedi cyfrannu at gyfran fawr o amserlen y rhwydwaith. Mae llwyddiant cyson rhaglenni a gomisiynodd Sianel 3 gan y sector annibynnol dros y blynyddoedd diwethaf wedi gweld cyfran y rhaglenni cymwys yn tyfu, bron i'r un lefel â'r BBC. Serch hynny, efallai y bydd nod strategol ITV plc, sef datblygu ei fusnes cynhyrchu a dosbarthu rhyngwladol, yn rhoi mwy o straen ar y ddyletswydd hon a'r amod yn y cod ymarfer.

8.14 Yn ystod 2010, roedd 86% o'r rhaglenni a gomisiynwyd ar Channel 4 ac 81% ar Five wedi cael eu gwneud gan gwmnïau cynhyrchu annibynnol, ac roedd y ffigur hwn yn 99% i S4C. Yn ystod 2010, roedd y BBC wedi cyrraedd 36% ar draws ei holl sianeli darlledu gwasanaeth cyhoeddus gyda 33% ar BBC 1 a 41% ar BBC 2. Roedd ITV 1 wedi cyrraedd 39%.

Ffigur 8.3 – Oriau cymwys wedi'u comisiynu gan gynhyrchwyr annibynnol

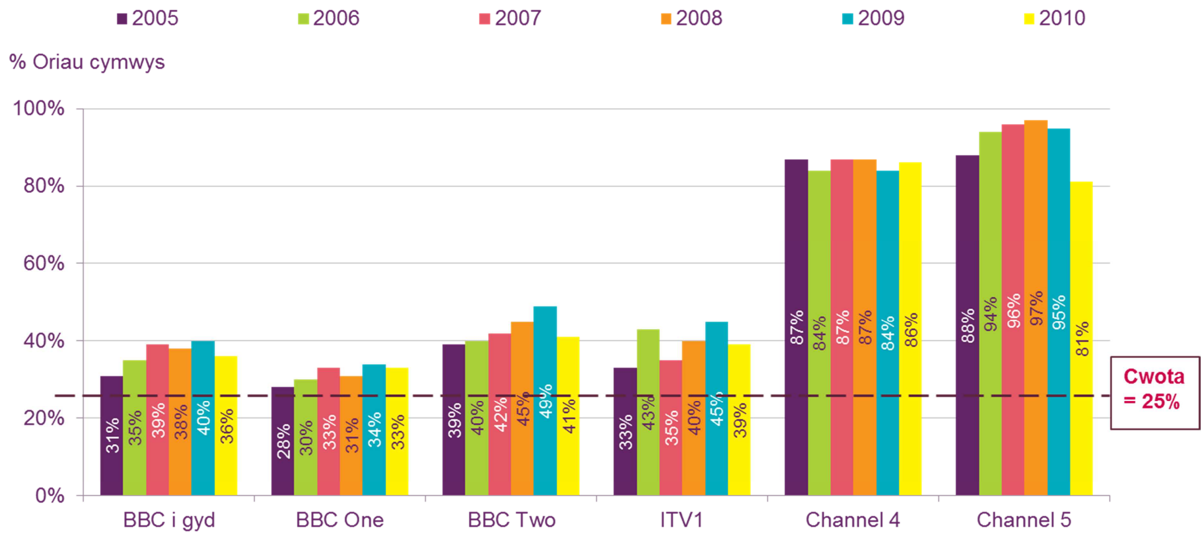

Ffigur 8.4 – Perfformiad S4C yn erbyn cwotâu cynyrchiadau gwreiddiol ac annibynnol

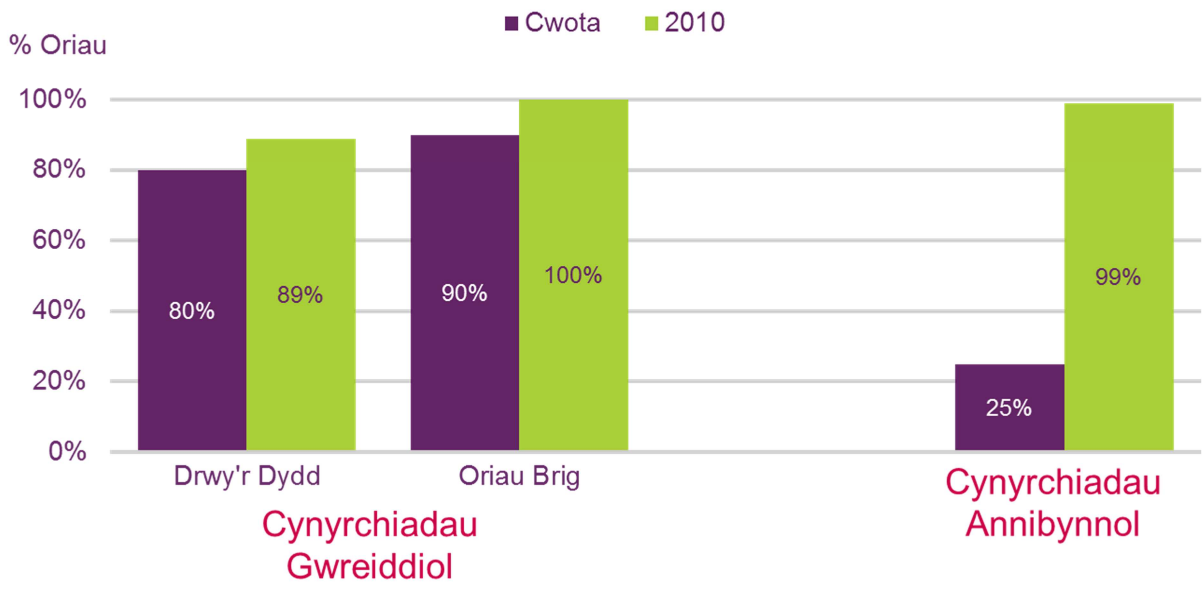

2. Cynyrchiadau Gwreiddiol

8.15 Mae Adran 278 o'r Ddeddf yn mynnu ei bod yn rhaid i ni roi dyletswyddau ar y darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus masnachol i ddangos bod cyfran addas o raglenni yn cael eu comisiynu ganddynt neu ar eu cyfer "gyda golwg ar ddangos y rhaglen ar y teledu am y tro cyntaf yn y Deyrnas Unedig".

8.16 Nod y cwota yw hyrwyddo buddsoddiad yn economi greadigol y DU a thrwy hynny hybu (ond nid gorchymyn) cynhyrchu mathau penodol o gynnwys sydd wedi cael eu gweld yn draddodiadol fel 'gwasanaeth cyhoeddus', megis drama'r DU, comedi a rhaglenni ffeithiol arbenigol gan gynnwys rhaglenni am y celfyddydau a rhaglenni

dogfen. Bwriad y cwotâu hefyd yw sicrhau bod y sianeli yn cyflenwi rhaglenni ar draws yr amserlen sydd wedi'u dylunio i apelio at ystod eang o ddiddordebau.

8.17 Bydd gwylwyr yn cydnabod bod y rhaglenni hyn yn elfen bwysig o ddibenion a nodweddion darlledu gwasanaeth cyhoeddus.

8.18 Mae'r cwotâu yn cael eu pennu ar lefelau gwahanol ar gyfer pob darlledwr gwasanaeth cyhoeddus ac maent wedi'u dylunio i sicrhau bod y rhan fwyaf o amser darlledu ar sianeli darlledu gwasanaeth cyhoeddus yn cynnwys rhaglenni o ffynonellau cynhyrchu yn y DU gan fwyaf yn hytrach na'u bod yn cael eu prynu o rywle arall. Mae'r rhain yn ddau gwota, un sy'n berthnasol ar draws y diwrnod darlledu i gyd ac un sy'n berthnasol i oriau brig. Mae'r rhan fwyaf o raglenni gan sianeli darlledu gwasanaeth cyhoeddus yn gynyrchiadau gwreiddiol (mae'r diffiniad yn cynnwys ailddarllediadau) ac roedd yr holl sianeli wedi cyrraedd eu cwota yn 2010.

8.19 Yn ystod 2010, roedd oriau'r rhaglenni gwreiddiol a ddarlledwyd am y tro cyntaf gan y sianeli darlledu gwasanaeth cyhoeddus yn 618 awr yr wythnos, a oedd wedi disgyn o 627 awr yn 2009. Ymysg y pum prif sianel darlledu gwasanaeth cyhoeddus, roedd ychydig dan hanner (47%) o'r 42,618 o'r cyfanswm oriau yn rhaglenni gwreiddiol a ddarlledwyd am y tro cyntaf.

Ffigur 8.5 – Perfformiad darlledwyr yn erbyn cwotâu cynyrchiadau gwreiddiol, drwy'r amser

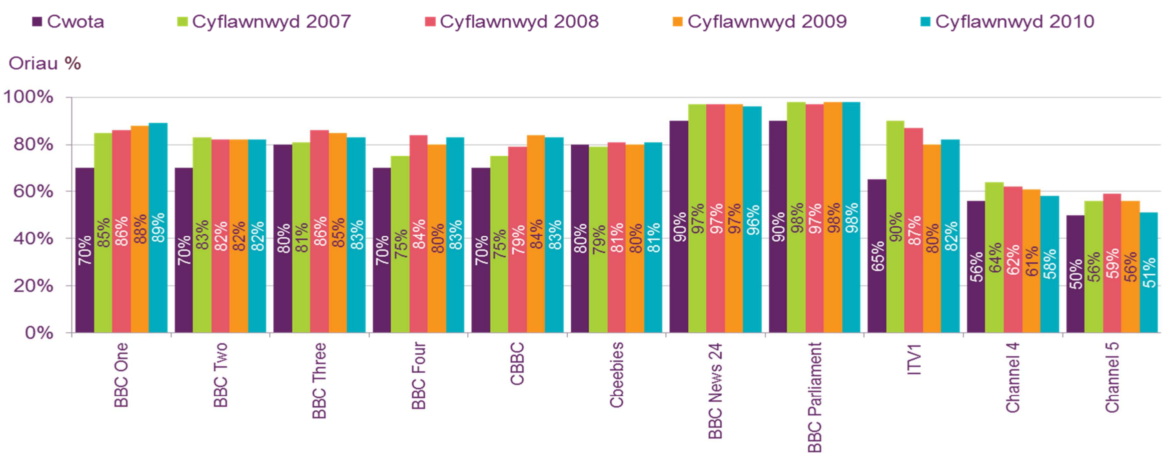

Ffigur 8.6 – Perfformiad darlledwyr yn erbyn cwotâu cynyrchiadau gwreiddiol, oriau brig

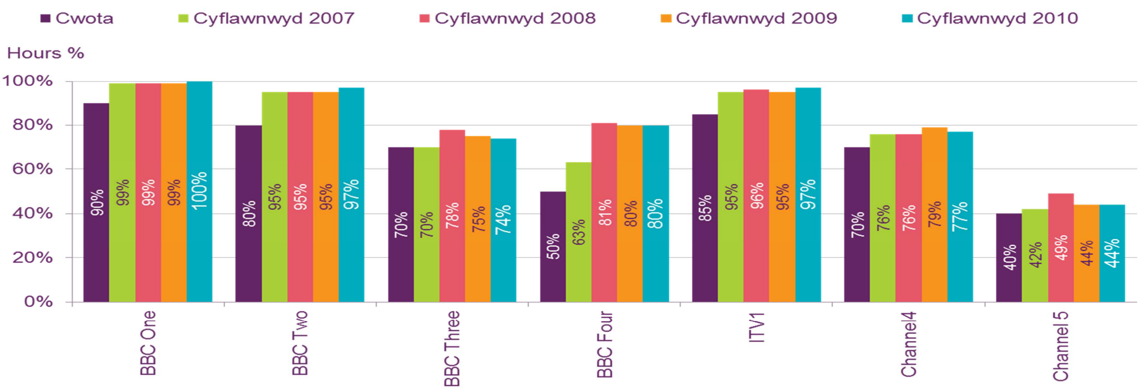

Ffigur 8.7 – Perfformiad S4C yn erbyn cwotâu cynyrchiadau gwreiddiol ac annibynnol

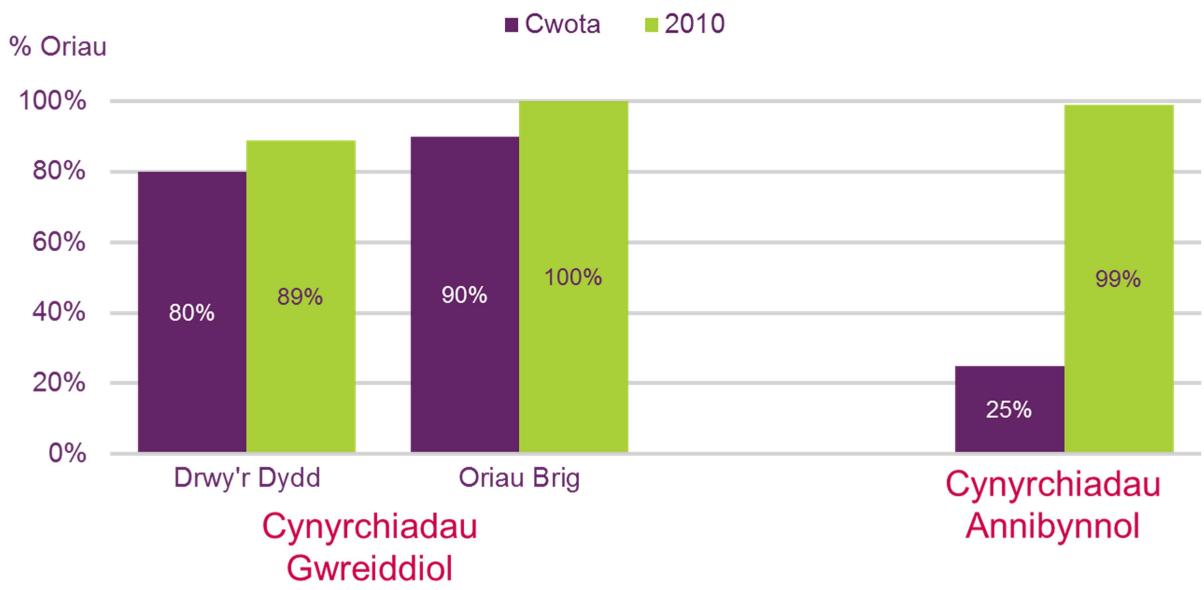

Ailddarllediadau

8.20 Mae'r diffiniad o raglenni gwreiddiol yn cynnwys ail ddangos rhaglenni sydd wedi cael eu comisiynu. Er enghraifft, er bod Channel 5 wedi cyrraedd neu ragori'n gyson ar ei gwotâu cynyrchiadau gwreiddiol – a gafodd ei ostwng yn 2009 i 50% yn gyffredinol, gyda 40% yn ystod oriau brig – mae wedi gwneud hynny fwyfwy ag ailddarllediadau. Roedd y rhain yn cyfrif am 59% o'r rhaglenni ar amserlen Channel 5 yn ystod 2010, o'i gymharu â 42% yn 2005. Wrth gymharu, roedd ailddarllediadau'n cyfrif am chwarter cyfanswm amserlen Sianel 3, er bod Channel 4 hefyd ychydig dros 50%.

8.21 Nid oes dim cwotâu i gyfyngu ar lefel yr ailddarllediadau ar unrhyw sianel teledu yn y DU (er bod y cwota o raglenni sy'n cael eu dangos gan ITV yn y gwledydd a'r rhanbarthau yn gorfod cynnwys rhaglenni gwreiddiol a ddangosir am y tro cyntaf ac nid ailddarllediadau). Serch hynny, mae gwylwyr wedi mynegi pryderon ynghylch graddfa'r ailddarllediadau ar deledu. Yn ôl canlyniadau gan ein Traciwr Cyfryngau (arolwg blynyddol o ganfyddiadau ac agweddau gwylwyr at deledu) "mwy o ailddarllediadau" oedd y prif reswm a roddwyd gan y bobl hynny a oedd yn meddwl bod safonau rhaglenni wedi gwaethygu.

8.22 Yn ystod 2010, roedd cyfran yr ailddarllediadau yn 8.4% ar BBC 1 ac yn 28.3% ar BBC 2. Roedd lefel ailddarllediadau S4C yn 2010 yn 54.2%.

8.23 Roedd ailddarllediadau yn cynrychioli'r rhan fwyaf o raglenni Cymraeg yn ystod 2010. Mae lefel yr ailddarlledu yn adlewyrchu polisi S4C o sicrhau bod mwy nag un cyfle i wylio rhaglenni Cymraeg yn ystod oriau brig, gan gynyddu'r buddsoddiad a wneir yn y rhaglenni hyn.

3. Cynyrchiadau Tu Allan i Lundain a Rhaglenni sy'n cael eu gwneud i Wylwyr yng Nghymru

8.24 Dan adran 286 y Ddeddf, rhaid i ni osod amodau trwydded i sicrhau bod cyfran addas o raglenni sy'n cael eu gwneud yn y DU ar gyfer eu gwylio ar sianel darlledu

gwasanaeth cyhoeddus, o ran swmp a gwariant, yn cael eu cynhyrchu tu allan i ardal yr M25. Mae'r dyletswyddau hyn nawr yn cael eu galw yn gwotâu tu allan i Lundain.

8.25 Er mwyn cymhwyso yn erbyn y cwota, rhaid i raglenni gydymffurfio â dau o'r tri maen prawf sydd yn ein Diffiniad o Gynhyrchiad Rhanbarthol, a ddaeth yn safon i'r diwydiant yn 2006:

- cael canolfan sylweddol yn y wlad neu'r ardal ranbarthol berthnasol;
- cyflawni lefel sylfaenol o wariant yn y wlad neu'r rhanbarth; a
- gwario lefel sylfaenol ar dalent cynhyrchu yn y wlad neu'r rhanbarth.

Rhaglenni Rhwydwaith

8.26 Roedd gwariant ar raglenni rhwydwaith darlledu gwasanaeth cyhoeddus ar draws y pum prif sianel darlledu gwasanaeth cyhoeddus a sianeli digidol y BBC wedi cynyddu 2% mewn termau real yn 2010 i £2.9 biliwn.

8.27 Caiff cyfran y gwariant ar gynyrchiadau rhwydwaith yn y DU gan y pedwar darlledwr gwasanaeth cyhoeddus gyda'i gilydd ei dangos yn y siart isod. Yn gyffredinol, mae cynhyrchu - boed hynny'n cael ei fesur yn ôl gwariant neu swmp - yn dal i fod wedi'i ganolbwyntio yn Llundain a rhanbarthau Lloegr, gyda llawer llai o arian yn cael ei wario ar gynyrchiadau yng Nghymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon. Serch hynny, mae cyfran y gwariant ar raglenni a gynhyrchir yn Llundain yn disgyn yn raddol - o 63.3% yn 2006 i 61.8% yn 2010.

8.28 Roedd 15% arall o wariant ar raglenni gwreiddiol wedi'i neilltuo i gynyrchiadau yng Ngogledd Lloegr a 12.6% yn Ne Lloegr.

8.29 Yng Nghymru, roedd cynyrchiadau gwreiddiol a ddangosir am y tro cyntaf yn cyfrif am 2.6% o wariant, a oedd wedi codi o 2.2% o gyfanswm y gwariant yn 2009. Yn yr Alban, roedd y ffigur wedi codi o 3.6% i 4.6%. Yng Ngogledd Iwerddon, roedd y ffigur wedi disgyn o 0.6% o gyfanswm y gwariant i 0.4%.

Ffigur 8.8. – Gwariant ar gynyrchiadau tu allan i Lundain

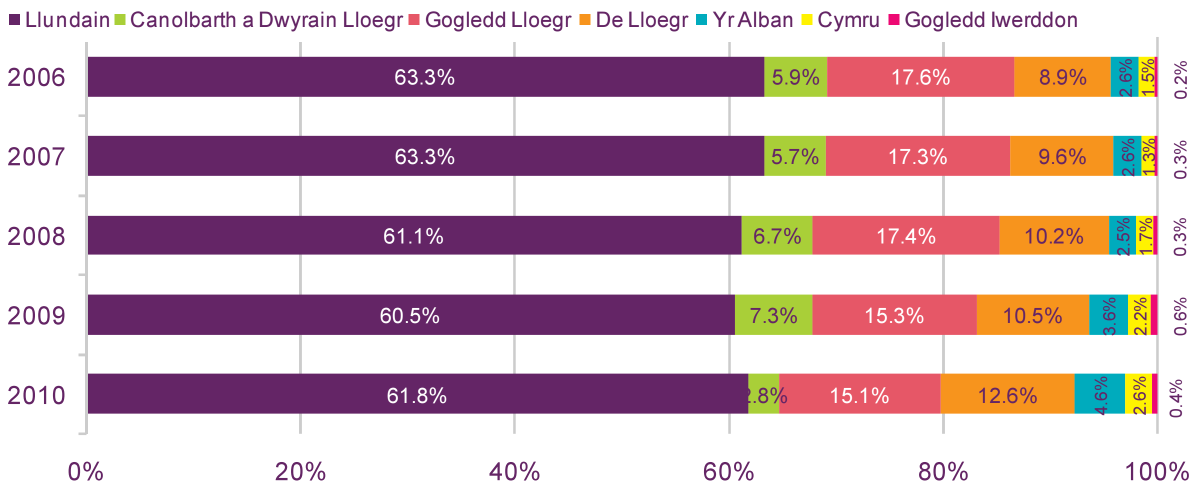

8.30 O'r rhaglenni gwreiddiol a ddangosir am y tro cyntaf a gafodd eu gwneud yn y DU yn 2010, cafodd 60.8% eu cynhyrchu o fewn yr M25, a oedd wedi disgyn o 62.7% yn

2009 a 66% yn 2006. Cafodd 11.6% arall ei gynhyrchu yng Ngogledd Lloegr, 12.9% yn Ne Lloegr a 8.3% yng Nghanolbarth a Dwyrain Lloegr.

8.31 Roedd y BBC/ITV wedi cynhyrchu cyfanswm o 11,046 awr o raglenni ar gyfer Cymru, rhanbarthau Lloegr, yr Alban a Gogledd Iwerddon yn 2010, a oedd 6% yn uwch na'r 10,439 awr yn 2009. Roedd nifer yr oriau a gynhyrchwyd yn benodol i wylwyr yng Nghymru yn 2010 wedi disgyn 3% o 1,036 awr yn 2009, gostyngiad o 24% er 2005. Roedd oriau'r allbwn materion cyfoes gan ITV 1 a'r BBC wedi codi o un flwyddyn i'r llall 8% a 10% y naill a'r llall.

8.32 Roedd cynhyrchwyr yng Nghymru wedi cyflenwi 1.4% o'r holl oriau o raglenni gwreiddiol a ddangoswyd am y tro cyntaf yn ystod 2010 (a oedd wedi disgyn o 1.7% yn 2009 ond roedd yn uwch na ffigur 2006 sef 0.9%). Roedd y ffigurau cymharol ar gyfer yr Alban yn 4.6%, a oedd wedi codi o 3.3% ddeuddeg mis yn gynharach (ac wedi codi o 1.6% yn 2006). Yng Ngogledd Iwerddon, roedd oriau darllediadau gwreiddiol a ddangoswyd am y tro cyntaf wedi codi o 0.2% i 0.5% yn 2010.

Ffigur 8.9. – Swmp cynyrchiadau tu allan i Lundain

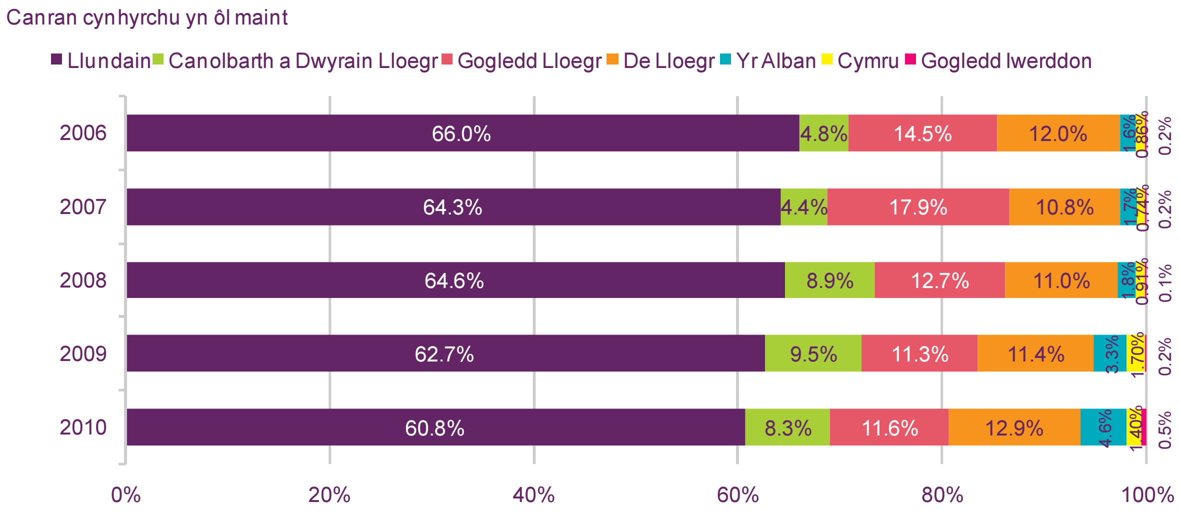

BBC

8.33 Mae cwotâu tu allan i Lundain y BBC yn 30% ar gyfer gwerth ac yn 25% ar gyfer swmp ac maent yn berthnasol ar gyfer ei holl sianeli darlledu gwasanaeth cyhoeddus. Roedd y BBC wedi rhagori ar y cwotâu hyn yn 2010, gan gyrraedd 38% ar gyfer gwerth a 39% ar gyfer swmp. Bydd y BBC yn cynhyrchu ac yn comisiynu rhagor o raglenni o'r tu allan i Lundain, gan ymrwymo i gyflawni 50% erbyn 2016 ac, o fewn y ffigur hwn, cyflawni 17% o'r gwledydd datganoledig. Mae disgwyl i BBC Cymru fod yn un o fuddiolwyr allweddol penderfyniad y BBC i ddyblu cynyrchiadau rhwydwaith gan BBC Cymru a chodi lefel y cynyrchiadau tu allan i Lundain erbyn 2016.

8.34 Mae BBC Cymru yn cyflenwi rhaglenni rhwydwaith i BBC 1, 2, 3 a 4. Yn ystod 2010, cafodd 47 o gynyrchiadau rhwydwaith eu cynhyrchu gan BBC Cymru gan gynnwys Coast, Doctor Who, Merlin, Sherlock a'r Indian Doctor.

8.35 Mae BBC Cymru newydd agor ei Phentref Drama ym Mae Caerdydd a fydd yn gartref i gynyrchiadau drama rhwydwaith yn y dyfodol gan gynnwys Casualty, sy'n symud o Fryste, a chynyrchiadau rhwydwaith mawr eraill megis Doctor Who, The Sarah Jane Adventures, Pobol y Cwm, Sherlock ac Upstairs, Downstairs. Bydd y

Ganolfan Ddrama yn disodli dau safle cynhyrchu drama sydd eisoes gan BBC Cymru yn Llandaf, Caerdydd ac yn Nglan-bad ger Pontypridd.

8.36 Mae BBC Cymru hefyd yn cyflenwi o leiaf 10 awr yr wythnos o raglenni Cymraeg i S4C am ddim (sy'n cael eu talu drwy ffi'r drwydded) a oedd yn golygu 711 awr yn 2010 ac yn costio oddeutu £23 miliwn. Roedd y rhaglenni a gyflenwyd yn cynnwys gwasanaeth newyddion y sianel, Newyddion, a phrif opera sebon dyddiol y sianel, Pobol y Cwm. Yn ogystal â'r cyflenwad statudol, mae S4C hefyd yn comisiynu rhaglenni gan y BBC ar delerau masnachol a rhoddodd daliadau gwerth £3.1 miliwn i'r BBC am yr ailddarllediad omnibws wythnosol a 30 pennod haf o Pobol y Cwm nad oeddent yn cael eu darparu fel rhan o'r oriau statudol. Yn ystod 2010, roedd y BBC wedi cyflenwi 258 o oriau ychwanegol i S4C.

ITV

8.37 Roedd y cwotâu ar gyfer y rheini sy'n dal trwydded Sianel 3 wedi cynyddu yn 2005 o 33% mewn swmp a 40% mewn gwariant i 50% mewn swmp a gwariant. Roedd hyn yn ymateb i bryder nad oedd modd i allbwn ar y sianel darlledu gwasanaeth cyhoeddus adlewyrchu amrywiaeth ddiwylliannol y DU yn iawn pan (ar y pryd) roedd llai na 40% o'r rhaglenni yn cael eu cynhyrchu tu allan i Lundain.

8.38 Serch hynny, daeth yn glir wedyn bod diwallu'r cwota diwygiedig wedi rhoi cost sylweddol ar rwydwaith Sianel 3 ac yn 2009 cafodd y cwota ei ostwng i 35% ar gyfer gwariant a swmp. Ar ben hynny, daethom i'r casgliad nad oedd y gofyniad, a oedd wedi cael ei ddiwallu gan raglenni a oedd wedi bod yn rhedeg am gyfnod hir gan gynnwys rhaglenni cwis a rhaglenni eraill mewn stiwdio, wedi cyflawni'r amrywiaeth ychwanegol ar y sgrin y bwriadwyd yn rhannol iddo ei gyflawni.

8.39 Fel rhan o'n hail Adolygiad o Ddarlledu Gwasanaeth Cyhoeddus, a gan gydnabod yr angen i alinio gofynion darlledu gwasanaeth cyhoeddus ar Sianel 3 â'r gwerth is i ITV yn sgil dal y trwyddedau, cafodd lefel cwota tu allan i Lundain ITV ei leihau o 50% ar gyfer gwerth a swmp i 35% o 2009 ymlaen. Roedd y lefelau a gyflawnwyd yn 2010 yn 39% o ran gwerth a 44% o ran swmp.

8.40 Serch hynny, mae gwylwyr yn dal i bryderu bod rhaglenni ar sianeli darlledu gwasanaeth cyhoeddus yn methu portreadu eu gwlad neu eu rhanbarth yn dda i weddill y DU. Yn 2010, er bod 62% yn credu ei bod yn bwysig bod gwasanaethau darlledu gwasanaeth cyhoeddus yn cyflawni'r nod hwn, dim ond un rhan o dair oedd yn credu eu bod yn gwneud hynny.

8.41 Roedd ITV Wales wedi cael rhywfaint o lwyddiant o ran cyflenwi rhaglenni i rwydwaith ITV dros y blynyddoedd diwethaf. Yn ymarferol, mae rhwydwaith ITV wedi gallu diwallu ei gwota "tu allan i Lundain" drwy brynu rhaglenni'n bennaf o ganolfannau cynhyrchu yn rhanbarthau Lloegr. Serch hynny, mae ITV Wales yn cyflenwi oddeutu awr yr wythnos o raglenni Cymraeg i S4C ar delerau masnachol gan gynnwys y rhaglen materion cyfoes sydd wedi bod yn rhedeg am gyfnod hir, Y Byd ar Bedwar, a'r gyfres materion cyfoes i bobl ifanc, Hacio, a'r gyfres sy'n canolbwyntio ar fywyd gwledig yng Nghymru, Cefn Gwlad.

Channel 4

8.42 Yn 2010, roedd Channel 4 wedi cyflawni 39% o ran gwerth a 45% o ran swmp, a oedd yn uwch o lawer na'r cwota newydd sef 35% a ddaeth i rym ddechrau 2010 (a oedd wedi cael ei godi o 30%). Ochr yn ochr â'r newid i'r cwota yn 2010, rhaid i 3% o raglenni gael eu cynhyrchu tu allan i Loegr a disgwylir i'r ffigur hwn gynyddu yn y

dyfodol. Yn ystod 2010, roedd Channel 4 wedi comisiynu 9 o gynyrchiadau rhwydwaith o Gymru gan gynnwys y rhaglen ar chwaraeon eithafol a gynhyrchwyd gan Boomerang – Freesports on 4.

Channel 5

8.43 Mae gan Channel 5 ymrwymiad cwota is, dim ond 10%, ond roedd wedi rhagori ar hyn yn 2010, gan gyrraedd 26% o ran gwerth a 12% o ran swmp. Mae'r ffigurau hyn yn is na'r blynyddoedd blaenorol ac maent yn seiliedig ar ffigurau gwariant is na'r darlledwyr eraill.

Ffigur 8.10 – Perfformiad yn erbyn y cwotâu cynyrchiadau tu allan i Lundain

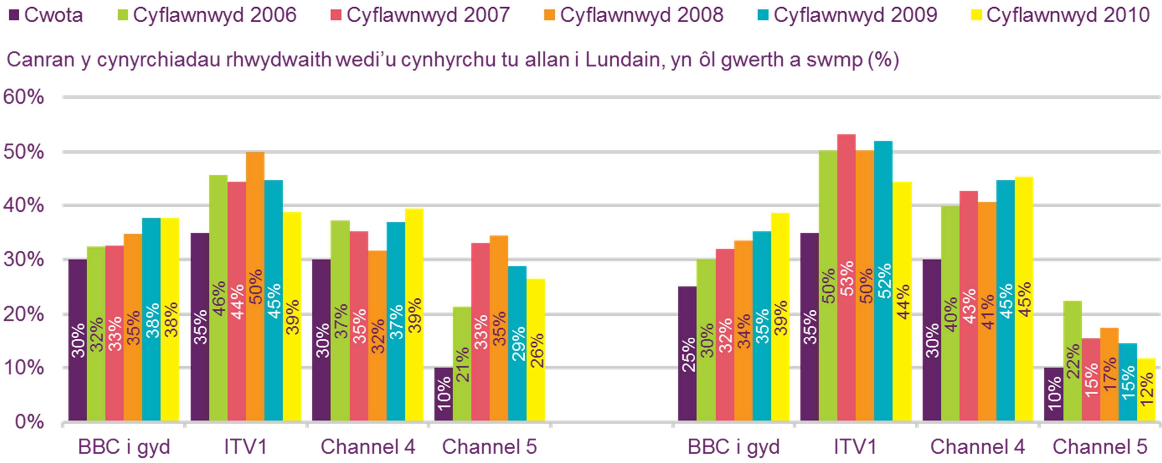

4. Rhaglenni'r Gwledydd a'r Rhanbarthau nad ydynt ar y Rhwydwaith

8.44 Caiff rhaglenni'r gwledydd a'r rhanbarthau eu diffinio fel rhaglenni nad ydynt ar y rhwydwaith sy'n cael eu cynhyrchu yn y gwledydd a'r rhanbarthau yn benodol ar gyfer cynulleidfaoedd lleol. Cânt eu darlledu ar Sianel 3 a BBC One a BBC Two.

8.45 Mae'r Ddeddf yn mynnu ein bod yn pennu amodau i sicrhau bod y rheini sy'n dal trwyddedau ITV yn darparu ystod addas o raglenni o ansawdd uchel sydd o ddiddordeb penodol i bobl sy'n byw yn yr ardal a wasanaethir gan y gwasanaeth, gan gynnwys rhaglenni newyddion rhanbarthol. Caiff cwotâu'r BBC ar gyfer y gwledydd a rhanbarthau Lloegr eu pennu gan Ymddiriedolaeth y BBC ac maent yn berthnasol ar draws yr holl raglenni rhanbarthol sy'n cael eu cynhyrchu yn y DU drwyddi draw, yn hytrach na'n unigol ar gyfer pob gwlad a rhanbarth.

ITV

8.46 Yn dilyn ein hail adolygiad o ddarlledu gwasanaeth cyhoeddus, cytunwyd ar leihau allbwn ITV Plc er mwyn dod â chost dyletswyddau darlledu gwasanaeth cyhoeddus yn y trwyddedau yn nes at y manteision i ITV o barhau i ddal y trwyddedau. Daeth y newidiadau i'r cwotâu i rym o 2009 ymlaen. Y flaenoriaeth oedd cynyddu casglu newyddion lleol, o fewn yr adnoddau a oedd ar gael, a darparu gwasanaeth sy'n berthnasol i'w gwylwyr, gan roi blaenoriaeth i newyddion rhanbarthol oriau brig, gyda

gostyngiadau yn ystod y dydd. Er nad oedd newid i'r cwota oriau brig, cafodd y cwota wythnosol safonol ar gyfer newyddion rhanbarthol ei dorri.

8.47 Yn y gwledydd datganoledig, cafodd y cwotâu ar gyfer rhaglenni nad ydynt ar gyfer y rhwydwaith eu gosod ar lefelau uwch na'r rheini yn rhanbarthau ITV yn Lloegr. Cawsant eu safoni ar 5 awr 30 munud yr wythnos yng Nghymru a'r Alban a 6 awr yng Ngogledd Iwerddon. O fewn y ffigur cyffredinol hwn, ceir cwota o bedair awr am newyddion ac 1 awr 30 munud ar gyfer rhaglenni heb fod yn rhaglenni newyddion (dwy awr yng Ngogledd Iwerddon). Roedd ITV wedi cyflawni cyfanswm o 323 awr o raglenni a gynhyrchwyd yn benodol i wylwyr yng Nghymru yn 2010.

8.48 Yn yr ail adolygiad o ddarlledu gwasanaeth cyhoeddus, roeddem yn cydnabod swyddogaeth uwch cynnwys gwasanaeth cyhoeddus yn y gwledydd datganoledig yn ogystal â'r angen i gynnal dewis er mwyn galluogi dinasyddion i ymgysylltu'n llawn â sefydliadau democrataidd newydd. Serch hynny, roeddem hefyd yn glir er bod rhaglenni cenedlaethol a rhanbarthol wedi bod yn brif ran o gyfraniad Sianel 3 at ddibenion darlledu gwasanaeth cyhoeddus, nid oedd modd osgoi'r ffaith bod y dyletswyddau hyn yn cynrychioli un gost fwyaf statws gwasanaeth cyhoeddus.

8.49 Yn unol â hynny, ac ystyried pwysigrwydd cynyddol sefydliadau datganoledig, rydym o'r farn bod sicrhau ateb ymarferol i luosogrwydd newyddion yn y Gwledydd yn cynrychioli ystyriaeth allweddol ychwanegol wrth bennu gallu'r rheini sy'n dal trwyddedau ar hyn o bryd i gyfrannu at ddibenion darlledu gwasanaeth cyhoeddus.

BBC

8.50 Cafodd cwota'r BBC ar gyfer rhaglenni rhanbarthol ei leihau yn 2009 o 6580 awr y flwyddyn i 6270 a chafodd y cwota ar gyfer rhaglenni rhanbarthol yn ystod oriau brig (heb gynnwys y newyddion ar BBC One) ei leihau o 1030 awr i 655 awr. Yn unol â gostwng y cwotâu, roedd lefel y rhaglenni rhanbarthol yn ystod oriau brig wedi disgyn o 1,060 awr yn 2008 i 746 awr yn 2010 ac roedd cyfanswm rhaglenni rhanbarthol wedi codi o 6895 awr yn 2009 i 7077 awr yn 2010. Roedd y BBC wedi cyflawni 679 awr o raglenni a gynhyrchwyd yn benodol i wylwyr yng Nghymru yn 2010.

8.51 Cyflawnwyd llawer mwy na'r cwotâu y cytunwyd arnynt ar gyfer rhaglenni newyddion a rhaglenni nad ydynt yn newyddion BBC One Wales. Roedd BBC One Wales wedi cyflawni 372 awr o raglenni newyddion a materion cyfoes (targed – 250 awr) a 106 awr o raglenni nad ydynt yn rhaglenni newyddion (targed – 60). Roedd BBC Two Wales hefyd wedi rhagori ar ei tharged ar gyfer rhaglenni nad ydynt yn newyddion drwy gyflawni 241 awr o'i gymharu â tharged o 190 awr.

S4C

8.52 Roedd S4C wedi gwario cyfanswm o £79 miliwn ar raglenni a ddangoswyd am y tro cyntaf yn 2010, a oedd 3% yn uwch na 2009 mewn termau nominal. Roedd pob genre ac eithrio Drama a rhaglenni Plant wedi gweld cynnydd mewn gwariant o un flwyddyn i'r llall.

8.53 Roedd cyfanswm oriau'r rhaglenni Cymraeg ar S4C wedi cynyddu 38% dros gyfnod o bedair blynedd i 6219 awr yn 2010, a oedd 9% yn uwch o un flwyddyn i'r llall. Mae modd egluro'r patrwm hwn yn rhannol oherwydd gorffen newid i'r digidol ym mis Mawrth 2010 ac ar ôl hynny nid oedd gan S4C raglenni Saesneg Channel 4 mwyach.

8.54 Roedd oriau darllediadau gwreiddiol a ddangoswyd am y tro cyntaf a gomisiynwyd gan S4C (heb gynnwys allbwn statudol y BBC) wedi codi 24% i gyrraedd 1786 awr yn 2010. O'r cyfanswm hwn, roedd 36% yn rhaglenni Ffeithiol Cyffredinol (635 awr) ac roedd allbwn i blant yn cynrychioli 22% arall (384 awr). Ar ben hyn, roedd y BBC wedi cyflenwi 711 awr arall fel rhan o'i hymrwymiad statudol i'r sianel.

8.55 Roedd ailddarllediadau wedi cynrychioli'r rhan fwyaf o allbwn y sianel yn 2010 er bod nifer y rhaglenni wedi'u prynu a oedd yn cael eu dangos am y tro cyntaf chwe gwaith yn fwy o fan cychwyn bach gan ddod â chyfanswm 2010 i 351 awr, y cynnydd cymharol mwyaf ar draws y categorïau.

Newyddion y Gwledydd/Rhanbarthau

8.56 Yn 2010, dywedodd 54% o oedolion Cymru, 62% yn yr Alban a 57% yng Ngogledd Iwerddon mai'r teledu oedd eu prif ffynhonnell o newyddion lleol, sydd yn uwch na chyfartaledd y DU sef 52%. Mae hyn yn dangos pwysigrwydd rhaglenni newyddion teledu yn y gwledydd datganoledig.

8.57 Mae ein hymchwil hefyd wedi dangos bod lluosogrwydd wrth ddarparu rhaglenni newyddion ar gyfer gwledydd a rhanbarthau'r DU yn arbennig o bwysig i wylwyr, gyda 79% yn dweud bod hyn yn bwysig. Serch hynny, yn wahanol i ddarpariaeth newyddion cenedlaethol, ceir cryn wahaniaeth rhwng pwysigrwydd canfyddedig rhaglenni o'r fath a boddhad gwylwyr: dim ond 52% o wylwyr sy'n meddwl bod rhaglenni newyddion ar gyfer y gwledydd a rhanbarthau Lloegr yn cael eu cyflenwi'n dda gan y darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus drwyddi draw.

8.58 Mae ein hymchwil wedi dangos bod y cryfder barn ar y mater hwn yn amrywio ar draws y DU. Rhwng 2007 a 2010 roedd barn ymysg gwylwyr rheolaidd Sianel 3 ynghylch cyflenwi newyddion y gwledydd a'r rhanbarthau wedi dod yn llai cadarnhaol ym mhob gwlad ddatganoledig, ac roedd wedi aros ar yr un lefel yn Lloegr. Roedd boddhad gyda newyddion gwledydd ar Sianel 3 wedi disgyn o 66% i 57% yn yr Alban, o 64% i 52% yng Nghymru ac o 77% i 69% yng Ngogledd Iwerddon dros y cyfnod hwn, adeg torri cwotâu rhaglenni rhanbarthol.

8.59 Yn yr un modd, er bod lefelau gwylio'n amrywio'n sylweddol ledled y DU, mae'r dystiolaeth yn awgrymu bod y math hwn o raglenni'n arbennig o bwysig yn y gwledydd datganoledig. Roedd gwylio rhaglenni newyddion yn yr Alban, yng Nghymru ac yng Ngogledd Iwerddon yn gyson uwch na chyfartaledd y DU o 28 awr y flwyddyn.

8.60 Ar draws y DU yn ystod 2010, ar gyfartaledd roedd unigolyn yn gwylio cyfanswm o 88 awr o newyddion gwledydd/rhanbarthau DU. Roedd yr amser a oedd yn cael ei dreulio'n gwylio yn amrywio yn ôl y wlad ddatganoledig a'r rhanbarth yn Lloegr.

8.61 Gwylio newyddion gwledydd/rhanbarthau yng Nghymru (29 awr) oedd yr isaf o blith y gwledydd datganoledig, ond roedd yn uwch na chyfartaledd y DU (28 awr). Roedd cyfran y gynulleidfa ar gyfer ITV Wales Tonight a BBC Wales Today yn 15% a 36% y naill a'r llall yn 2006 o'i gymharu â 17% a 28% yn 2010.

5. Newyddion a Materion Cyfoes y DU a Rhyngwladol

8.62 Y cwota newyddion yw un o'r rhai prin sy'n berthnasol i genre rhaglenni penodol ac mae'n cydnabod pwysigrwydd lluosogrwydd ffynonellau newyddion a'r ffaith nad yw bob tro'n bosibl i hyn gael ei ddarparu gan y farchnad heb ymyriadau.

8.63 Mae'r Ddeddf yn mynnu ein bod yn pennu amodau trwydded i sicrhau bod rhaglenni newyddion a materion cyfoes o ansawdd uchel yn cael eu darparu, gan fynd i'r afael â materion cenedlaethol a rhyngwladol. Cytunir ar gwotâu ar lefelau gwahanol ar gyfer swmp rhaglenni newyddion y DU a rhyngwladol a fydd yn cael eu darlledu ar hyd y diwrnod ac yn ystod yr oriau brig.

8.64 Mae ein hymchwil wedi canfod yn gyson mai rhaglenni newyddion yw'r rhaglenni a werthfawrogir fwyaf o'r holl genres gwasanaeth cyhoeddus. Dywedodd dros 80% o wylwyr a holwyd yn ein harolwg traciwr darlledu gwasanaeth cyhoeddus diweddaraf ei bod yn bwysig bod modd "ymddiried" mewn rhaglenni o'r fath ac y byddent "yn fy helpu i ddeall beth sy'n digwydd yn y byd heddiw" a rhoi sylw i straeon newyddion mawr yn dda.

8.65 Mae gwylwyr hefyd wedi pwysleisio pwysigrwydd lluosogrwydd mewn genres newyddion a materion cyfoes. Roedd ymchwil a gynhaliwyd yn ystod ein hadolygiad o ddarlledu gwasanaeth diwethaf wedi dangos bod 86% o'r rheini a holwyd yn credu bod lluosogrwydd darpariaeth newyddion ymysg y prif sianeli teledu yn bwysig, gyda 77% yn rhoi gwerth tebyg i raglenni materion cyfoes.

8.66 Ac ystyried y swyddogaeth ganolog sy'n cael ei chwarae gan newyddion wrth gyflawni dibenion gwasanaeth cyhoeddus, daethom i'r casgliad yn yr adolygiad o ddarlledu gwasanaeth cyhoeddus y dylai'r rheini sy'n dal trwyddedau Sianel 3 a Sianel 5 gadw dyletswyddau i ddarparu cynnwys newyddion ar ôl 2014. Serch hynny, mae'r baich a roddir gan ddyletswyddau sy'n parhau yn y maes hwn yn ansicr. Yng ngoleuni'r pwysigrwydd a roddir gan wylwyr ar raglenni newyddion a disgwyliad y bydd darlledwyr sefydledig yn eu darparu, mae'n sicr yn bosibl bod darparu newyddion yn rhoi gwerth nad oes modd ei fesur i rwydweithiau darlledu gwasanaeth cyhoeddus wrth feithrin hyder ac enw da brand. Serch hynny, mae'n glir bod y dyletswyddau presennol yn rhoi cefnogaeth rheoleiddio gref am luosogrwydd mewn darpariaeth newyddion.

8.67 BBC One sydd â'r targedau uchaf ar gyfer newyddion. Ar draws y diwrnod darlledu 24 awr lawn, roedd BBC One wedi cyflawni 4,999 awr yn 2010, yn erbyn ei chwota o 3,920.

Ffigur 8.11 – Perfformiad yn erbyn cwotâu newyddion cenedlaethol a rhyngwladol, drwy'r dydd

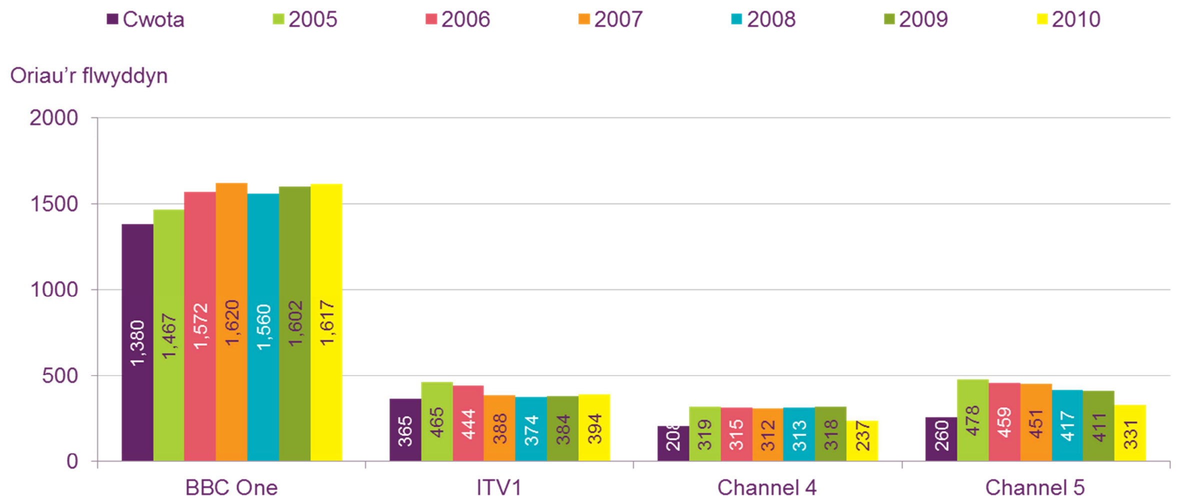

8.68 Caiff cwota gwahanol ei osod ar gyfer yr oriau brig. Roedd pob darlledwr wedi rhagori ar y lefelau sylfaenol a ddisgwyliwyd.

Ffigur 8.12 – Perfformiad yn erbyn cwotâu newyddion cenedlaethol a rhyngwladol, oriau brig

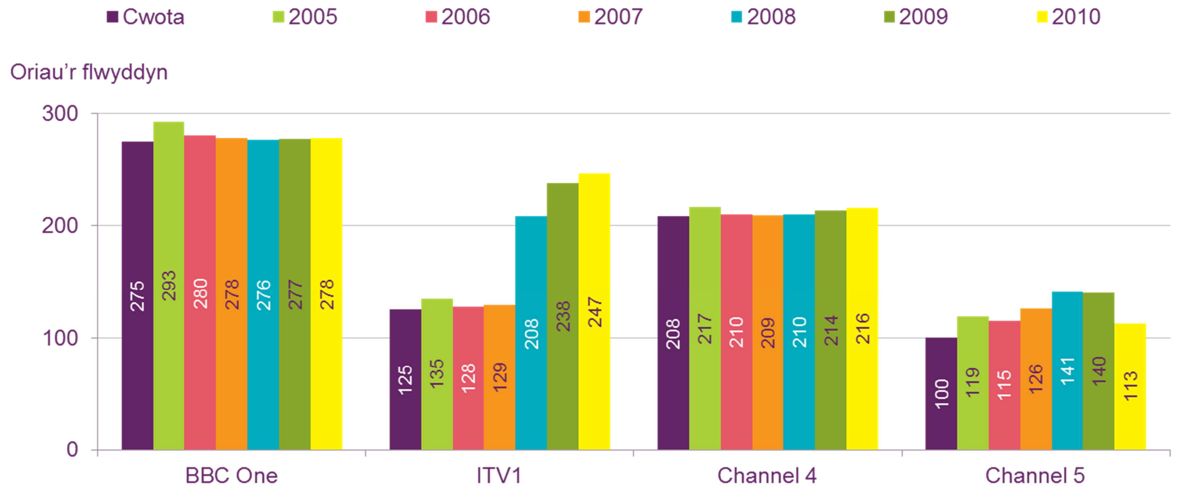

Ffigur 8.13 – Perfformiad S4C yn erbyn cwotâu newyddion a materion cyfoes cenedlaethol a rhyngwladol

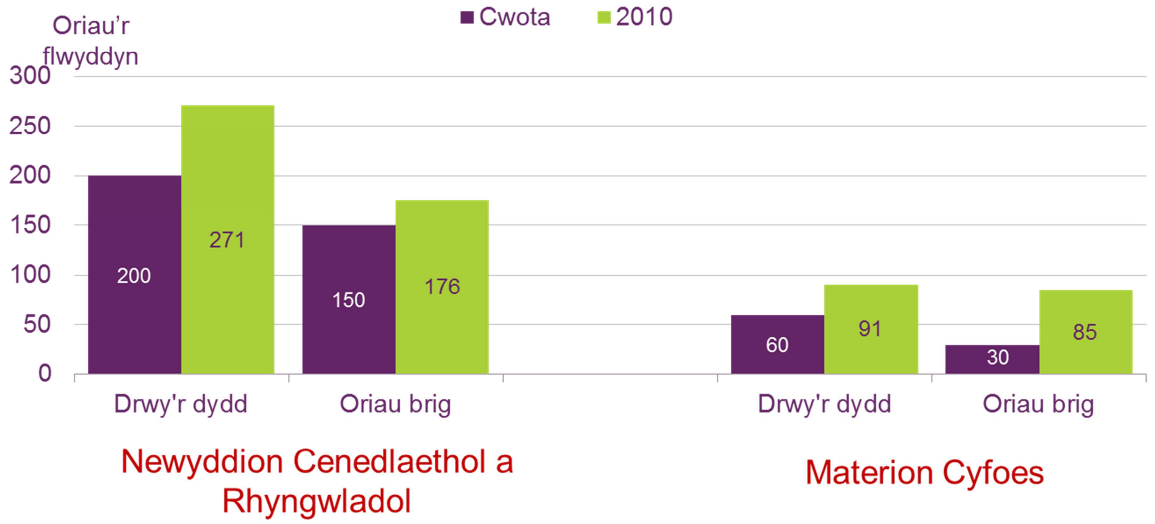

Adran 9

Radio yng Nghymru – Cyflwyniad a'n Swyddogaeth Rheoleiddio

9.1 Yng Nghymru, yn yr un modd â gweddill y Deyrnas Unedig, mae radio wedi dod yn rhan hanfodol o wybodaeth ac adloniant torfol i'r cyhoedd. Er nad yw'r farchnad radio yn hanesyddol wedi datblygu cymaint yng Nghymru ag mewn rhannau eraill o'r DU, mae wedi canfod lle naturiol i ddefnyddwyr ochr yn ochr â gwasanaeth teledu ac mae gan radio swyddogaeth hollbwysig o ran cyflawni amrywiaeth o ddibenion cyhoeddus – swyddogaeth a rennir rhwng y BBC, radio masnachol a'r sector radio cymunedol.

9.2 Dros y blynyddoedd diwethaf, mae gwrandawyr wedi elwa o newidiadau sylweddol i'r ffordd caiff gwasanaethau radio eu cyflenwi – o radio analog traddodiadol; i radio digidol drwy DAB; teledu digidol; a'r rhyngrwyd. Mae mwy a mwy yn gwrando ar lwyfannau digidol ac, er bod topograffi Cymru yn debyg o olygu y bydd AM, yn enwedig mewn ceir, yn dal i fod yn bwysig, disgwylir y bydd llwyfannau digidol yn cyfrif am y rhan fwyaf o wrando ar radio yn y dyfodol.

9.3 I'r darlledwyr radio masnachol sefydledig, mae'r newidiadau technolegol cyflym a chyson hyn a'r cynnydd yn y dewisiadau sydd ar gael i ddefnyddwyr yn cyflwyno sialensiau newydd drwy ragor o gystadleuaeth am wrandawyr ac am refeniw; a chostau cynyddol yn sgil gorfod buddsoddi mewn llwyfannau newydd. Ar ben hynny, mae'r pwysau ar ddarlledwyr masnachol wedi dwysáu ymhellach yn sgil gofynion defnyddwyr am raglenni lleol ac effaith y dirywiad economaidd diweddar.

9.4 Mae ein hymchwil wedi canfod bod y cyhoedd yn gwerthfawrogi cynnwys lleol ar radio masnachol: cynnwys swyddogaethol craidd (newyddion lleol, traffig a theithio a thywydd) a chynnwys lleol arall (megis chwaraeon lleol neu faterion cymunedol) sy'n adlewyrchu hunaniaethau lleol.

9.5 Serch hynny, mae'n ddrud cyflenwi rhaglenni lleol ac mae realaeth fasnachol rhagor o gystadleuaeth yn golygu nad yw cynhyrchu llawer iawn o raglenni lleol bellach mor fasnachol gynaliadwy ag arferai fod.

9.6 Yng ngoleuni'r sialensiau sylweddol sy'n wynebu'r sector radio masnachol yng Nghymru, ein nod ni yw sicrhau bod y drefn rheoleiddio bresennol yn ddigon hyblyg i addasu i amgylchiadau sy'n newid yn gyflym a sicrhau bod buddiannau dinasyddion a defnyddwyr yn dal i gael eu diwallu.

Ein Dyletswyddau – Radio

9.7 Mae diwydiant radio masnachol iach a chynaliadwy yn angenrheidiol er mwyn cyflawni amcanion polisi cyhoeddus sy'n ein helpu i ddiwallu ein dyletswyddau statudol.

9.8 Ein swyddogaeth yw sicrhau nad yw'r beichiau rheoleiddio yn drymach na'r gofyn, neu'n waeth, yn wrthgynhyrchiol, gan fygwth hyfywedd gorsafoedd. Y sialens ganolog i reoleiddio yw sicrhau bod cynnwys radio lleol yn cael ei gyflenwi yng ngoleuni realaeth ariannol, ar yr un pryd â chreu strwythur diwydiant ar gyfer y dyfodol.

9.9 O ganlyniad, rydym eisoes wedi cymryd camau rhagweithiol i leihau'r baich rheoleiddio ar y sector radio masnachol ac rydym wedi ceisio dod â'r trefniadau analog a digidol yn nes at ei gilydd, gan ystyried y nodau, a bennwyd gan y Senedd.

9.10 Mae gennym nifer o ddyletswyddau a bennir mewn deddfwriaeth, mewn perthynas â rheoleiddio radio. Mae'r rhain yn cynnwys:

- Hybu buddiannau dinasyddion a defnyddwyr;
- Sicrhau bod ystod eang o raglenni radio o ansawdd uchel yn cael eu darparu, gan apelio at ystod o ddiddordebau a chwaethau;
- Sicrhau bod gwasanaethau radio'n cael eu darparu gan ystod o sefydliadau gwahanol;
- Ar gyfer pob gorsaf leol, sicrhau lefel briodol o ddeunyddiau lleol gyda chyfran addas o'r deunyddiau hynny yn cael eu gwneud yn lleol – gan gyflawni'r angen am newyddion lleol i sicrhau dadl wybodus.
- Sicrhau bod pobl sy'n gwrando ar y radio yn cael eu hamddiffyn rhag deunyddiau sy'n achosi niwed neu dramgwydd;
- Sicrhau bod pobl yn cael eu hamddiffyn rhag cael eu trin yn annheg mewn rhaglenni radio, a rhag i'w preifatrwydd gael ei darfu;

9.11 Yn yr un modd ag mewn rhannau eraill o'r DU, gall gwrandawyr yng Nghymru gael gafael ar wasanaethau radio drwy amrywiaeth o lwyfannau a thechnolegau gan gynnwys radio analog traddodiadol, radio digidol DAB, teledu digidol a'r rhyngrwyd.

9.12 Mae pawb bron yn berchen ar radio analog, ac mae'r nifer sy'n gwrando ar lwyfannau digidol megis DAB, teledu digidol a'r rhyngrwyd yn tyfu. Mae nifer cymharol fach o bobl yn gwrando ar y radio ar eu ffôn symudol neu drwy bodlediadau ar chwaraewyr MP3.

9.13 Mae'r BBC yn darparu dau wasanaeth cenedlaethol i Gymru: Radio Cymru yn Gymraeg a Radio Wales yn Saesneg. Ar ben hynny, mae gan 18 o orsafoedd radio analog masnachol drwydded i ddarlledu yng Nghymru ac mae 9 gorsaf radio cymunedol drwyddedig yng Nghymru.

Gwrando ar Radio

9.14 Treulir mwy o oriau yn gwrando ar y radio yng Nghymru nag yn unrhyw un o wledydd eraill y DU. Yn ystod Chwarter cyntaf 2011, roedd gwasanaethau radio wedi cyrraedd 92.9% o'r boblogaeth oedolion yng Nghymru bob wythnos, a oedd 2.4 pwynt canran yn uwch na 90.5% yn ystod Chwarter cyntaf 2010.

9.15 Roedd yr oriau cyfartalog fesul gwrandäwr ar ei uchaf yng Nghymru hefyd, sef 23.3 awr yr wythnos, o'i gymharu â chyfartaledd y DU sef 22.3 awr.

Lefelau Gwrando Radio yn 2011

Ffigur 9.1 – Oriau gwrando wythnosol cyfartalog a chanran cyrhaeddiad y boblogaeth

	Lloegr	Yr Alban	Cymru	Gogledd Iwerddon	Cyfanswm DU
Gwrando wythnosol cyfartalog	22.3 awr	21.8 awr	23.3 awr	22.2 awr	22.3 awr
Cyrhaeddiad	90.9%	88.1%	92.9%	92.0%	90.8%

Ffynhonnell: RAJAR Ch1 2011

Adran 10

Radio yng Nghymru – Gorsafoedd

BBC Radio Wales a BBC Radio Cymru

10.1 Mae'r BBC yn darparu dau wasanaeth cenedlaethol i Gymru, Radio Wales (ar AM ac FM) yn Saesneg a Radio Cymru (ar FM) yn Gymraeg.

10.2 Mae gwasanaeth FM Radio Cymru yn cyrraedd 94.8% o'r boblogaeth. Fodd bynnag, gan fod Radio Wales wedi dechrau'n bennaf fel rhwydwaith AM, mae ei gyrhaeddiad FM yn fwy cyfyngedig, gan gyrraedd dim ond 68% o'r boblogaeth.

10.3 A dweud y gwir mae ein Pwyllgor Cynghori ar gyfer Cymru a Chyngor Cynulleidfa Cymru y BBC wedi mynegi eu pryderon ynghylch posibilrwydd newid i radio digidol ar sail cyfateb DAB i ddarpariaeth FM. Mae darpariaeth DAB leol yn is o lawer na gwasanaethau amlblecs y DU ac, wrth eu hystyried gyda'i gilydd, ar hyn o bryd mae darpariaeth DAB yn is o lawer na darpariaeth FM ledled Cymru (gweler Adran 12).

10.4 Er enghraifft, mae llawer iawn o wrandawyr BBC Radio Wales yng nghymoedd de Cymru yn dibynnu ar wasanaeth AM. Ar hyn o bryd ni all 55-60% o bobl Cymru dderbyn BBC Radio Cymru na BBC Radio Wales ar DAB, ac ni all oddeutu 70% o siaradwyr Cymraeg dderbyn BBC Radio Cymru ar DAB, sy'n cyferbynnu â darpariaeth o 80% ar gyfer gorsafoedd Radio Rhwydwaith y BBC yng Nghymru.

10.5 Felly, ac ystyried topograffi Cymru gydag ardaloedd mynyddig sylweddol lle mae'n anodd derbyn FM, heb sôn am DAB, bydd darparu signal AM mewn ceir mae'n debyg yn dal i fod yn bwysig yn y dyfodol rhagweladwy.

Gorsaf	Poblogaeth	Cyrhaeddiad (000oedd)	Cyrhaeddiad Canran
BBC Radio Wales	2,524,000	479,000	19%
BBC Radio Cymru	2,524,000	138,000	5%

10.6 Roedd rhaglenni newyddion ar BBC Radio Cymru a BBC Radio Wales wedi cyfrannu'n sylweddol at y cyrhaeddiad hwn gyda *Post Cyntaf* yn gwasanaethu cynulleidfa o 40,000 a *Good Morning Wales* yn gwasanaethu 80,000.

Ffigur 10.1 – Cyrhaeddiad Wythnosol ar gyfer Gwasanaethau Cenedlaethol/Lleol y BBC

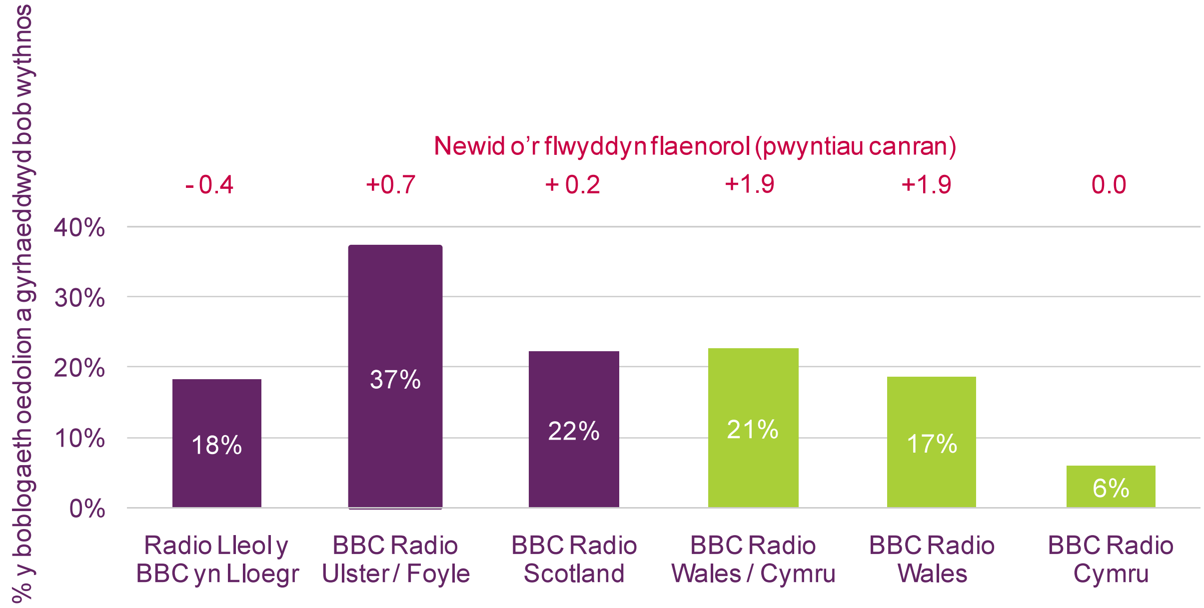

Radio Masnachol yng Nghymru

10.7 Ar hyn o bryd caiff Cymru ei gwasanaethu gan y gorsafoedd radio masnachol rhanbarthol a lleol canlynol:

Ffigur 10.2 – Cymru: Gorsafoedd Radio Masnachol[3]

Gorsaf	**Ardal**	**Grŵp**	**Poblogaeth [4]** (000oedd)	**Cyrhaeddiad** (000oedd)	%
Real Radio	Cymru	GMG	2,524	495	20%
Real Radio	De Cymru	GMG	1,837	447	24%
Real Radio	Gogledd Cymru	GMG	688	48	7%
Kiss West [5]	De Cymru/De Orllewin Lloegr	Bauer	2,393	471	20%
Capital FM	De Cymru	Global	997	261	26%
Gold	De Cymru	Global	997	46	5%
Gold	Gogledd Orllewin Lloegr a Chymru	Global	997	23	2%
Heart	Gogledd Orllewin Lloegr a Chymru	Global	997	209	21%

[3] Mae pob gorsaf yn FM ac eithrio Gold a Swansea Sound sy'n orsafoedd AM.
[4] Oedolion (15+) Ffynhonnell: RAJAR Medi 2011.
[5] Mae ardal drwydded Kiss West yn gwasanaethu De Cymru a Gorllewin Lloegr.

The Wave	Abertawe	UTV	458	151	33%
Swansea Sound	Abertawe	UTV	458	65	14%
Swansea Bay Radio	Abertawe	T&C	458	43	9%
Bridge FM	Pen-y-bont ar Ogwr	T&C	123	41	33%
Radio Pembrokeshire	Sir Benfro	T&C	96	41	43%
Radio Sir Gâr [6]	Sir Gaerfyrddin	T&C	127	40	31%
Nation Radio	De Cymru	T&C	1,421	136	10%
Radio Ceredigion	Ceredigion	T&C	82	10	13%

Radio Masnachol: Gwrando

10.8 Roedd cyfran y gwrando ar orsafoedd radio masnachol yng Nghymru ychydig dros chwarter (26%). Roedd hyn yn is na gwledydd eraill y DU gyda'r Alban yn 41%, Gogledd Iwerddon yn 32% a Lloegr yn 31%.

Ffigur 10.3 – Cyfran Cynulleidfa ar gyfer y BBC a Gorsafoedd Masnachol

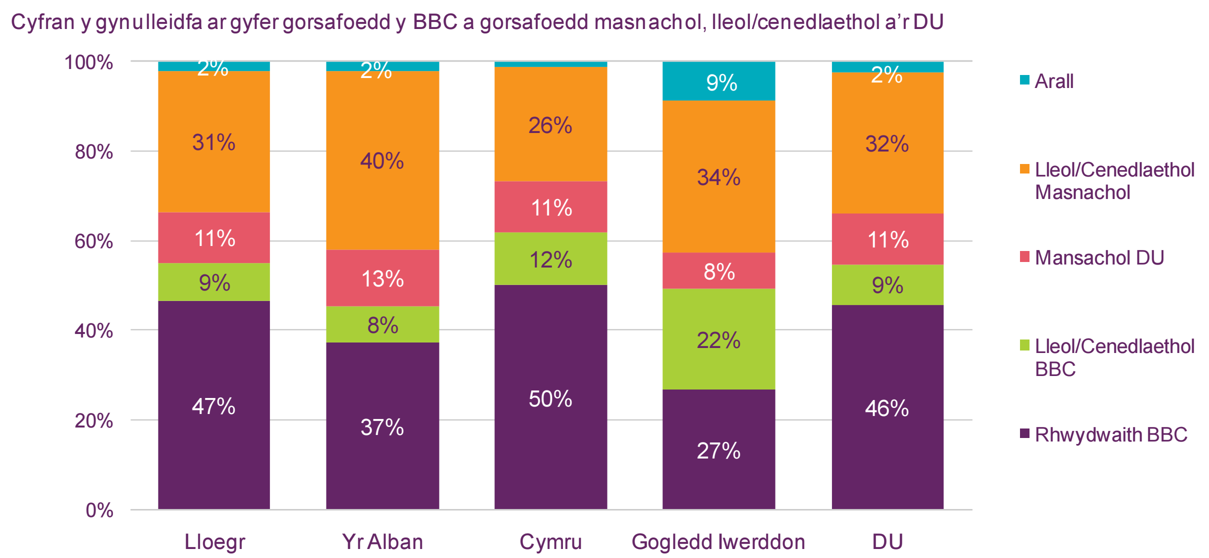

Ffynhonnell: RAJAR, Pob oedolyn (15+), y flwyddyn a ddaeth i ben yn Chwarter Cyntaf 2011

[6] Mae trwydded Radio Sir Gâr yn cynnwys Scarlet FM sy'n gwasanaethu Llanelli.

Refeniw Radio Masnachol a Chyllid Radio BBC

10.9 Roedd y refeniw a gynhyrchwyd gan y gorsafoedd masnachol yng Nghymru yn £16.3 miliwn yn 2010. Gan addasu yn ôl maint poblogaeth, Cymru oedd â'r refeniw isaf y pen o blith gwledydd y DU, sef £5.41, er gwaethaf cynnydd o £0.20 (4%) er 2009. I'r gwrthwyneb, roedd gwariant radio'r BBC ar BBC Radio Wales a BBC Radio Cymru yn £33.1 miliwn yn 2010/11. Roedd gwariant y pen yr ail uchaf o blith gwledydd y DU sef £10.95, cynnydd o 2% o'r flwyddyn flaenorol. Mae hyn oherwydd poblogaeth lai Cymru a gwariant ychwanegol rhedeg dau wasanaeth. Mae'n cymharu â gwariant cyfartalog y DU y pen sy'n £3.87.

Ffigur 10.4 – Gwariant a Refeniw Radio Lleol/Gwledydd 2010/11

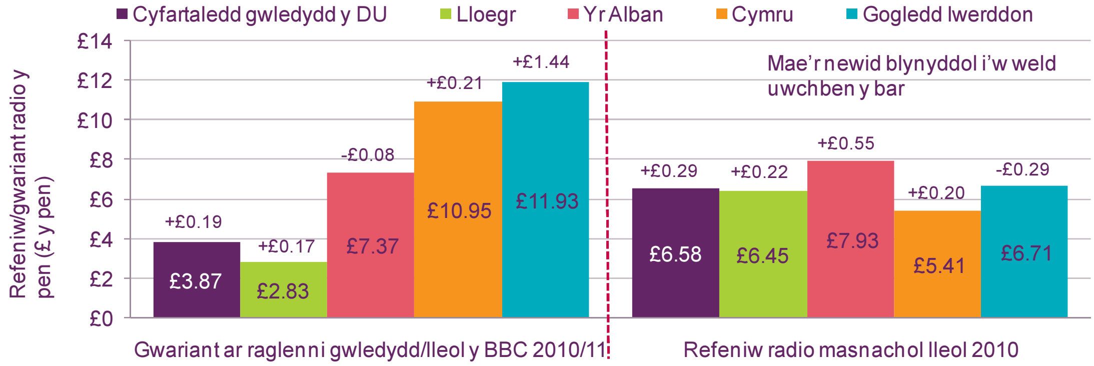

Ffynhonnell: Darlledwyr, 2010

Grwpiau Radio - Cymru

Bauer Media

10.10 Mae Bauer Media yn berchen ar Kiss West, gorsaf cerddoriaeth ddawns arbenigol sy'n gwasanaethu De Cymru a Gorllewin Lloegr.

10.11 Mae Bauer Media yn adran o'r Bauer Publishing Group, sef grŵp cyhoeddi mwyaf Ewrop dan berchnogaeth breifat. Mae'r Bauer Publishing Group yn ymerodraeth cyfryngau byd eang sy'n cynnig dros 300 o gylchgronau mewn 15 o wledydd ynghyd â gorsafoedd radio, teledu ac ar-lein.

10.12 Ymunodd Bauer Media â'r Bauer Publishing Group ym mis Ionawr 2008 ar ôl prynu busnesau ar-lein a digidol, teledu, radio a chylchgronau defnyddwyr ac arbenigol Emap plc. Gyda'i gilydd, mae'r Bauer Publishing Group yn cyflogi oddeutu 6,400 o bobl.

Global (GCap Media Plc gynt)

10.12 Global yw darlledwr radio masnachol mwyaf y DU a chafodd ei greu drwy uno GWR Group a Capital Radio.

10.13 Yng Nghymru, mae Global yn berchen ar Capital FM a Gold (Caerdydd/Casnewydd) yn Ne Cymru a Heart North Wales Coast, Heart Wrexham & Chester a Heart Cymru yng Ngogledd Cymru. Mae'r grŵp hefyd yn berchen ar amlblecs DAB Now Digital, sy'n gwasanaethu Caerdydd/Casnewydd.

Guardian Media Group (GMG)

10.14 Yng Nghymru, mae'r grŵp hwn yn berchen ar Real Radio. Cafodd yr orsaf ei lansio ym mis Hydref 2000, i wasanaethu De Cymru yn unig ond ym mis Rhagfyr 2008, dyfarnwyd trwydded FM i GMG i lansio Real Radio yng Ngogledd a Chanolbarth Cymru. Yn dilyn cais i newid y fformat y cytunwyd arno, mae'r gwasanaeth a oedd ar gael yn Ne Cymru bellach wedi cael ei ymestyn ar draws yr ardal newydd. Dechreuodd yr orsaf ddarlledu ar ei hamleddau Gogledd a Chanolbarth Cymru am 8am ddydd Mawrth 4 Ionawr 2011.

10.15 Mae gan GMG hefyd gyfran yn amlblecs DAB MXR sy'n gwasanaethu De Cymru a Gorllewin Lloegr.

UTV Radio

10.16 Mae UTV Radio yn is-gwmni i UTV Plc sy'n gweithredu trwydded Sianel 3 ar gyfer Gogledd Iwerddon ac ystod o wasanaethau radio ar draws y DU.

10.17 Yng Nghymru, mae'n berchen ar Swansea Sound a The Wave. Mae ganddo hefyd gyfran yn amlblecs DAB Abertawe.

10.18 Ar ôl prynu'r Wireless Group yn 2005, mae UTV hefyd yn berchen ar talkSPORT sef gorsaf AM sydd ar gael ledled y DU.

Town & Country Broadcasting

10.19 Mae unig grŵp radio cynhenid Cymru wedi dod yn un o'r gweithredwyr radio masnachol mwyaf yng Nghymru. Mae'n rhedeg saith gwasanaeth.

10.20 Mae'n berchen ar Radio Ceredigion, Radio Pembrokeshire, Scarlet FM (Llanelli), Radio Sir Gâr, Swansea Bay Radio, Bridge FM (Pen-y-bont ar Ogwr) a Nation Radio (sy'n gwasanaethu De Cymru).

10.21 Roedd y grŵp wedi prynu XFM South Wales gan GCap/Global ym mis Mai 2008 ac ailfrandiodd y gwasanaeth wedyn fel Nation Radio.

10.22 Ym mis Gorffennaf 2011, roeddem wedi gwrthod cais Radio Ceredigion i newid fformat Radio Ceredigion yn dilyn ymgynghoriad cyhoeddus. Gofynnodd yr orsaf i ni ddileu'r gofyniad presennol y dylai darllediadau dwyieithog yr orsaf gyfateb i tua hanner Cymraeg a hanner Saesneg, a gofynnodd hefyd am ostwng y gofyniad am gerddoriaeth Cymraeg (yn ystod y dydd) o 20% i 10% o gerddoriaeth.

10.23 Y Cymeriad Gwasanaeth presennol (fel y nodir yn y Fformat sydd wedi'i gyhoeddi gan Radio Ceredigion) yw:

- **GORSAF DDWYIEITHOG (TUA HANNER CYMRAEG A HANNER SAESNEG) LEOL SY'N CANOLBWYNTIO AR Y GYMUNED AR GYFER ARFORDIR GORLLEWIN CYMRU. DYLAI O LEIAF 20% O'R GERDDORIAETH A DDARLLEDIR YN YSTOD Y DYDD FOD YN GERDDORIAETH GYMRAEG, A DYLID DARLLEDU O LEIAF AWR O RAGLENNI CYMUNEDOL YN YR IAITH GYMRAEG BOB DIWRNOD YN YSTOD YR WYTHNOS.**

10.24 Y Cymeriad Gwasanaeth Newydd a gynigiwyd gan Radio Ceredigion Cyf oedd:

- **GORSAF DDWYIEITHOG LEOL SY'N CANOLBWYNTIO AR Y GYMUNED AR GYFER ARFORDIR GORLLEWIN CYMRU. DYLAI O LEIAF 10% O'R GERDDORIAETH A DDARLLEDIR YN YSTOD Y DYDD FOD YN GERDDORIAETH GYMRAEG, A DYLID DARLLEDU O LEIAF AWR O RAGLENNI CYMUNEDOL YN YR IAITH GYMRAEG BOB DIWRNOD YN YSTOD YR WYTHNOS.**

10.25 Roeddem wedi penderfynu y byddai'r cais yn debygol o arwain at newid sylweddol i gymeriad gwasanaeth Radio Ceredigion petai'n cael ei ganiatáu, o ystyried y lleihad yn y deunydd Cymraeg y byddai gofyn i'r orsaf ei ddarlledu. Felly, ymgynghorwyd â'r cyhoedd ynghylch y newidiadau arfaethedig, yn unol â'r gofynion statudol.

10.26 Cawsom 123 o ymatebion i'r ymgynghoriad, a oedd ar agor am bedair wythnos tan 03 Mehefin 2011. Roedd y mwyafrif helaeth (116) o'r ymatebion yn erbyn cymeradwyo'r Cais i Newid y Fformat.

10.27 Roedd y drwydded radio masnachol lleol ar gyfer Ceredigion, sy'n cael ei dal gan Radio Ceredigion Cyf, i fod i gael ei 'rhag-hysbysebu' ym mis Medi 2011. Serch hynny, dywedodd Radio Ceredigion Cyf wrthym nad oedd yn fodlon ymrwymo i fformat cyfredol yr orsaf sy'n ofynnol er mwyn gallu bwrw ymlaen â'r 'weithdrefn cais arbennig' (a elwir yn broses ail-drwyddedu 'trac cyflym'). Felly, cafodd trwydded Ceredigion ei hail hysbysebu'n llawn ar 4^{ydd} Hydref 2011.

Radio Hafren

10.28 Mae Radio Hafren (Radio Maldwyn – The Magic 756 gynt) yn orsaf radio masnachol leol sy'n gwasanaethu Canolbarth Cymru a siroedd ffin Lloegr, ac mae wedi'i leoli yn y Drenewydd, Powys.

Sunshine FM

10.29 Murfin Media Ltd. sy'n berchen ar Sunshine FM sy'n gwasanaethu Swydd Henffordd a Sir Fynwy.

Adran 11

Radio Cymunedol yng Nghymru

11.1 Fel rheol bydd gorsafoedd radio cymunedol yn gwasanaethu ardal ddaearyddol fach gyda radiws darpariaeth o hyd at 5km a chânt eu rhedeg ar sail ddi-elw. Gallant ddarparu arlwy ar gyfer cymunedau cyfan neu ar gyfer meysydd diddordeb gwahanol - megis grŵp ethnig penodol, grŵp oed neu grŵp diddordeb. Mae gorsafoedd radio cymunedol yn adlewyrchu cymysgedd amrywiol o ddiwylliannau a diddordebau.

11.2 Yng Nghymru, mae naw o wasanaethau trwyddedig ar yr awyr ar hyn o bryd. Ym mis Mawrth, Point FM, sy'n gwasanaethu'r Rhyl yng Ngogledd Cymru, oedd yr orsaf radio cymunedol ddiweddaraf i gael ei lansio.

11.3 Roedd Cronfa Radio Cymunedol Llywodraeth Cymru wedi cytuno y dylai'r saith ymgeisydd i gyd gael rhywfaint o gyllid. Ni chafwyd ceisiadau gan Radio Cardiff na Radio Tircoed.

Ffigur 11.1. – Gorsafoedd Radio Cymunedol yng Nghymru

Gorsaf Gymunedol	Lleoliad	Dyddiad Ar-yr-awyr	Grant a Ddyfarnwyd
XS (Afan FM gynt)	Port Talbot	20/04/2007	£10,000
BRfm	Brynmawr	18/10/2007	£16,500
Bro Radio	Y Barri	31/03/2009	£15,899
Calon FM	Wrecsam	01/03/2008	£16,500
GTFM Pontypridd	Pontypridd	01/01/2006	£16,500
Point FM	Y Rhyl	24/03/2010	£10,000
Radio Cardiff	Caerdydd	08/10/2007	
Radio Tircoed	Tircoed Forest	01/12/2008	
Tudno FM	Llandudno	12/07/2008	£15,222

11.4 Rydym hefyd yn rhedeg Cronfa Radio Cymunedol. Bydd Panel y Gronfa Radio Cymunedol yn cwrdd i ystyried y rownd ddiwethaf o geisiadau ar 30 Ionawr 2012.

11.5 Ym mis Gorffennaf 2009, Radio Cardiff a Radio Tircoed oedd y gorsafoedd radio Cymunedol diweddaraf yng Nghymru i gael cyllid gan ein Cronfa Radio Cymunedol i dalu ei rheolwyr stiwdio/gorsaf a darparu hyfforddiant i wirfoddolwyr:-

Radio Cardiff	Rheolwr Gorsaf	£16,000
Radio Tircoed	Rheolwr Stiwdio	£14,000

Hyfforddiant Gwirfoddolwyr £1,000

11.6 Ym mis Ebrill 2011, roeddem wedi cyhoeddi trydedd rownd o drwyddedu radio cymunedol. Serch hynny, ni fydd yn bosibl lansio gwasanaethau newydd mewn sawl ardal yng Nghymru, gan gynnwys Casnewydd ac Abertawe, oherwydd prinder amleddau.

11.7 Cafwyd chwe chais gan ddarpar orsafoedd radio cymunedol yng Nghymru

- Community Radio Wales FM (Llanelwy a Dinbych, Gogledd Cymru)
- Glan Clwyd AM (Abergele a Llanelwy, Gogledd Cymru)
- Harlech FM (Harlech, Gwynedd)
- MonFM (Ynys Môn)
- Radio Beca (Sir Gaerfyrddin, Ceredigion a gogledd Sir Benfro)
- Radio FAM (Prestatyn, Gogledd Cymru)

Adran 12

Radio Digidol yng Nghymru

12.1 Mae Radio Digidol eisoes yn cael ei ddarlledu ar deledu digidol: Teledu Daearol Digidol (DTT), Lloeren Ddigidol a Chebl Digidol. Mae'n bosibl hefyd gwrando ar radio digidol ar-lein naill ai drwy gyfrifiadur neu drwy ddyfeisiau symudol megis Radios Rhyngrwyd.

12.2 Serch hynny, Darlledu Sain Digidol (DAB) yw'r prif lwyfan symudol ar gyfer radio digidol, sef y llwyfan y mae'r diwydiant radio yn credu a fydd yn disodli radio analog yn y DU.

12.3 Yn wahanol i radio AM ac FM confensiynol, sy'n darparu un gwasanaeth radio fesul amledd, caiff DAB ei gyflenwi drwy amlblecs sy'n defnyddio un amledd i ddarparu nifer o wasanaethau radio digidol.

12.4 Ar hyn o bryd caiff radio DAB ei gyflenwi ledled Cymru drwy amlblecs BBC y DU ac amlblecs Digital One, sy'n berchen i Arqiva. Mae darpariaeth gyfun y ddau amlblecs yn gwasanaethu oddeutu 68% o boblogaeth Cymru.

12.5 Ar ben hynny caiff de Cymru ei gwasanaethu gan un amlblecs rhanbarthol, sydd hefyd yn gwasanaethu gorllewin Lloegr, a dau amlblecs masnachol lleol sy'n gwasanaethu Caerdydd/Casnewydd ac Abertawe.

Perchnogaeth

12.6 Ledled Cymru, mae 27% o oedolion yn dweud eu bod yn berchen ar o leiaf un set radio DAB, o'i gymharu â chyfartaledd y DU sef 37%. Mae cyfran y bobl sy'n berchen ar set DAB yng Nghymru yn ddeg pwynt canran yn is na chyfartaledd y DU, sydd o bosibl yn gysylltiedig ag argaeledd DAB yng Nghymru o'i gymharu â gweddill y DU.

Ffigur 12.1 – Perchnogaeth setiau radio digidol DAB

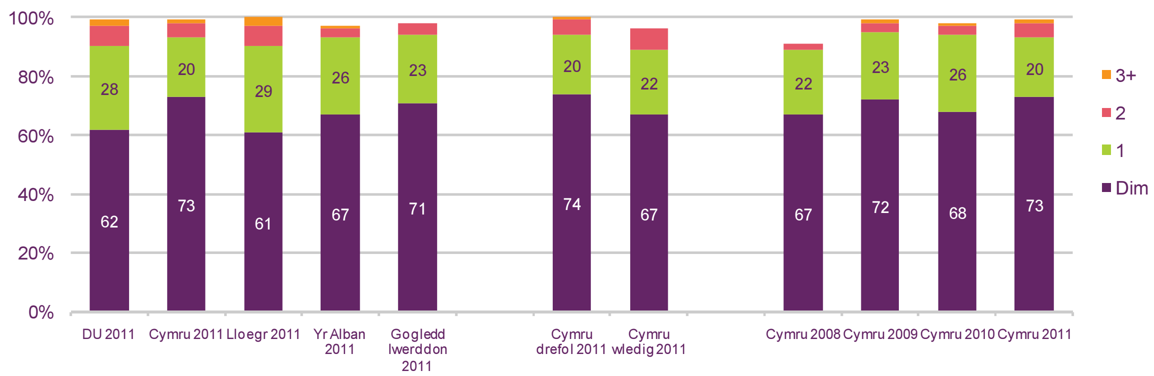

Ffynhonnell: Ymchwil Ofcom Ch1 2011

Argaeledd DAB

12.7 Ar hyn o bryd caiff radio DAB ei ddarparu ar ddau amlblecs ar draws y DU, ynghyd â rhwydwaith o amlblecsau rhanbarthol masnachol a dau amlblecs masnachol lleol.

12.8 Caiff Cymru ei gwasanaethu, ynghyd â gweddill y DU, gan amlblecs y BBC (DU), ac amlblecs Digital One (sy'n gwasanaethu Prydain Fawr, ond nid Gogledd Iwerddon). Caiff rhannau o Dde Cymru hefyd eu gwasanaethu gan amlblecs rhanbarthol sy'n gwasanaethu 'Aber Afon Hafren' a weithredir gan MXR ac ar hyn o bryd mae dau amlblecs masnachol lleol ar yr awyr, yn gwasanaethu Caerdydd/Casnewydd ac Abertawe.

12.9 Am resymau technegol, nid yw'n bosibl amrywio cynnwys y gwasanaeth ar amlblecsau'r DU i gludo gwasanaethau'n benodol i Gymru. Felly, nid yw amlblecs DU y BBC yn cludo Radio Cymru na Radio Wales. Caiff y gwasanaethau hyn eu trin felly fel 'gwasanaethau lleol'.

12.10 Yn y DU, rhaid i amlblecsau masnachol lleol hefyd gludo gwasanaethau radio lleol y BBC. Cafodd y model hwn ei ddatblygu i gynnig radio lleol y BBC ac mae hyn wedi gweithio'n gymharol dda yn Lloegr, er nad yw'r amlblecsau lleol presennol bob tro'n cyfateb yn union ag ardaloedd darpariaeth radio lleol y BBC. Serch hynny, nid yw'r dull hwn yn briodol ar gyfer y gwledydd, lle nad yw'r BBC wedi datblygu model radio lleol, ond yn hytrach mae wedi creu gwasanaethau cenedlaethol.

12.11 Yng Nghymru, dan y trefniadau rhaid-cludo, caiff BBC Radio Cymru a Radio Wales eu cludo ar y ddau amlblecs masnachol lleol presennol sy'n gwasanaethu Caerdydd/Casnewydd ac Abertawe gan ddarparu'r gwasanaethau hyn i oddeutu 45% o gartrefi.

Amlblecs y BBC (DU)

12.12 Mae darpariaeth amlblecs DAB BBC y DU yng Nghymru, sy'n cael ei darlledu o wyth safle, wedi parhau i wella ac mae bellach yn cyrraedd 68% o gartrefi. Mae'r BBC yn bwriadu cyflwyno safleoedd trosglwyddyddion ychwanegol i ddod â'r ddarpariaeth i fyny i 76% o gartrefi Cymru.

12.13 Mae amlblecs y BBC yn cludo holl wasanaethau radio DU-gyfan y BBC – Radio 1, 2, 3, 4, 5 Live, 6, BBC Asian Network, 1Xtra, 4Xtra a 5 Live Sports Extra. Felly mae sawl rhan o ogledd a gorllewin Cymru sy'n derbyn gwasanaethau DU-gyfan y BBC ar DAB, ond ar hyn o bryd ni allant dderbyn Radio Cymru na Radio Wales.

12.14 Mae gwrandawyr radio digidol sy'n byw yng nghytrefi mwy Caerdydd, Abertawe a Chasnewydd yn derbyn hyd at 32 o orsafoedd DAB. Mae'r rhain yn cynnwys 23 o orsafoedd y BBC a gorsafoedd masnachol ar gyfer y DU i gyd, a BBC Radio Cymru / BBC Radio Wales a gwasanaethau lleol ychwanegol sy'n gwasanaethu De Cymru sy'n cael eu cludo ar y ddau amlblecs masnachol lleol.

12.15 Serch hynny, caiff gwasanaethau'r BBC ar gyfer Cymru ddim ond eu cludo ar amlblecsau masnachol lleol ac er mwyn ymestyn eu cyrhaeddiad rydym wedi dyfarnu trwyddedau amlblecs lleol dros y ddwy flynedd diwethaf i wasanaethu'r rhan fwyaf o weddill Cymru. Ar hyn o bryd nid oes dim gwasanaethau DAB lleol ar yr awyr yng Ngogledd na Chanolbarth Cymru. Felly mae darpariaeth BBC Radio Cymru a Radio Wales yn dal wedi'i chyfyngu i dde a dwyrain Cymru ar hyn o bryd.

Ffigur 12.2 – Darparu Gwasanaethau Cenedlaethol y BBC – Cymru

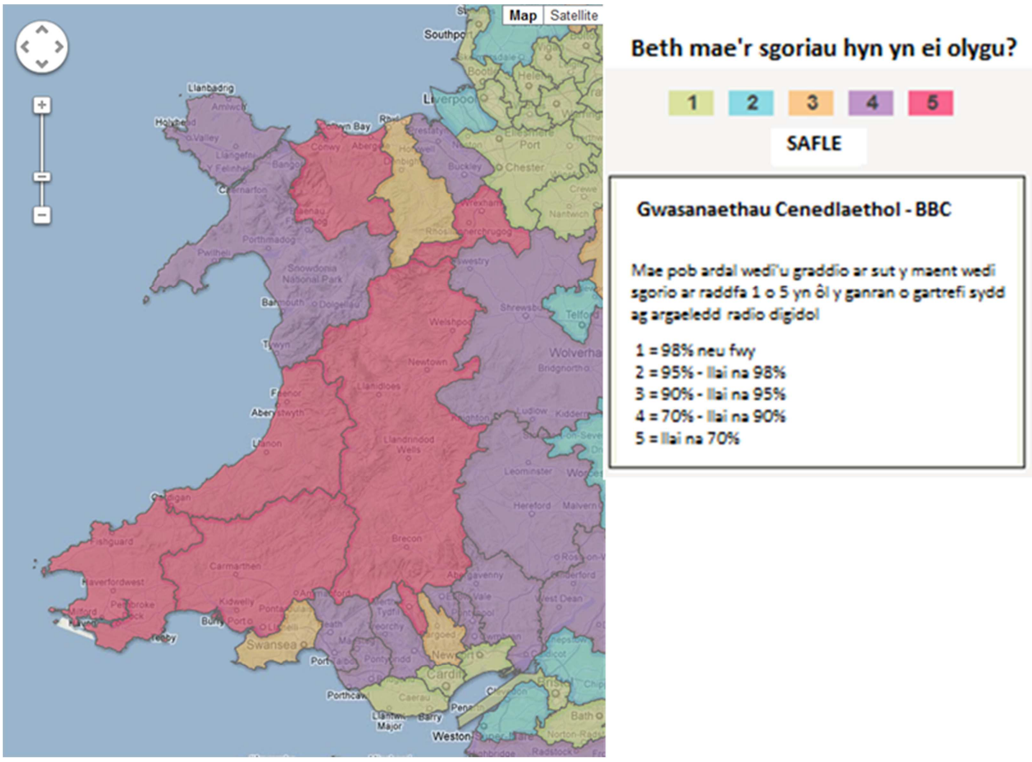

Ffigur 12.3 – Darpariaeth – Gwasanaethau Cenedlaethol Masnachol

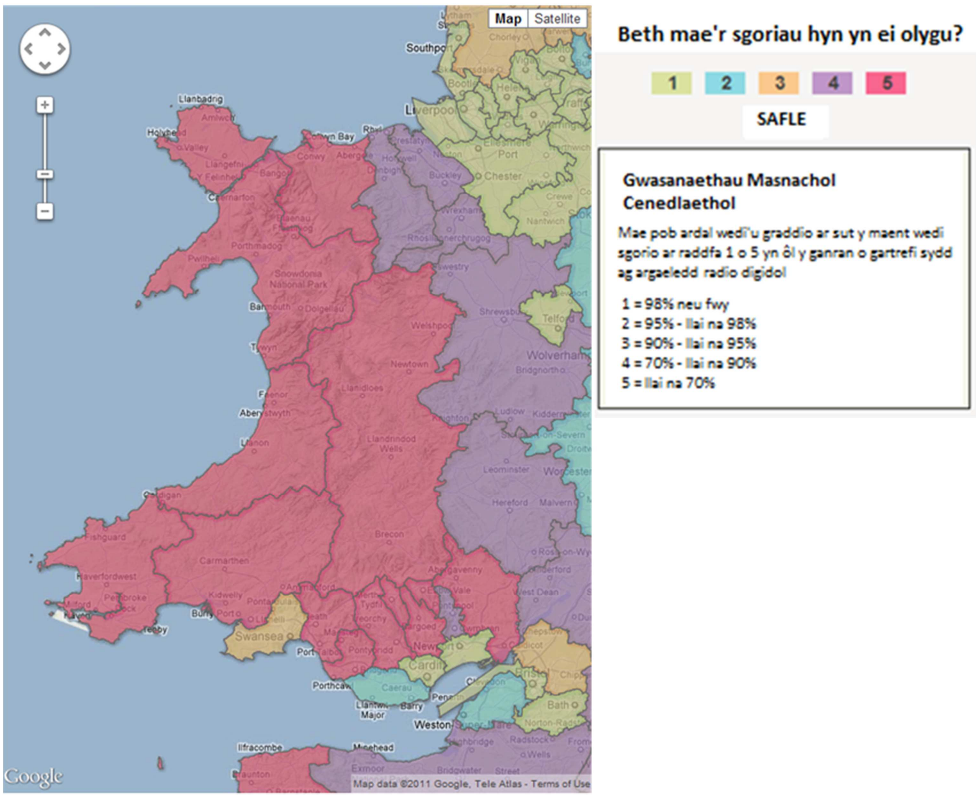

Amlblecs Digital One

12.16 Mae amlblecs Digital One (sy'n berchen i Arqiva), yn gwasanaethu oddeutu 67% o gartrefi ac ar hyn o bryd caiff ei ddarlledu o naw safle yng Nghymru. Mae'r map darpariaeth isod yn dangos darpariaeth DAB yng Nghymru.

12.17 Mae Digital One yn cludo ystod o wasanaethau gan gynnwys Classic FM, talkSPORT, Absolute Radio a Planet Rock. Ar hyn o bryd mae rhywfaint o le gwag ar yr amlblecs hwn, sydd hefyd yn cludo nifer o wasanaethau prawf a hyd yn oed sianel yn benodol i gân yr adar.

Ffigur 12.4 – Map Darpariaeth Digital One (Cymru)

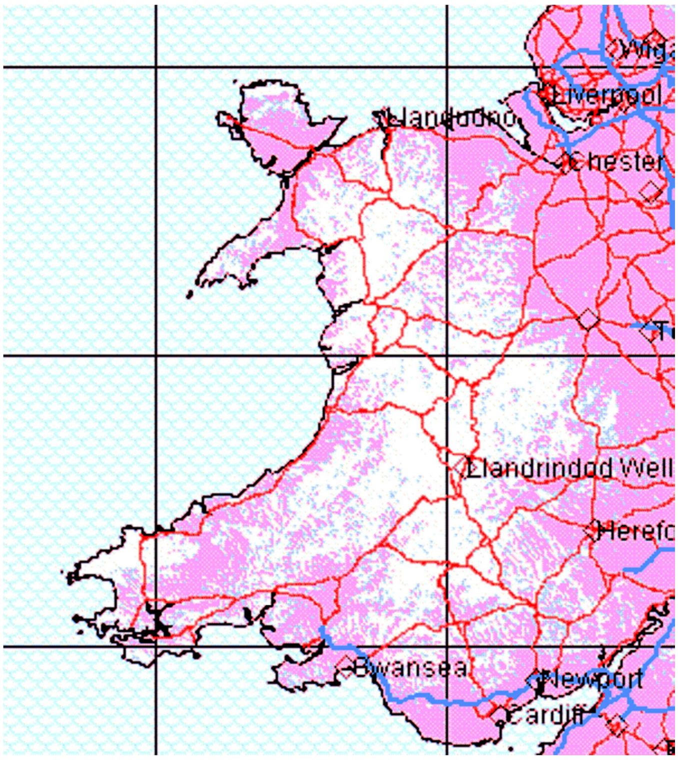

Amlblecs Caerdydd/Casnewydd

12.18 Mae amlblecs Caerdydd a Chasnewydd, sy'n cael ei weithredu gan Now Digital (sy'n berchen i Global) yn darparu gwasanaethau i oddeutu 49.39% o'r cartrefi yn ei ardal olygyddol ac mae'n darlledu ystod o orsafoedd gan gynnwys saith gwasanaeth DAB masnachol lleol gan gynnwys Capital FM, Gold (Caerdydd a Chasnewydd) ynghyd â BBC Radio Cymru a BBC Radio Wales.

12.19 Roedd yr orsaf ar-lein, Voice Radio, a oedd ar gael ar amlblecs DAB De Ddwyrain Cymru tan fis Gorffennaf 2011, wedi rhoi'r gorau i ddarlledu oherwydd diffyg cyllid. Roedd yr orsaf – a gefnogwyd gan sefydliadau gan gynnwys Heddlu Gwent a Chyngor Bwrdeistref Sirol Caerffili – wedi cau ar 31[ain] Gorffennaf 2011.

Ffigur 12.5 – Amlblecs Caerdydd/Casnewydd

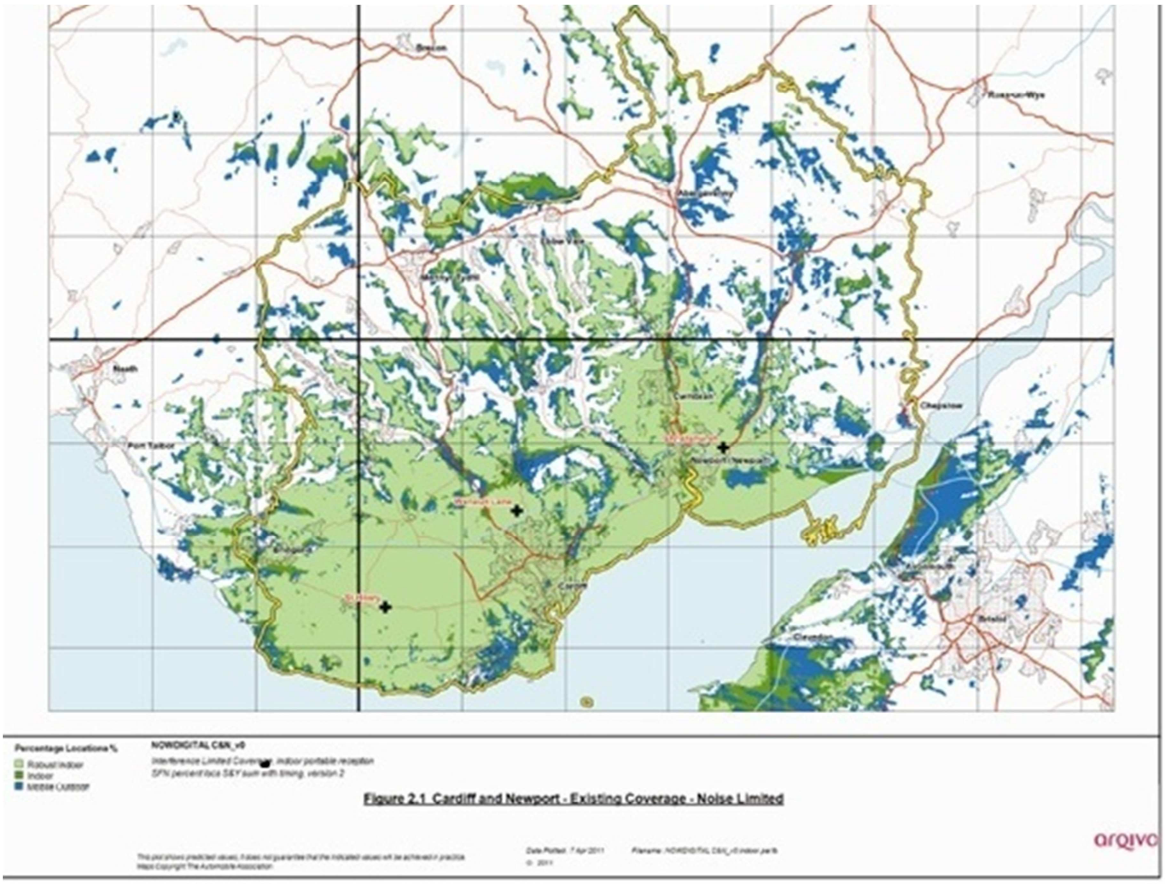

12.20 Efallai y bydd darpariaeth yr amlblecs hwn yn gwella yn y dyfodol gan fod Llywodraeth y DU wedi datgan y byddwn yn cael y pŵer i ymestyn ardal darpariaeth amlblecsau lleol i ardaloedd nad ydynt yn cael eu gwasanaethu heb orfod dyfarnu trwyddedau newydd. Byddai hyn yn golygu bod modd ymestyn amlblecs Caerdydd i gynnwys cymoedd de Cymru, ardal nad yw wedi'i thrwyddedu ar hyn o bryd, er mwyn iddynt gael eu gwasanaethu gan amlblecs DAB lleol.

Amlblecs Abertawe

12.21 Caiff amlblecs Abertawe ei weithredu gan UTV–Bauer Digitial ac mae'n cludo gorsafoedd lleol gan gynnwys The Wave a Swansea Sound ynghyd â BBC Radio Cymru a BBC Radio Wales. Mae'n darparu gwasanaethau i 73.79% o'r cartrefi yn yr ardal olygyddol.

Ffigur 12.6 – Amlblecs Abertawe

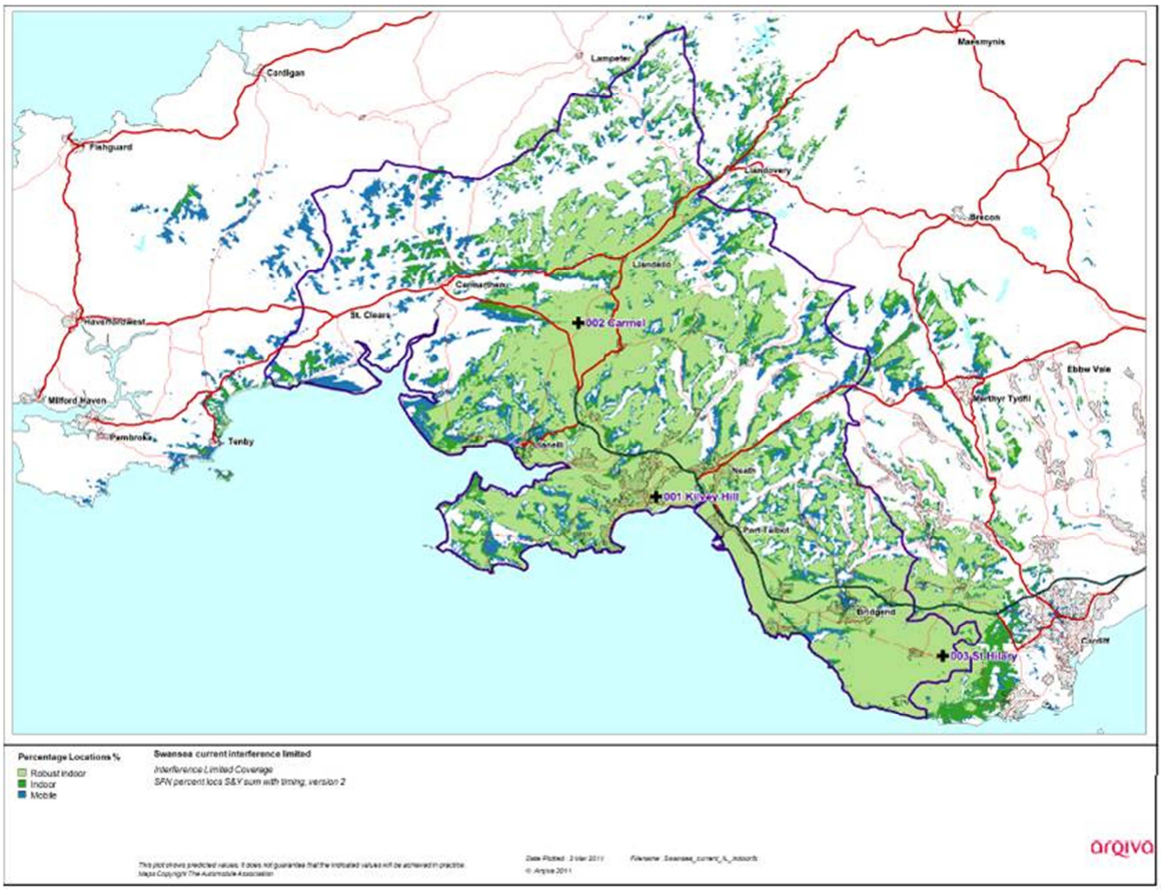

Aber Afon Hafren

12.22 Caiff De Cymru hefyd ei gwasanaethu gan amlblecs DAB masnachol rhanbarthol Aber Afon Hafren (sydd hefyd yn darlledu i Orllewin Lloegr). Mae'r amlblecs hwn, a weithredir gan MXR, yn cludo'r gwasanaethau canlynol: Kiss Radio, Heart, Capital FM, Real Radio, Mountain FM, LBC, Bay Radio a Nation Radio. Nid oes dyletswydd arno i gludo gwasanaethau'r BBC.

Ffigur 12.7 – Amlblecs Aber Afon Hafren

Gogledd Cymru

12.23 Ym mis Chwefror 2007 roeddem wedi hysbysebu amlblecs DAB masnachol lleol ar gyfer Gogledd Ddwyrain Cymru a Gorllewin Swydd Gaer, gan gynnwys Wrecsam a Chaer, ac ym mis Medi 2007 roeddem wedi cyhoeddi ei fod wedi cael ei ddyfarnu i MuxCo Northeast Wales and West Cheshire Limited. Mae'r rhanddeiliaid allweddol yn y cynnig hwn yn cynnwys Town and Country Radio ac UTV.

12.24 Rydym yn amcangyfrif y gallai'r drwydded hon ddarparu ardal sydd â phoblogaeth oedolion oddeutu 647,000 (y mae 231,000 ohonynt yng Ngogledd Ddwyrain Cymru). Roedd yr amlblecs hwn i fod i ddechrau darlledu ddiwedd haf 2008 ond oherwydd yr ansicrwydd masnachol ynghylch datblygu'r llwyfan DAB, dywedodd y grŵp wrthym ei fod wedi gohirio ei gynlluniau cyflwyno.

12.25 Ar 24 Awst 2008, roeddem wedi cyhoeddi dyfarnu trwydded amlblecs DAB i weddill Gogledd Cymru i'r unig ymgeisydd sef MuxCo North Wales. Mae'r amlblecs yn gwasanaethu'r ardal nad yw eisoes yn cael ei gwasanaethu gan amlblecs gogledd ddwyrain Cymru a gorllewin Swydd Gaer, gan gynnwys siroedd Gwynedd, Ynys Môn, Conwy a'r rhan fwyaf o Sir Ddinbych (ac amcangyfrifir y byddai'n cyrraedd hyd at 311,146 o oedolion yn yr ardal drwyddedig). Bydd gan yr amlblecs hwn hefyd gapasiti sydd wedi'i gadw ar gyfer BBC Radio Cymru a BBC Radio Wales.

12.26 Serch hynny, mae amseru cyflwyno'r gwasanaeth yn amodol ar Weriniaeth Iwerddon yn rhyddhau amleddau VHF Band 3, sy'n cael eu defnyddio ar gyfer teledu analog ar hyn o bryd, ond sy'n cael eu defnyddio yn y DU ar gyfer radio DAB. Efallai y bydd darparu gwasanaeth Gogledd Cymru yn cael ei atal yn sylweddol tan fis Mehefin 2015 dan delerau cytundebau sbectrwm rhyngwladol, er efallai y caiff y cyfyngiad hwn ei godi yn gynharach oherwydd bod disgwyl i Weriniaeth Iwerddon newid i'r digidol yn ystod 2012.

Ffigur 12.8 – Darpariaeth DAB – Gogledd Cymru

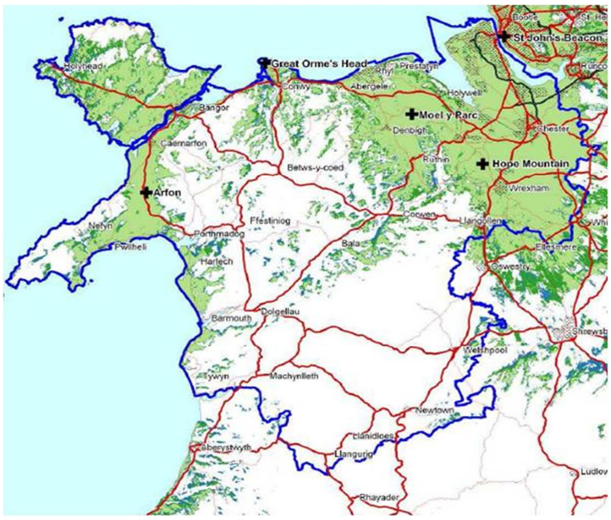

Ffigur 12.9 – Darpariaeth DAB a Gynllunnir – Gogledd Cymru

Canolbarth a Gorllewin Cymru

12.27 Ym mis Tachwedd 2007, roeddem wedi hysbysebu trwydded amlblecs radio DAB lleol i wasanaethu Canolbarth a Gorllewin Cymru. Yn wreiddiol y bwriad oedd y byddai'r amlblecs hwn yn gwasanaethu Sir Benfro a Sir Gaerfyrddin (gan gyrraedd poblogaeth oedolion o hyd at 234,000), ond cafodd ei ymestyn i wasanaethu Ceredigion a Phowys (a fyddai o bosibl yn golygu cyrraedd hyd at 400,000 o wrandawyr) er mwyn gallu darparu Radio Cymru a Radio Wales ar draws cymaint o Gymru â phosibl.

12.28 Erbyn y dyddiad cau sef 20 Chwefror 2008, roeddem wedi derbyn un cais, gan MuxCo Wales Ltd. Mae 70% o'r cwmni hwn yn berchen i Town and Country Broadcasting. Mae'r cwmni yn cynnig darparu Radio Pembrokeshire, Radio Sir Gâr,

BBC Radio Cymru a BBC Radio Wales, ar yr amlblecs hwn, a gyda darpariaeth ‘awyr agored’ a allai gyrraedd 55.8% o oedolion yr ardal drwyddedig (gan gyrraedd oddeutu 220,000 o wrandawyr).

Ffigur 12.10 – Darpariaeth DAB a Gynllunnir – Gorllewin Cymru

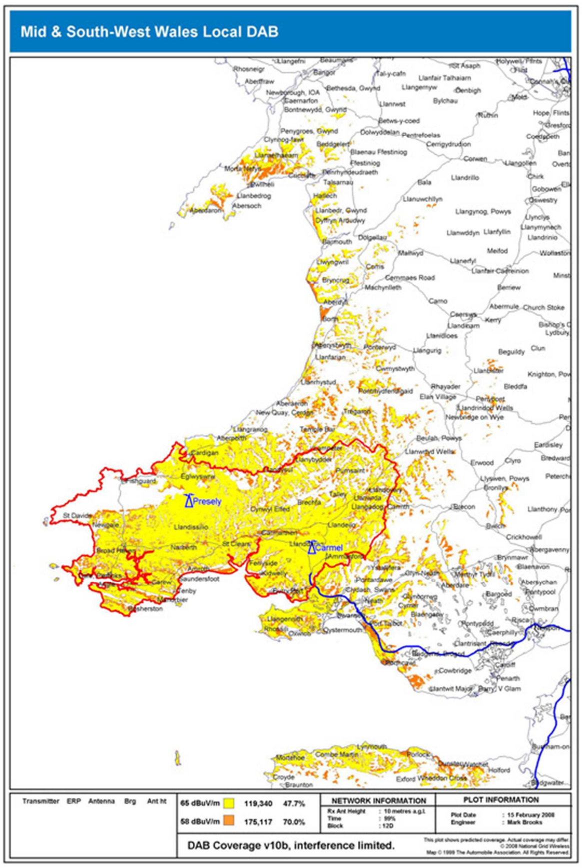

Ymestyn Darpariaeth

12.29 Mae technoleg DAB yn dal yn ddrutach o lawer nag analog ac mewn termau gweithredu busnes, mae'n ffafrio modelau economaidd sy'n seiliedig ar drosglwyddo i ardaloedd poblog.

12.30 Fodd bynnag, mewn ymateb i bryderon a fynegwyd gan Lywodraeth Cymru, Cyngor Cynulleidfa Cymru Ymddiriedolaeth y BBC a'n Pwyllgor Cynghori ar gyfer Cymru, ynghylch darpariaeth Radio Cymru a Radio Wales ar DAB, dros y blynyddoedd diwethaf rydym wedi blaenoriaethu hysbysebu amlblecsau masnachol lleol ar gyfer rhannau eraill o Gymru.

12.31 Ar ben hynny, mae Llywodraeth y DU wedi datgan y byddwn yn cael y pŵer i ymestyn ardal darpariaeth amlblecsau lleol i ardaloedd nad ydynt yn cael eu gwasanaethu heb orfod dyfarnu trwyddedau newydd.

12.32 Er enghraifft, byddai hyn yn golygu bod modd ymestyn amlblecs Caerdydd i gynnwys Cymoedd De Cymru, ardal nad yw wedi'i thrwyddedu ar hyn o bryd.

Cynllun Gweithredu Radio Digidol

12.33 Ym mis Mawrth 2011, roedd Llywodraeth y DU wedi cyhoeddi Cynllun Gweithredu Radio Digidol (DRAP), diben hwn yw 'darparu gwybodaeth er mwyn i Lywodraeth y DU allu gwneud penderfyniad gwybodus ynghylch a ddylid bwrw ymlaen â newid i radio digidol'. Gofynnwyd i ni gadeirio grŵp cynllunio darpariaeth a sbectrwm DAB i 'bennu lefel bresennol darpariaeth FM a datblygu ystod o ddewisiadau i gynyddu darpariaeth DAB i gyfateb i FM'.

12.34 Ym mis Mehefin 2011, roeddem wedi cyhoeddi ymgynghoriad sy'n rhoi'r dull gweithredu rydym yn ei gynnig ar gyfer y dasg honno. Yn benodol:

- Diffinio'r ardaloedd lle byddwn yn ceisio dyblygu'r ddarpariaeth olygyddol a geir ar wasanaethau radio FM ar hyn o bryd ar DAB, (rydym yn galw'r rhain yn 'ardaloedd golygyddol');

- Y tybiaethau technegol sylfaenol a ddefnyddir i ragweld lefelau derbyniol o ddarpariaeth FM a DAB ar gyfer derbyn radio ar ddyfeisiau symudol dan do a derbyn radio mewn cerbydau;

- Graddfa'r ddarpariaeth FM bresennol ym mhob ardal olygyddol, ar gyfer setiau radio symudol dan do a setiau radio mewn cerbydau ar brif ffyrdd; ac

- Astudiaeth sy'n ymchwilio i ymarferoldeb sefyllfaoedd gwahanol i newid i radio digidol gan ddangos, o safbwynt rhwydwaith darlledu, sut mae modd cyflawni lefelau cynyddol o ddarpariaeth drwy ddefnyddio mwy o drosglwyddyddion.

Y dull gweithredu rydym yn ei gynnig i gynyddu darpariaeth DAB

12.35 Ar gyfer amlblecs cenedlaethol y DU y BBC, mae'r BBC wedi cynnal ei gwaith cynllunio ei hun, ar sail yr un meini prawf ag ydym yn eu defnyddio ar gyfer darpariaeth leol. Mae'r gwaith cynllunio hyn wedi golygu tri cham hyd yn hyn: darpariaeth bresennol, darpariaeth erbyn diwedd 2011, a 97% o'r boblogaeth fel sy'n ofynnol gan y setliad cyfredol ar gyfer ffi'r drwydded. Efallai y bydd angen rhagor o drosglwyddyddion er mwyn cyfateb yn llawn i'r ddarpariaeth FM a geir ar hyn bryd, cyfnewidiol dan do ac mewn cerbydau. Mae disgwyl i wasanaethau

gwledydd y BBC gael eu cludo ar yr holl amlblecsau lleol ym mhob gwlad, a fydd gyda'i gilydd yn gwasanaethu'r holl wlad berthnasol.

12.36 Mae gweithredwr yr amlblecs masnachol cenedlaethol, Digital One, wedi darparu cynllun i gyfateb i ddarpariaeth Classic FM.

12.37 Ar gyfer yr amlblecsau lleol, rydym wedi cynllunio ar gyfer cynyddu darpariaeth DAB ym mhob ardal olygyddol mewn pedwar cam ar gyfer darpariaeth dan do a darpariaeth ar ffyrdd:

- Darpariaeth bresennol;
- Addasu trosglwyddyddion presennol i wella darpariaeth (Sefyllfa 1);
- Ychwanegu trosglwyddyddion mewn trefn ostyngol o ran budd, i bwynt sy'n weddol debyg i ddarpariaeth FM sydd eisoes yn bodoli (Sefyllfa 2); a
- Parhau i bwynt lle mae trosglwyddyddion ychwanegol yn ychwanegu symiau bach iawn o ddarpariaeth ac yn dod o bosibl yn aneconomaidd i'w hadeiladu (Sefyllfa 3).

12.38 Oherwydd y ffordd mae derbyniad FM yn pylu'n raddol o'i gymharu â DAB, mae'r safon rydym wedi'i osod ar gyfer darpariaeth DAB yn uwch o lawer nag ar gyfer FM cyfredol. Er enghraifft, y maen prawf rydym wedi'i ddefnyddio ar gyfer darpariaeth ffordd i FM yw y dywedir bod unrhyw sgwâr 100m yn cael ei wasanaethu os oes signal ar gael yn 50% o'r lleoliadau yn y sgwâr hwnnw am 95% o'r amser. Ar gyfer DAB rydym wedi defnyddio 99% o'r lleoliadau am 99% o'r amser.

12.39 Mae ein cynlluniau'n awgrymu bod modd adeiladu darpariaeth dan do DAB i gyfateb i ddarpariaeth FM dda, hyd yn oed drwy ddefnyddio ein tybiaethau cynllunio DAB gofalus iawn. Ar gyfer ffyrdd, mae ein mesur llym o ddarpariaeth DAB da yn dangos darpariaeth is na FM da, ond ceir arwyddion nad yw llwyddo i dderbyn DAB mewn cerbydau yn galw am ddarpariaeth sydd wedi'i chynllunio ar gyfer canran mor uchel o leoliadau. Mae ein hamcangyfrifon yn awgrymu y byddai llacio'r tybiaethau hyd yn oed ychydig (i 95% o leoliadau am 99% o'r amser) yn cynyddu darpariaeth hyd at ddeg pwynt canran. Mae hyn, ynghyd â newidiadau posibl eraill megis newidiadau pellach i amleddau, yn ein gwneud yn ffyddiog y bydd modd adeiladu darpariaeth DAB ar ffyrdd i gyfateb i ddarpariaeth FM.

Media(4)-06-12 : Papur 2

Papur Tystiolaeth ar gyfer Grŵp Cyfryngau y Pwyllgor Cymunedau, Cydraddoldeb a Llywodraeth Leol

Awdur: Ron Jones, Cadeirydd Panel Cynghori y Diwydiannau Creadigol ar gyfer yr Adran Busnes, Menter, Technoleg a Gwyddoniaeth.

Dyddiad: Ionawr 12, 2012.

Wrth ganolbwyntio'n bennaf ar y cyfryngau yng Nghymru, mae Panel sector y Diwydiannau Creadigol wedi'i gyfyngu o ran y dylanwad sydd ganddo. Nid yw Darlledu Gwasanaeth Cyhoeddus wedi'i ddatganoli, ac o fewn Llywodraeth Cymru, yr Adran Treftadaeth, Adfywio a Thai sy'n gyfrifol amdano. Prif gylch gwaith panel y diwydiannau creadigol felly yw ystyried effaith economaidd y cyfryngau yng Nghymru.

Mae'n debygol y bydd hyn yn newid yn y dyfodol agos, ac, yn ymarferol, mae'n anghynaladwy i Gymru beidio â bod yn atebol am y rhan fwyaf o'n cyfryngau.

Mae Ymddiriedolaeth y BBC yn ystyried mai bod yn ddarlledwr Prydeinig yw ei brif swyddogaeth. Is-set fechan o fewn Is-adran Newyddiaduraeth y BBC yw y Gwledydd a'r Rhanbarthau. Nid oes gan Gymru lawer o ddylanwad a phŵer ar yr uwch fwrdd rheoli.

Mewn gwirionedd, dim ond pan gaiff trwyddedau eu hadnewyddu y mae ITV yn atebol i wleidyddion. Nid yw Ofcom wedi gwneud llawer i ddiogelu gofynion DGC Cymru, ac mae amodau trwyddedu wedi'u llacio i'r fath raddau fel mai ychydig o fudd, yn economaidd neu o ran cynnwys Cymraeg y darlledu, sydd i'r gwasanaeth.

Mae S4C wedi treulio ei bywyd hanner ffordd rhwng Llundain a Chaerdydd, heb fod yn wir atebol i'r un ohonynt. Nid yw Llywodraeth Cymru wedi'i chynnwys yn ddigonol, ac roedd yn amlwg y byddai yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn cael anawsterau wrth fonitro corff mewn iaith nad oedd yn ei deall.

Mater o farn wleidyddol yw a ddylai darlledu fod yn fater sydd wedi'i ddatganoli. Fodd bynnag, mae rheswm cryf dros ddadlau y byddai yn haws cynnal proses graffu ystyrlon ac effeithiol well ar lefel leol er mwyn gofalu am fuddiannau cyffredinol Llywodraeth Cymru, y Cynulliad, ein darlledwyr lleol a'r gynulleidfa. O ran darlledu yn yr iaith Gymraeg, mae cymhlethdodau cyfansoddiadol sy'n gwneud y ddadl hyd yn oed yn gryfach.

Mae sefyllfa S4C yn astudiaeth achos ddiddorol o ran paham nad yw'r trefniadau presennol yn gweithio i Gymru, ac mae hanesion tebyg gan ITV a'r BBC hefyd. Roedd y Bil Cyrff Cyhoeddus yn awgrymu'r posibilrwydd o gael y Gweinidog perthnasol i addasu trefniadau ariannu S4C, ond hefyd i roi'r pŵer i'r Gweinidog ad-drefnu trefniadau sefydliadol S4C a throsglwyddo

swyddogaethau S4C. Ni fu unrhyw ymgynghori â Llywodraeth Cymru, ac ASau a'u cydweithwyr oedd yn gyfrifol am geisio gwella rhai elfennau yn y Bil.

Mae'r Bil hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidog Prydain gael cydsyniad Llywodraeth Cymru cyn defnyddio ei bwerau i'r graddau y dymuna wneud hynny. Mae Deddf Llywodraeth Cymru yn cynnwys "Hybu neu hwyluso'r defnydd o'r iaith Gymraeg" ymysg y pynciau y caiff ddeddfu yn eu cylch. Mae darlledu yn yr iaith Gymraeg yn amlwg yn berthnasol i hybu neu hwyluso'r defnydd o'r iaith Gymraeg. Beth bynnag yw'r materion cyfreithiol manylach, mae hyn yn pwysleisio'r angen am gytundeb cadarn rhwng Llundain a Chaerdydd ar y mater, heb ei ddatganoli, ond o ddiddordeb canolog i Lywodraeth Cymru. Mae adroddiad Syr Jeremy Beecham "Creu'r Cysylltiadau - Cyflawni Ar Draws Ffiniau" yn trafod yr angen i sicrhau bod Llywodraeth Cymru yn chwarae ei rhan yn y gwasanaethau sydd heb eu datganoli. Mae'n ymddangos bod S4C yn enghraifft ddelfrydol o hyn.

Mae Gweinidog yr Adran Busnes, Menter, Technoleg a Gwyddoniaeth wedi gofyn am fy marn ar nifer o'r materion sy'n gysylltiedig â Theledu a Darlledu, ac rwy'n credu bod cydnabyddiaeth bellach o'r angen taer i lunio consensws gwleidyddol yng Nghymru a San Steffan i ddiogelu ein gwasanaethau darlledu, ond ein gwasanaethau teledu yn benodol. Mae angen i'r consensws hwn fod yn deg ac ymarferol. Mae angen iddo gael ei dderbyn yn gyffredinol ac, yn bwysicaf oll, sicrhau nad oes gwrthdaro ar lefel wleidyddol na chymdeithasol.

Mae is-sectorau'r Cyfryngau yn rhannau pwysig o economi Cymru ac mae cael cymaint o werth â phosib ohonynt i Gymru yn galw am ddull cydgysylltiedig o weithio ar draws adrannau'r llywodraeth i sicrhau gwerth gorau.

Dros y 2 flynedd nesaf, gwelwn y Ddeddf Gyfathrebu, siarter newydd i'r BBC a thrafodaethau am drwyddedau, adnewyddu trwyddedau ITV a goblygiadau Darlledu Gwasanaeth Cyhoeddus, gwasanaethau teledu lleol newydd, adlinio cyfrifoldebau rheoleiddiol Ofcom a throsglwyddo cyllido S4C i'r BBC. Os nad yw Cymru yn ymladd ei hachos byddwn yn colli allan.

Dylai Llywodraeth Cymru lwyddo i ddod o hyd i ddull rhesymegol deallusol o fynnu i fod yn rhan o hyn. Yn benodol, gallai gynnal arolwg o beth yw anghenion Cymru o ran y byd teledu ac anghenion cysylltiedig, ac fe ddylai'r arolwg hwn fod yn bwynt cychwyn ar gyfer ein trafodaethau gyda darlledwyr ac awdurdodau eraill y DU. Ni fu ymgais gydlynol i asesu yr hyn y mae Cymru ei hangen ers dyfarnu trwydded ddiwethaf ITV. Roedd arolwg Ofcom UK o wasanaethau lleol tua 2 flynedd yn ôl yn annigonol.

Fel gwlad, mae angen inni nodi'r elfennau hynny o deledu sydd eu hangen am resymau diwylliannol, ieithyddol, cymdeithasol neu ddemocrataidd penodol Gymreig. Dylid dechrau a chytuno ar arolygon o'r fath wedi ymgynghoriad cyhoeddus llawn, a chynnwys pob un o'r rhanddeiliaid allweddol. Yn ddelfrydol, byddai'r rhain yn cynnwys yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon, Ymddiriedolaeth y BBC, S4C, Llywodraeth Cymru

a'i NDPBau sydd â chyfrifoldebau perthnasol yn ogystal â'r Cynulliad ac Aelodau Seneddol Cymru.

Buasai canlyniadau arolwg o'r fath yn llywio ein polisïau ar gyfer darlledu gwasanaeth cyhoeddus ac yn sylfaen i sicrhau hefyd y bydd y darlledu hwn wedi'i strwythuro i roi cymaint o fudd economaidd â phosib.

Dylem geisio llunio Memorandwm Dealltwriaeth gyda darlledwyr, gan gynnwys atebolrwydd i Gymru sy'n bwysicach na'u cyfrifoldebau Prydeinig a statudol. Cytundeb priodol gyda'r BBC yw'r un pwysicaf.

Mae datganoli yn golygu bod y BBC bellach yn un o'r sefydliadau gwasanaeth cyhoeddus pwysicaf yng Nghymru. Yn economaidd, yn newyddiadurol ac yn ddiwylliannol, y BBC yw'r bwystfil mwyaf, ac wrth iddo newid pwyslais, dyma ble y gall Gymru elwa fwyaf. Mae'r BBC yn chwarae rhan sylweddol wrth ddarparu'r cynnwys teledu, radio, ar-lein a dysgu na all marchnadoedd confensiynol eu cynnig, gan ddatblygu doniau creadigol a bod yn sylfaen i economi greadigol y genedl. Mae penderfyniad llywodraeth Prydain i ariannu S4C fel gwasanaeth Prydeinig sy'n cael blaenoriaeth, a'i ariannu o'r drwydded deledu wedi gwneud y swyddogaeth hon hyd yn oed yn bwysicach.

Fy marn i yw y dylai Llywodraeth Cymru gael Darlledwyr Gwasanaeth Cyhoeddus i wneud ymrwymiad penodol i ddiffinio eu cyfrifoldebau a'u hymrwymiadau i Gymru, ac mae angen inni sicrhau bod y rhain yn cael eu datblygu trwy drafodaeth agored a chyhoeddus o'r materion dan sylw.

Mae angen i Lywodraeth Cymru lunio cytundeb partneriaeth unigryw gyda'r BBC fydd yn galluogi'r ddau sefydliad i gydweithio i:

- Ddiffinio anghenion darlledu cyhoeddus Cymru yn y Gymraeg a'r Saesneg
- Cefnogi'r Diwydiannau Creadigol yng Nghymru

Mae elfen o frys i bob un o'r materion sy'n gysylltiedig â darlledu a dyna pam mae Gweinidog yr Adran Busnes, Menter, Technoleg a Gwyddoniaeth wedi cytuno i greu is-banel newydd o'r panel diwydiannau creadigol i ganolbwyntio'n benodol ar faterion darlledu.

Media(4)-06-12 : Papur 3

Y Pwyllgor Cymunedau, Cydraddoldeb a Llywodraeth Leol (CELG)
Grŵp Gorchwyl a Gorffen ar ddyfodol y Cyfryngau yng Nghymru

Papur tystiolaeth a gyflwynwyd gan y Gweinidog Tai, Adfywio a Threftadaeth

Dyddiad:	**12 Ionawr 2012**
Amser:	**13:30 – 14:30 pm.**
Teitl:	**Y Cyfryngau yng Nghymru**

Cyflwyniad

Mae gan ddarlledwyr gwasanaeth cyhoeddus yng Nghymru rôl hollbwysig i'w chwarae ym mywyd dinesig Cymru yn enwedig o gofio gwendid y wasg gynhenid a'r sector teledu a radio masnachol yng Nghymru. Daeth eu rôl yn bwysicach fyth yn dilyn canlyniad y refferendwm ym mis Mawrth 2011 a gadarnhaodd y dylai'r Cynulliad Cenedlaethol gael pwerau uniongyrchol i wneud deddfwriaeth sylfaenol. Mae rhaglenni newyddion a materion cyfoes cynhwysfawr, a rhaglenni eraill ar gyfer cynulleidfaoedd Cymru, yn fater o bwys i Lywodraeth Cymru.

Mae'n amlwg fod y datblygiadau diweddar mewn perthynas â diwydiant y cyfryngau yng Nghymru, yn destun pryder i bob un o'r pleidiau, fel ei gilydd.

Mae Adroddiad Ofcom ar y Farchnad Gyfathrebu yng Nghymru yn 2010 a gyhoeddwyd ym mis Awst 2011 wedi tynnu sylw at y cwtogi difrifol sydd eisoes wedi digwydd yn y gwariant ar raglenni teledu Saesneg yng Nghymru. Mae'r hyn y mae ITV1 Wales a BBC Wales yn ei wario ar raglenni teledu Saesneg wedi gostwng o £28 miliwn yn 2009 i £25 miliwn yn 2010 - sy'n ostyngiad o 13%. Dyma'r gostyngiad mwyaf o flwyddyn i flwyddyn ymysg pedair gwlad y DU. Dros bum mlynedd gwelwyd gostyngiad 33%, sef o £37 miliwn yn 2005 i £25 miliwn yn 2010. Yn ogystal â hynny wrth gwrs, gwnaed toriadau sylweddol i gyllidebau S4C a'r BBC.

Mae Rhaglen Lywodraethu Llywodraeth Cymru yn pwysleisio ein hymrwymiad i'r diwydiant darlledu yng Nghymru.

Gan fod y cyfrifoldeb am faterion darlledu yn Llywodraeth Cymru yn rhan o'm portffolio i, dyma sylwadau ar rai agweddau ar ddiwydiant y cyfryngau yng Nghymru.

S4C

Mae'r her o ddiogelu S4C wedi bod yn destun pryder i lawer ohonom yng Nghymru ac, yn wir, y tu hwnt i Gymru, yn ystod y misoedd diwethaf, ac mae hynny'n ddigon teg.

Fel Llywodraeth, yr ydym yn croesawu'r cytundeb a wnaed rhwng Ymddiriedolaeth y BBC ac Awdurdod S4C. Mae'r cytundeb yn ymdrin ag arian, trefniadau llywodraethu ac atebolrwydd S4C dros y chwe blynedd nesaf. Mae'n gwneud hynny mewn ffordd sy'n diogelu annibyniaeth golygyddol a rheolaethol S4C, ac mae hynny'n hollbwysig. Mae'r sicrwydd o arian hyd at 2017 yn gam mawr ymlaen a dylai roi sefydlogrwydd i S4C a'r sector cynhyrchu annibynnol. Fodd bynnag, mae'n bwysig cofio bod y sefyllfa ariannu sy'n wynebu S4C yn wahanol iawn i'r sefyllfa a warantwyd yn flaenorol mewn statud.

Byddwn yn parhau i ddadlau dros yr egwyddor na ddylai darlledu cyfrwng Cymraeg gael ei drin yn llai ffafriol nag unrhyw agwedd arall ar ddarlledu gwasanaeth cyhoeddus. Byddwn yn parhau i bwysleisio hefyd na ddylid cefnu ar yr egwyddorion y sefydlwyd S4C arnynt o dan Ddeddfau Darlledu olynol - hynny yw, na ddylid torri'r contract hwn â phobl Cymru. Crëwyd S4C o dan statud i sicrhau sefydlogrwydd ac annibyniaeth hirdymor y sefydliad ac i osgoi unrhyw ymgecru dros yr iaith Gymraeg o flwyddyn i flwyddyn. Mae dyletswyddau'r sianel, ei chyfrifoldebau a'i threfniadau ariannu wedi'u rhagnodi yn y gyfraith am reswm da iawn.

Mae'n galonogol bod y bartneriaeth newydd rhwng y ddau ddarlledwr yn cynnig buddiannau pwysig i ddinasyddion Cymru. Dylid rhoi blaenoriaeth yn y lle cyntaf i sicrhau bod S4C a'r BBC yn dechrau cyflawni ar sail y bartneriaeth honno. Fodd bynnag, oherwydd bod gan S4C rôl hollbwysig, credwn hefyd y dylid cynnal adolygiad annibynnol o ganlyniadau'r bartneriaeth hon ar ryw adeg - rhywbeth y mae'r holl bleidiau yn y Cynulliad hwn wedi cytuno arno. Mae safbwynt Llywodraeth Cymru yn glir - dylid cynnal adolygiad eang o S4C a hwnnw wedi'i gomisiynu ar y cyd gan Lywodraeth y DU a Llywodraeth Cymru. Amlinellir yr ymrwymiad hwn i bwyso am adolygiad yn ein Rhaglen Lywodraethu. Byddwn yn parhau i drafod amseriad yr adolygiad hwn gyda Llywodraeth y DU. Roeddem yn siomedig iawn â'r ymateb a gawsom i'r llythyr a anfonwyd gan arweinwyr y pedair plaid yn y Cynulliad y llynedd.

Er nad ydym ni fel Llywodraeth yn gyfrifol am ariannu S4C, rydym yn llwyr ymwybodol o oblygiadau'r penderfyniadau a wnaed yn yr ychydig fisoedd diwethaf mewn perthynas â'r sianel.

BBC

Gallai'r gofyniad i'r BBC ddod o hyd i arbedion o hyd at 20% yn ei chyllideb dros y pedair blynedd nesaf fod yn fygythiad anghymesur, o bosibl, i wasanaethau lleol y BBC yng Nghymru.

Yn naturiol, roedd y cynigion i gwtogi ar wasanaethau'r BBC yng Nghymru yn destun pryder i ni. Yr ydym yn cydnabod fod yn rhaid i'r BBC, fel pob sefydliad arall yn y sector cyhoeddus, wneud rhai penderfyniadau anodd i sicrhau arbedion sylweddol yn ystod yr ychydig flynyddoedd nesaf. Wrth ystyried cwtogi ar y gwasanaethau yng Nghymru, rhaid cofio bod cwmpas y gwasanaethau hynny yn gymharol gyfyngedig yn y lle cyntaf. Fodd bynnag, credwn y dylid gwneud ymrwymiad clir i ddiogelu ac atgyfnerthu'r gwasanaethau craidd hynny yn Gymraeg a Saesneg sydd wedi'u hanelu'n benodol at wylwyr a gwrandawyr yng Nghymru.

Fel Llywodraeth, rydym wedi cael sicrwydd gan reolwyr BBC Cymru bod y BBC yn cymryd camau i gadw'r holl wasanaethau newyddion dyddiol yn y ddwy iaith ac y bydd y buddsoddiad cyffredinol mewn rhaglenni materion cyfoes a gwleidyddol yng Nghymru yn cael ei ddiogelu. Mae gwasanaeth newyddion a materion cyfoes BBC Cymru yn arbennig o bwysig mewn gwlad fach sydd heb lawer o adnoddau ym maes y cyfryngau.

I raddau, mae cynnydd y cynyrchiadau rhwydwaith sy’n cael eu gwneud yng Nghymru wedi lleihau rhywfaint ar effaith y cwtogi a fu ar gyllideb BBC Cymru yn ystod y blynyddoedd diwethaf. Ond er bod Caerdydd wedi dod yn fwyfwy pwysig fel canolfan ar gyfer cynyrchiadau rhwydwaith, nid yw hyn yn gyfiawnhad o unrhyw fath dros leihau buddsoddiad y BBC mewn gwasanaethau lleol. Fodd bynnag, credwn ei bod yn bwysig datblygu'r maes busnes hwn ymhellach a sicrhau bod y BBC yn gweithredu ar ei ymrwymiad i gynhyrchu 15% o gynyrchiadau rhwydwaith y tu allan i Lundain a De-ddwyrain Lloegr erbyn 2016 - rydym wedi dehongli bod hyn yn awgrymu y bydd 5% o gynyrchiadau'n cael eu creu yng Nghymru.

Fel Llywodraeth, byddwn yn gwneud popeth posibl i helpu i sicrhau dyfodol cynaliadwy a ffyniannus i'r BBC yng Nghymru.

ITV Cymru

Ar hyn o bryd mae patrwm hirdymor gwasanaethau ITV yng Nghymru ymhell o fod yn eglur. Credwn fod angen llais annibynnol cryf ar Gymru ym maes darlledu i wrthbwyso darpariaeth BBC Cymru**.** Mae angen i ni gynnal lluosogrwydd mewn darlledu yng Nghymru a chredwn fod gan ITV Cymru rôl hollbwysig i'w chwarae o hyd. Byddwn yn parhau i ymgyrchu dros gynnal lluosogrwydd presennol darlledu gwasanaeth cyhoeddus. Byddwn hefyd yn pwyso ar Lywodraeth y DU y dylai darpariaeth bresennol ITV, sef ychydig llai na phedair awr o newyddion bob wythnos, yn ogystal ag awr a hanner o ddeunydd arall, gan gynnwys gwasanaeth materion cyfoes a gwleidyddol, fod yn amod gofynnol ar gyfer adnewyddu trwydded ITV.

Fel Llywodraeth, rydym wedi mynegi pryderon arbennig am yr angen i sicrhau lluosogrwydd a gwasanaeth newyddion cryf a hefyd rhaglenni cyffredinol sydd wedi'u hanelu at wylwyr yng Nghymru er mwyn sicrhau bod materion democrataidd i Gymru ar gael i bobl Cymru ar sianel 3. Ni ddylid ystyried gwasanaeth newyddion sianel 3 fel gwasanaeth 'newyddion rhanbarthol', ond fel gwasanaeth newyddion cenedlaethol a democrataidd sy’n hanfodol i bobl Cymru.

Teledu Lleol

Mae'r ffaith bod trefi a dinasoedd yng Nghymru wedi'u clustnodi fel lleoliadau posibl ar gyfer y gwasanaeth teledu lleol newydd yn galonogol iawn. Rydym yn cydnabod bod rhwystrau technegol sylweddol ynghlwm â chyflwyno gwasanaethau o'r fath ar draws rhannau eraill o'r wlad yn y dyfodol agos. Rydym, fodd bynnag, yn bryderus bod hyn yn golygu bod y Llywodraeth, mewn gwirionedd, yn barod i noddi datblygiad newydd pwysig o bosibl ym maes y cyfryngau mewn modd a fyddai'n golygu na fydd y gwasanaeth ar gael yn gyfartal ar draws y DU nac ar draws gwledydd a

rhanbarthau'r DU. O safbwynt Llywodraeth Cymru, mae'r ffaith na fydd cyfran helaeth o Gymru yn gallu manteisio ar y gwasanaeth newydd posibl yn destun pryder.

Mae'r hinsawdd ddarlledu yng Nghymru yn wahanol iawn i'r hinsawdd yn Lloegr, lle nad oes unrhyw hanes o deledu lleol. Yn aml, bernir mai'r diffiniad o wasanaethau lleol yng Nghymru yw'r hyn a ddarperir yn genedlaethol. Yn unol â'r cefndir hwn, blaenoriaeth gyntaf Llywodraeth Cymru yw cynnal ac o bosibl cryfhau ein gwasanaethau teledu lleol.

Er gwaethaf ein hamheuon ynghylch y syniad o wasanaethau teledu lleol, byddai gennym ddiddordeb mewn gweld sut y gallai gefnogi ein diwydiannau creadigol. Gallai'r broses o ddatblygu'r gwasanaethau hyn greu cyfleoedd hyfforddi ar gyfer pobl ifanc sydd â diddordeb mewn gweithio yn niwydiant y cyfryngau a gallai felly fod yn ffordd ddefnyddiol o gynyddu'r capasiti sgiliau yng Nghymru. Rydym yn cydnabod y gallai'r gwasanaethau newydd hyn ychwanegu dimensiwn newydd at luosogrwydd. Felly, hoffem ystyried y rôl bosibl y gallai teledu lleol ei chwarae yng nghyd-destun Cymru.

Papurau newydd

Nid oes gan Lywodraeth Cymru unrhyw gyfrifoldeb uniongyrchol mewn perthynas â'r diwydiant papurau newydd yng Nghymru. Fodd bynnag, mae gennym bryderon mawr am y sefyllfa sy'n datblygu, gan ei bod yn cael cymaint o effaith ar ein gwaith ac ar gymunedau lleol ledled Cymru. Rydym yn cydnabod ei bod yn bwysig cael sector cyfryngau iach fel rhan hanfodol o gymdeithas ddemocrataidd fodern. Rydym yn wynebu problem ddifrifol o ran papurau newydd a newyddiaduraeth yng Nghymru, yn arbennig, efallai, newyddiaduraeth cyfrwng Saesneg, ond nid yw sefyllfa newyddiaduraeth yn Gymraeg yn rhy lewyrchus chwaith. Mae dod o hyd i atebion i'r problemau hyn hyd yn oed yn fwy anodd. Mae sicrhau lluosogrwydd o ran gwasanaethau yn hollbwysig o ran darlledu gwasanaeth cyhoeddus ac mae'r un ddadl yn berthnasol i'r diwydiant papurau newydd. Mae hyn yn hollbwysig er mwyn sicrhau democratiaeth deg a diwallu anghenion darllenwyr.

Fel Llywodraeth, roeddem yn bryderus ac yn siomedig iawn bod Trinity Mirror wedi penderfynu'n ddiweddar i gwtogi rhagor ar y swyddi yn Media Wales. Mae hyn yn ychwanegol at nifer sylweddol y swyddi a gollwyd ar draws cyhoeddiadau Media Wales dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf yn ne Cymru. Ynghyd â'r swyddi golygyddol a gollwyd, mae'r newyddion y bydd swyddfeydd yn cau yn amlwg wedi bod yn ergyd i'r cymunedau dan sylw. Rydym yn poeni na fydd y penderfyniad hwn yn gwneud dim i gryfhau presenoldeb y cyfryngau sydd eisoes yn dirywio yng Nghymru. Mae'r Prif Weinidog wedi ysgrifennu'n ddiweddar at Sly Bailey, Prif Weithredwr Trinity Mirror, i ofyn am arwydd clir bod y cwmni'n ystyried bod ei weithrediadau yng Nghymru yn rhan graidd o'i fusnes, er mwyn rhoi sicrwydd i'r staff niferus sy'n gweithio'n ddiflino i adrodd am faterion Cymreig.

Cymorth Llywodraeth Cymru i gyhoeddiadau newyddion a materion cyfoes

Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i roi arian (£200,000 yn ystod y flwyddyn ariannol gyfredol), drwy Gyngor Llyfrau Cymru, i Golwg 360 – y gwasanaeth newyddion

dyddiol Cymraeg ar-lein. Mae hyn yn ychwanegol at y £171,000 y mae Llywodraeth Cymru yn ei wario ar hyn o bryd, drwy Gyngor Llyfrau Cymru, ar gyhoeddiadau newyddion a materion cyfoes cyfrwng Cymraeg.

Mae'r buddsoddiad yn Golwg 360 wedi arwain at greu swyddi a hyfforddiant yn Golwg Newydd (y cwmni sy'n berchen ar Golwg 360) a'i chwaer gwmni Golwg Cyf., sy'n berchen ar y cylchgrawn print. Crëwyd cyfanswm o saith swydd yn Golwg 360, ac o'r rheini roedd pedair ohonynt yn swyddi newyddiadurol. Mae Golwg ei hun wedi creu 1.7 o swyddi newydd. Darparwyd yr hyfforddiant newyddiadurol yn fewnol yn bennaf gan fanteisio ar y profiad y mae Golwg wedi'i feithrin dros sawl blwyddyn. Yn ardaloedd Llanbedr Pont Steffan a Chaernarfon y mae mwyafrif y swyddi a grëwyd. Mae'r diwydiant papurau newydd wedi newid yn sylweddol yn ystod yr ychydig flynyddoedd diwethaf gyda mwy o bwyslais ar bapurau newydd ar y rhyngrwyd. Hyd yn oed yn ystod y tair blynedd ers i Golwg Cyf ennill y tendr, mae papurau newydd ar-lein wedi datblygu i fod yn boblogaidd iawn. Rydym yn parhau i gredu mai'r ateb ar-lein a ddeilliodd o broses dendro'r Cyngor Llyfrau sy'n cynnig y gobaith gorau o ateb cynaliadwy.

Mae Cyngor Llyfrau Cymru hefyd yn cefnogi cylchgronau Saesneg. Mae un ohonynt yn ymwneud â materion cyfoes/diwylliant yn unig ac yn cael £73,700 o arian grant.

Radio Cymunedol

Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i ariannu Cronfa Radio Cymunedol (£100k y flwyddyn) a sefydlwyd i gydnabod a chefnogi'r cyfraniad y mae gorsafoedd radio cymunedol yn ei wneud i'w cymunedau. Crëwyd y gronfa i helpu i redeg gorsafoedd radio cymunedol sydd wedi cael trwydded ddarlledu bum mlynedd gan Ofcom (Swyddfa Gyfathrebiadau y DU). Mae'r Gronfa yn destun adolygiad ar hyn o bryd a fydd yn dylanwadu ar unrhyw gymorth yn y dyfodol.

DAB

Mae darparu gwasanaethau radio cynaliadwy a llwyddiannus yn Gymraeg a Saesneg yn her. Ond mae'r her honno yn anoddach oherwydd bod angen cwblhau rhwydwaith darlledu i sicrhau bod y gwasanaethau hynny ar gael ym mhob rhan o Gymru. Mae'n bwysig, er enghraifft, bod cynnwys a chwmpas y gwasanaeth DAB yng Nghymru cystal â'r ddarpariaeth AM/FM bresennol, a'i fod ar gael mewn ardaloedd lle mae'r gorsafoedd cenedlaethol (Radio Cymru a Radio Wales) ond ar gael drwy'r sbectrwm AM. Bydd angen i'r gwasanaeth DAB newydd ddarparu gwasanaeth gwell i ddarbwyllo gwrandawyr ledled y DU am fanteision y gwasanaeth hwnnw. Ni fyddai Llywodraeth Cymru o blaid newid i radio digidol yng Nghymru hyd nes y gellir gwarantu bod y gwasanaeth DAB yn cwmpasu o leiaf 97% o'r wlad. Rydym wedi pwysleisio hyn wrth Lywodraeth y DU dro ar ôl tro.

Roedd yn galonogol clywed cyhoeddiad gan BBC Cymru yn ddiweddar y bydd mwy o bobl yn ne-ddwyrain Cymru yn medru cael BBC Radio Wales ar FM ar ôl i'r gwasanaeth yn yr ardal gael ei newid i drosglwyddydd radio gwahanol. Fodd bynnag, mae'n naturiol bod y problemau presennol o ran derbyn signal radio FM yn ein gwneud yn bryderus am oblygiadau'r bwriad i newid i radio digidol.

Bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i godi'r materion hyn â Llywodraeth y DU drwy ein cynrychiolwyr ar Grŵp Polisi Radio Digidol Llywodraeth y DU a Grŵp Rhanddeiliaid Radio Digidol Llywodraeth y DU.

Rôl Llywodraeth Cymru

Felly, bydd Llywodraeth Cymru yn parhau i fod o blaid cynnal gwasanaethau llawn yn Gymraeg a Saesneg. Fel cenedl sydd â'n hiaith ein hunain, ein diwylliant ein hunain a'n sefydliadau gwleidyddol ein hunain, mae cyfryngau cryf yn hollbwysig i ddarparu gwasanaeth cynhwysfawr sy'n rhoi gwybodaeth i bobl Cymru, yn eu haddysgu ac yn eu hysbrydoli.

Gallaf eich sicrhau ein bod, yn yr ychydig flynyddoedd diwethaf, wedi mynegi ein pryderon yn rheolaidd wrth Lywodraeth y DU, Ymddiriedolaeth y BBC ac Ofcom ynghylch nifer o faterion yn ymwneud â'r darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus. Nid yw'n dderbyniol i ddyfodol darlledu yng Nghymru gael ei lywio'n llwyr gan y toriadau y mae Llywodraeth y DU yn eu gorfodi.

Bu datganoli S4C a darlledu yn gyffredinol yn bwnc llosg yn ddiweddar. Nid yw Llywodraeth y DU wedi cynnig datganoli S4C. Ni fyddai'n gwneud synnwyr i ni, fel Llywodraeth, fod yn gyfrifol am S4C heb gael sicrwydd bod Llywodraeth y DU yn trosglwyddo'r arian priodol hefyd. Fodd bynnag, mae'r hinsawdd ddarlledu yn newid yn gyflym ac nid oes sicrwydd y bydd y strwythurau sydd ar waith nawr yn parhau yn y dyfodol.

Byddwn hefyd yn dymuno trafod â Llywodraeth y DU sut y gallwn feithrin cysylltiadau cryfach rhwng S4C - ac, yn wir, ddarlledwyr eraill yng Nghymru - a'r Cynulliad Cenedlaethol, a hynny nid am ein bod yn credu y dylid datganoli cyfrifoldeb dros ddarlledu ond am ein bod yn credu bod gweithgareddau'r darlledwyr gwasanaeth cyhoeddus yn rhy bwysig i beidio â chael eu trafod yn y Cynulliad. Mae ymrwymiad yn y Rhaglen Lywodraethu i bwyso ar y darlledwyr a'r rheoleiddiwr i lunio adroddiad blynyddol i Gynulliad Cenedlaethol Cymru, gydag Ofcom, BBC/S4C, ITV a Channel 4 yn llunio adroddiad blynyddol i bwyllgor Cynulliad Cenedlaethol Cymru.

Bydd Llywodraeth Cymru hefyd yn gweithio'n agos gyda'r Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon ar nifer o'r materion allweddol hyn a bydd yn parhau i gyfrannu mewn ffordd adeiladol i sicrhau bod y Ddeddf Gyfathrebu newydd yn diwallu anghenion Cymru.

Cyngor Celfyddydau Cymru
Arts Council of Wales

National Assembly for Wales: Communities, Equality and Local Government Committee

Inquiry into the future outlook for the Media in Wales

Arts Council of Wales Submission

Nick Capaldi
Chief Executive

November 2011

Imagine...

1. Imagine Wales. And when you've done that – pictured it, heard it, enjoyed it, read about it, celebrated it – try to think of our country without song, the spoken word on stage and screen, without poetry and novels, and dance and sculptures and ceramics and paintings and images, and all of the living traditions that are making our contemporary culture so potentially dynamic. In raw fact, as well as in our imagination, there's no human Wales without Art, just as there's no Heritage to pass on generation by generation without Creativity. Much the same could be said about our Media.

The Arts Council of Wales and the Media

2. The Arts Council of Wales is the country's funding and development agency for the arts. We are a Welsh Government Sponsored Body and a charitably constituted organisation. We also have a relationship with the UK Government's Department for Culture, Media and Sport because we distribute funding from the National Lottery.

3. Our relationship with the Media in Wales has many facets:
   - as a distributor of public funds our activities are often the focus of media scrutiny
   - as a campaigning charity we try to persuade the media to do more to promote the profile of the arts in Wales
   - as an investor of funds into the cultural sector we are contributing to the development of the wider creative industries in Wales (of which the media are a key part)

   However, we are also concerned with wider cultural issues – creativity, identity and diversity – fertile territory within which the media in Wales operate.

The impact of new technology on the media in Wales

4. For many years the different strands of the media were separate: newspapers, magazines and books, broadcast TV and radio, video and film, and recorded music. This has changed beyond recognition with the development of the internet and other digital methods of distribution. Digital connectivity brings access – provided you <u>are</u> connected – to virtually any type of content. Film, music, games, books and news journalism can all be viewed from the comfort of your mobile phone.

5. Of course not all areas of Wales can benefit from the same levels of digital connectivity. For example, there is patchy access to internet broadband across Wales. BBC Radio Wales does not have full FM coverage, nor do Radio Wales and Radio Cymru have full national DAB coverage. This immediately creates inequalities in some areas across Wales.

6. An overarching priority must be to ensure that the benefits of digital technology are available to all. We therefore endorse the Welsh Government's ambition to develop universally accessible, high-speed, fixed and mobile networks.

7. Traditional media companies are facing competitive pressure from new technological platforms. As different types of media converge, content is being re-packaged across different media. For example, computer games and films are increasingly using the same content in different ways as producers seek to maximise the commercial potential of their Intellectual Property. As part of broader changes in the media, Convergence is having a key impact on the business models – and revenue streams – of even the most established media companies.

Intellectual property and copyright

8. The rapid evolution of technology requires an equally rapid re-think of some of the legal framework governing rights, royalties and the protection of copyright. This is an issue considered in some detail by Prof. Ian Hargreaves as part of his review for the UK Government of the Intellectual Property (IP). In his report he wrote:

> "Could it be true that laws designed more than three centuries ago with the express purpose of creating economic incentives for innovation by protecting creators' rights are today obstructing innovation and economic growth?
>
> The short answer is: yes. We have found that the UK's intellectual property framework, especially with regard to copyright, is falling behind what is needed. Copyright, once the exclusive concern of authors and their publishers, is today preventing medical researchers studying data and text in pursuit of new treatments. Copying has become basic to numerous industrial processes, as well as to a burgeoning service economy based upon the internet. The UK cannot afford to let a legal framework designed around artists impede vigorous participation in these emerging business sectors.

This does not mean, however, that we must put our hugely important creative industries at risk. Indeed, these businesses too need change, in the form of more open, contestable and effective global markets in digital content and a setting in which enforcement of copyright becomes effective once more."

We would endorse Prof. Hargreaves' analysis.

9. Prof. Hargreaves also notes gaps in knowledge among Small to Medium Enterprises about IP, and indeed a lack of easy, affordable access to IP services. The capacity of young and emergent companies – the sort of business that Wales needs to encourage – need this assistance if they are to grow their businesses. These are issues that we feel the Welsh Government should consider.

Increased choice

10. The last decade has seen unprecedented growth in the number of digital channels and the proliferation of online content. And whether we like it or not, we're becoming increasingly in thrall to technology. It's getting smaller, cheaper, more powerful, pervasive and personal. It's also becoming more interactive, and it's changing the way that we 'consume' content.

11. Thanks to the web, we've become accustomed to being able to get whatever we want, whenever we want it, delivered direct to our doorstep or our mobile phone. We can shop at 8 in the evening, watch a movie at 3 in the morning, check the news headlines while we're on the move. So it's essential, if they're to thrive in this competitive market-place, that media businesses in Wales are able to offer the kind of convenience, flexibility and choice that people now have in other aspects of their lives.

12. The internet is no longer just a digital notice-board, it's a social space. We've moved from communicating through e-mail to embrace My Space, Facebook and Twitter. Technology is increasingly making it possible to create content and engage with it in new ways – a kind of 'flat screen mediated' culture. This presents both opportunities and challenges for content producers. The expectations of a generation that has grown up in a digital world are very different from those that preceded it. Low-cost technology is offering new ways for the rapid exchange of views, ideas and content as well as new business models.

The ethos of Public Service Broadcasting

13. Public Sector Broadcasters (PSBs) – especially the BBC – occupy a special place in the public's affections. The quality, range and diversity of the UK's media are often cited as the envy of the world. But the mass media can also have a negative impact – homogenising culture, 'dumbing down' and on occasions allowing a small number of loud and strident voices to have disproportionate influence. A strong, vigorous democracy depends on a diversity of voices to reflect, challenge and debate the issues and concerns of our times. So it's the mass media's ability to reflect, celebrate and scrutinise society and its culture that's perhaps the quality that most needs to be protected.

14. When Raymond Williams famously said in 1958 "Culture is Ordinary", he immediately added "and that is where we must start." His intention remains exemplary: that there's nothing mysterious or exclusive about a whole society's need to share and participate in cultural achievements. Equally, societies that progress rather than wither on the bough eventually re-seed, re-direct and grow anew.

15. An informed, engaged and 'rooted' media – with a commitment to quality – will help these processes. The media can help us to understand difference. But they also help us to explore and articulate our common humanity, our place in the world. They help us to express what's distinctive and singular, but also what unites and binds us together. Representation through the media of Wales's culture and identity is fundamental to this and must be a key concern for Wales public sector broadcasters.

Welsh language media

16. We're a bi-lingual nation – legally, socially, culturally, and as individuals and communities. Nothing makes Wales more distinctive than the Welsh Language. The language provides the means to understand and enjoy an extraordinarily rich literature and culture. Creativity thrives on this and is a key component in continuing the Welsh language's vital role at the heart of Welsh life.

17. The media in Wales must defend and promote vigorously the right of people to explore their own culture, their own creativity through the language of their choice. In an increasingly globalised world, we must see the Welsh language, alongside English, as a basic civic attribute as well as an inherited culture. If it's to flourish and grow, the Welsh language and culture will themselves have to offer the same levels of experimentation and responsiveness to global trends as is more widely seen through English language media.

18. The vitality and originality of the arts in Wales depends on the fresh flow of new ideas – new thinking that's conceived, developed and shared through the medium of Welsh. This makes it essential that we have strong, confident Welsh language broadcasters (in TV and Radio), publishers and film makers who are able to reflect the full diversity of contemporary Welsh society.

The BBC

19. The BBC's importance to the cultural life of Wales is self-evident. Its contribution extends beyond its broadcast and online presence:
    - the BBC's partnerships with Arts Council funded national companies (such as National Theatre Wales, Welsh National Opera and the BBC National Orchestra of Wales) promote a distinctive and confident sense of cultural identity through the arts

    - the development of the Roath Lock production centre has the potential to create a 'critical mass' of activity that could, in time, underpin the development of the wider media economy in Wales

    - the BBC's commitment to the development of skills is seen through partnerships with Higher Education in Wales and projects such as *It's my Shout* that identify and new talent behind and in front of the camera

20. At a time when the BBC is facing increasing budget pressures it will be vital to ensure that these important benefits for Wales are not lost. In responding to the *Delivering Quality First* BBC Wales has identified amongst its six priorities for the future:
    - developing Wales' reputation as a world class centre of drama, factual and music production

    - supporting contemporary culture and music

    We strongly endorse these priorities.

21. We look forward to hearing from the BBC in due course how it intends to monitor and report on its progress. We are also interested to see how these priorities compare across the other UK nations. For example, we note that BBC Radio Scotland is obliged to deliver 200 hours of arts coverage a year, an obligation that's not required of other nations' radio stations. Recent research published by the BBC Trust confirmed that BBC Radio's support of the Welsh language and Welsh culture, especially Welsh language music, are highly regarded by its

audience. A similar commitment to 200 hours of arts coverage would transform beyond recognition opportunities to promote and enjoy cultural activity from Wales.

S4C

22. It is not for us to comment on the funding of S4C or the case for a devolution to Wales of responsibilities for broadcasting. These are matters that are more properly being debated through the democratic channels of Government. However, we hope that whatever the final governance arrangements, appropriate mechanisms for securing a distinctive editorial 'voice' for S4C can be guaranteed.

23. Regardless of its governance arrangements, S4C is self-evidently in a unique position, as a public service broadcaster, to promote Welsh language culture and the use of Welsh language in new media.

24. We note that a number of suggestions have been advanced for creative, operational and financial synergies between the BBC and S4C. This seems a sensible outcome to aim for, although a true partnership will be challenging given the very different scales of the two organisations. However, cuts already announced to S4C's budget represent a very large reduction in cultural expenditure in Wales. Mitigating this loss will be a significant challenge on its own. And the danger is that we will hobble the capacity of the media in Wales to reflect fully its culture and identity in an equal and accessible way (regardless of the language of choice).

25. We're aware that discussions around the development of the BBC/S4C partnership have floated the possibility of the two organisations co-locating at a single media centre, possibly including ITV. The viability of such an arrangement will be for others to assess. But at a time when significant investment will almost certainly be needed to develop broadcasters' technological infrastructure, this would seem to offer many potential benefits.

ITV

26. Channel 3 licences expire in 2014. This could potentially have an impact on the media in Wales. Ofcom has put forward a number of options for the award of future licences. The choice of option is obviously a matter for the UK government. However, we believe that it's important to ensure that it will be important to ensure appropriate competition with the BBC and BSkyB.

27. Whatever the new arrangements, they should provide sufficient stability to encourage innovation, quality and diversity and to make more likely the investment needed to deliver strong and distinctive PSB content. If this can be achieved, then the new arrangements are likely to deliver cultural and economic benefits.

The appropriate point of intervention for public investment in the creative industries

28. The creative industries – of which the media are a key component – are a vital engine for Wales' economy. They contribute directly in terms of jobs and the generation of wealth through the creation, distribution and retail of goods and services.

29. Given the scale and complexity of the creative industries, the appropriate point of public sector intervention isn't always clear. We certainly shouldn't be spending public money where it's not needed, where the market can sustain an activity without compromising its creative integrity. However, if we're to help retain talent and keep intellectual capital in Wales, we need better ways of:
    - organising public procurement
    - developing workspace and facilities
    - developing new workforce skills
    - helping micro-businesses' ability to 'scale up' work for larger markets
    - maximising Intellectual Property
    - accessing working capital to exploit creative opportunities

    These are all areas where careful targeted Government funding and support could have real benefit.

The Hargreaves Review: The Heart of Digital Wales

30. The Welsh Government's Creative Industries Panel would be best placed to advise on the implementation of Prof. Hargreaves' recommendations.

31. In our original evidence to Prof. Hargreaves we tried to emphasise that the creative industries are a vital engine for Wales' economy. They contribute directly in terms of job and the generation of wealth through the creation, distribution and retail of goods and services. The dominant global companies of the past – especially in Wales – used to be concerned with industry and manufacturing. As we know, the key corporations of the future will be increasingly in the fields of communications, information, entertainment, science and technology. These require high degrees of creative imagination and entrepreneurial vision – qualities that the arts are ideally placed to nurture and develop.

32. We continue to believe that any new strategy for the development of the media in Wales should recognise the significant potential within the publicly funded arts sector. It should target and be open to arts organisations and producers of arts content so that the public can benefit from an expansion of high quality cultural content.

33. Such a strategy should, in our view, seek to achieve the following broad objectives:

- to capture the creative potential of the media to stimulate, inspire and enhance people's lives – the mass media are powerful. They can help us to understand and appreciate new dimensions of expression or experience, enriching our quality of life.

- to stimulate wider consumer choice – it's important that our media are diverse and reflective and are not condemned to appeal to the lowest common denominator

- to widen access and develop new audiences – we need to ensure that the widest cross-section of people in Wales can benefit from the digital revolution

- to bring the culture of Wales to the world, and the world to Wales – we want to see a profile for Wales that promotes our nation as a vibrant and creative society. Creative activity doesn't only make Wales attractive and contemporary to ourselves, it makes us distinctive and desirable in the eyes of others. Content produced in and of Wales – and achieved at the very highest standard – is the best promotion of the culture of today's Wales

- to nurture and grow creative talent – all enlightened governments invest in the creative talents of their citizens. It's the sign of an ambitious and confident nation. Today's young 'creative', is likely to be equally comfortable working across a wide range of creative disciplines, moving seamlessly between the subsidised and the commercial. They'll often be the trail-blazers, the pioneers, the new entrepreneurs who'll create jobs and investment for others

- to support indigenous production – if the media in Wales is to thrive, then encouraging the sustainability of local companies is essential. There need to be mechanisms in place that help nascent development to graft on and take root. The opportunities of the digital rather than analogue age are significant. And rather than defending the *status quo*, public policy should encourage Welsh 'content' of the highest quality, created by inspired, incentivised Welsh talent with a stake in their income-generating intellectual property

- **to encourage innovation** – public funding provides the security to innovate and take risks – new challenges, new opportunities. The traditions that are now the cornerstones of our cultural heritage were new and challenging in their time. Much of this work still has a relevance that resonates today. But work that's of its time has a particular immediacy. The contemporary, the living and the dangerously unpredictable is what drives culture and society forward

- **to attract inward investment** – public investment in the creative industries, intelligently applied, has been shown to generate direct and indirect spend, employment, and enhanced tourism

Concluding comments

34. We're proud of the quality of the arts in Wales. Whether it's National Theatre Wales's extraordinary *Passion* with Michael Sheen in Port Tablot or Welsh National Opera's award winning *Die Meistersinger* with Bryn Terfel, the arts in Wales are often rooted in their distinctive sense of Wales and its culture. Artists and creative individuals reflect, question and shape the way that culture and society develop. It is, after all, the artist or creator, addressing the world in its sorrows and absurdities, in its changes and its movements, who reinvents cultural expression appropriate for the times.

35. The robustness and vibrancy of our future culture depends on such ambition. Because if we push beyond our comfort zones, with courage and curiosity, we might just bring into sharper focus dimensions of expression and understanding that are different, challenging, and perhaps more interesting. The Arts Council has always said that artists, arts organisations, creative entrepreneurs need a supportive environment if they're to prosper – an environment which:
    - identifies and nurtures creative talent, wherever it's found in Wales, to its full potential
    - supports and celebrates imagination, innovation and ambition
    - nurtures creativity through the medium of Welsh and English
    - enables artists to develop a professional career in Wales, and organisations to exploit new markets
    - offers a range of arts experiences for audiences to enjoy and take part
    - develops the creative traditions of Wales and reinterprets them with contemporary relevance
    - is international in outlook

    We suggest that this is a prescription that might equally be applied to the support and development of the Media in Wales.